

V menn

UKE 47 21. NOVEMBER 2025 kr 99

FISKEBÅT
FØRTE TIL
FIASKO

Trumps topphemmelige
SEAL Team 6-operasjon i Nord-Korea:

SJANSESPILLET SOM GIKK GALT

TRUE CRIME

Hva skjedde med
Dag Fredrik og hans 46-foter?
FORSVANT UTEN ET SPOR

Ny amerikansk kamp-drone
TAR AV OG LANDER VERTIKALT

Førjul i København:
SMØRBRØD-HIMMELEN

INNHold

REPORTASJER

6 Kan endre kampbildet

Kampdronen X-Bat drives av kunstig intelligens, kan operere alene eller sammen med andre, og bære våpen. Men fremfor alt: Den kan ta av og lande vertikalt.

12 Trumps ukjente spion-fiasko

Ingenting måtte gå galt. Men så dukket en liten nordkoreansk båt opp – og spesialstyrken fra Navy Seal Team 6 begikk tre små feil som til sammen gjorde verden til et mye mer utrygt sted.

24 Yacht-mysteriet

Det velutstyrte skipet, med en sjøvant nordmann til rors, dro fra Strömstad med kurs for Ålesund, men forsvant sporløst for 25 år siden.

32 Her er juleakevitten

Vi har gjort jobben: Testet 39 av årets juleakevitter. Juryen fant åtte favoritter.

40 Arkivgull: Opium til bunns

Nye eventyr på havet med kaptein Utne, i tjeneste for det kinesiske tollvesenet.

50 Mafiakrig på solkysten

Solhungrige nordmenns favorittreisemål er de siste årene blitt en slagmark for rivaliserende kriminelle bander.

62 Prøvekjørt: Citroën A5 Aircross

Komfort, med et hint av burgundervin, i elbilen som snart kommer til Norge.

68 Bil: Subaru Uncharted

«Norgesbil» vender tilbake, i elektrisk utgave.

74 Reise: Lunsj i Køben

Vår mann trodde han var i himmelen, men han befant seg bare på dansk frokost i København – der snapseglassene er fulle og smørrebrødene lekre.

I DENNE UKENS VI MENN ...

... kan du lese en høyst uvanlig historie: New York Times har avslørt en amerikansk etterretnings-fiasko og en operasjon med spesial-soldater som gikk galt. Slike historier er sjeldne: Når vi først får høre om kommandoaksjoner i regi av Navy SEALs, er det gjerne fra vellykkede operasjoner. Men slike suksesshistorier kan gjøre at man undervurderer kompleksiteten og risikoen ved spesialoperasjoner, og bidra til at

politikere tyr til virkemidler som kan slå tilbake på dem selv.

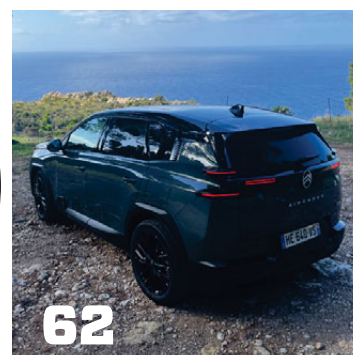
I reportasjen får du innblikk i hvordan USA og Donald Trump forsøkte å tette igjen et alvorlig kunnskapshull, men i stedet skapte et mye større problem for den vestlige verden.

Takk for at du leser Vi Menn!

Lars-Erik Nygaard

« Båten hadde kurs rett mot meg. Den passerte så nær at jeg tydelig så mannen som sto bak roret. Jeg likte ikke navigeringen. Det gikk i sikksakk.

Forsidefoto: United States Navy SEAL og Nadin Elizabeth Martinuzzi

VERDENSNYHET!

e VITARA

PRIS OG AVGIFTSVINNER
FIREHJULSTREKK 2025

**KJØP FØR
AVGIFTSØKNING**

Elektrisk SUV med firehjulstrekk Som skapt for norske forhold

Avansert ALLGRIP-e 4x4 inkl. i prisen

Fire kjøremodus inkl. Trail-mode

412km WLTP rekkevidde

Suzuki Connect App

40/20/40 Justerbart baksete

Opptil over 500 l bagasjerom

Høy bakkeklaring

Les mer på suzuki.no

Leasing

1.995,-* pr mnd

Introduksjonspris

e VITARA ALLGRIP-e 4X4 fra kun 334.500,-

SNOWTRAIL-UTSTYRSPAKKE INKLUDERT I PRISEN

19 tommer mørke aluminiumsfelger • 10-veis elektrisk justerbart fører sete • Ambient stemningsbelysning • Adaptive fjern- og hovedlys
Ikonisk 3-point led matrix • Trådløs mobillading • Stemmestyring • INFINITY by Harman lydsystem med subwoofer • Oppvarmet ratt & frontrute • 10.25-tommers skjerm & 10.1-tommers senter skjerm • Apple Carplay og Android Auto • 360 graders kamera

*Suzuki e VITARA Allgrip-e 4x4 Basecamp 1.995,- pr. mnd. inkl. mva. Egenkapital kr 100.000,-. Etableringsgebyr 5.225,-. Rente 6,49%. Effektiv rente 6,7%. o/10 år. Totalt kr. 177.741,-. Frakt, klargjøring, metallic lakk og vinterhjul kommer i tillegg.

INNHold

FASTE SIDER

12 Sløseriombudsmannen

EU-galskapen rammer norsk skog.

22 Yans 10 på topp

Verdens lengste trapper.

30 Grafikk

Dobbeltdekkere under Den engelske kanal

38 Ny viten

Kunstig intelligens mot kreft, dinosaurer var spreke til siste slutt m.m.

46 Quiz

Vi Menns spesialquiz med tolv nye spørsmål og svar.

47 Kryssord

Vinn én million med flax!

48 Sudoku

Ukens hjernetrim.

56 Kule sider

Vitser og Lunch, Pondus, Radio Gaga, Rutetid, Absurdgalleriet m.fl.

60 TimeOut

Skjevt skråblikk på verden.

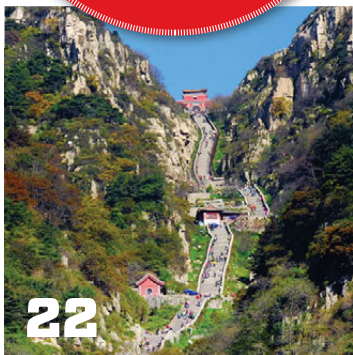
72 Reisemix

Finse – fins det noe finere?

82 Neste uke

12

Likevel kan Norge ende opp med å subsidiere Danmark med milliarder. Det er helt meningsløst.

22

30

LEDER

Nådeløst

Arbeidstilsynet leverte nylig en nådeløs rapport om omstendighetene og sikkerheten på barnevernsinstitusjonen Gemt A/S, der 34 år gamle Tamima Nibras Juhar ble drept mens hun var på jobb. Djordje Wilms (18), som bodde på tiltaket, har erkjent å ha drept henne, og sagt i avhør at handlingen er politisk motivert. I tillegg til å være siktet for drap er han også siktet etter terrorbestemmelsen – han skal ha ønsket å ta flere.

I den foreløpige rapporten fra Arbeidstilsynet går det frem at arbeidsgiver har vært kjent med en høy og økende risiko for vold og trusler over tid, uten at de har iverksatt nødvendige forebyggende tiltak. Gemt A/S har foreløpig ikke gitt en formell tilbakemelding på kritikken.

Spesielt i institusjoner styrt av barnevernet må sikkerheten tas på alvor – i dette tilfellet dreide det seg om en ung mann som opprinnelig kommer fra Tyskland og Serbia, som var blitt så sterkt høyre-radikalisert at PST hadde ham i kikkerten.

Vi må kunne forvente at fredelige norske arbeidsplasser ikke er åsted for ekstremister, enten de tilhører høyre- eller venstresiden, eller er fordreid av et religiøst raseri.

Redaktør:
Alexander Øystå
alexander.oysta@egmont.com

Story House Egmont er en del av Egmont. Egmont er et av Nordens største mediekonsern med 6300 ansatte og aktivitet i 30 land. Vi er en stiftelse, og Egmont Fondet deler årlig ut over 90 millioner kroner til et bedre liv for barn og unge. Vårt motto «We bring stories to life» har sterke publisistiske verdier. Vi står bak mer enn 700 magasiner, tegnesener, Klikk.no, TV 2, Nordisk Film, kinodrift, samt flere deleide selskaper.

Vi Menn arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale i bladet oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presse-etiske spørsmål.

Adresse: PFU, Postboks 46 Sentrum, 0101 Oslo. E-post: pfu@presse.no

REDAKSJONEN

Mats Ulshagen
mats.ulshagen@egmont.com

Lars-Erik Nygaard
lars.erik.nygaard@egmont.com

Martin Jansen
martin.jansen@egmont.com

Jørgen Johannessen Kind
jorgen.kind@egmont.com

Tore Strøm
tore.strom@egmont.com

VIKTIG INFORMASJON OM ABONNEMENT!

Bli abonnent på bladkiosken.no
På minside.egmont.no kan du enkelt se på og administrere ditt abonnement.

KUNDESERVICE:

Tlf. hverdager 08-16: 22 58 52 30
E-postadresse: abo-vm@egmont.com
Fint om du har ditt kundenummer klart ved henvendelse til oss.
Abonnementet løper til du sier det opp.
Abonnementspriser: 1 år kr 2377,- (pristillegg utenfor Norden)

Produksjonsansvarlig:
Ingunn Elise Kristiansen,
ingunn.elise.kristiansen@egmont.com

Markedsansvarlig:
Maria Raza, maria.raza@egmont.com

Ansvarlig redaktør/direktør:
Axel Walø, axel.walo@egmont.com

ANNONSESALG:
Ad.venture AS
christian@ad-venture.no

UTGIVER:
Story House Egmont
ISSN 0042-4951

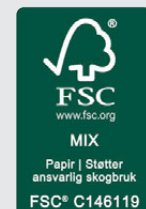
Besøksadresse redaksjon, markedsavdeling, annonseavdeling: Nydalsveien 12, Oslo

Postadresse: Vi Menn,
Postboks 4980 Nydalen, 0441 Oslo
Tlf: 22 77 20 00

Redaksjonen overtar intet ansvar for manuskripter og bilder som ikke er bestilt. Vi Menn publiserer også digitalt og betaler i utgangspunktet ikke flere honorarer for samme artikkel. Dette blad må ikke utleies i ervervsmessig øyemed.

TRYKK: Egmont Printing Service

story house
EGMONT

Vedlikehold av
gode relasjoner
gjør at alt varer litt
lenger. Du også.

Tiden uten barn eller med mer fritid kommer ofte overraskende på oss.
Selv om alle vet at den dukker opp før eller siden. Hvem vil du bruke
tiden din sammen med?

Faste avtaler med venner eller familie gjør hverdagen meningsfull.
Du må bare planlegge litt.

Bli inspirert og få gode tips
på planleggelitt.no

Planlegge *litt*

Ny æra for militære droner

Kampdronen X-Bat drives av kunstig intelligens, kan operere alene eller sammen med andre, og bære våpen. Men kanskje viktigst av alt: Den kan ta av og lande vertikalt.

Tekst: **Martin Jansen**

Foto: **Shield AI**

RUSSLANDS INVASJON I

Ukraina har satt fokus på droner, men lenge før det er droner blitt brukt til etterretning og til å ramme mål. Blant de mest profilerte droneangrepene er drapet på den iranske generalen Qassem Soleimani, som ble drept i Bagdad i januar 2020 av et hellfire-missil båret frem av en MQ-9 Reaper-drone.

Men dronene blir stadig mer avanserte og kan variere fra bitte små svermdroner til store enheter som minner om ubemannede fly.

Nylig avslørte det amerikanske tech-selskapet Shield AI et nytt AI-drevet ubemannet jagerfly med kapasitet til vertikal start og landing (VTOL). Selskapet hevder dronen representerer neste generasjon militære kampfly og en videreutvikling av vingman-drone-konseptet. X-Bat er

navnet på dronen som er på størrelse med en gammel F-5-jager og langt mer avansert enn Reaper-dronen.

– Luftdominans uten rullebaner er den hellige gral innen avskrekking, uttalte Shield AI-president Brandon Tseng, i forbindelse med lanseringen av X-Bat. Tseng er en av grunnleggerne av Shield AI og tidligere Navy SEAL.

– Det gir våre styrker økt utholdenhet, rekkevidde og

FLAGGERMUS: X-Bat er i underkant av åtte meter lang og har et vingespenn rundt 12 meter.

AUTONOMI: X-Bat skal kunne fungere alene og endre strategi dersom trusselbildet endrer seg uten løpende kommunikasjon med en kommandosentral.

RIMELIGERE:
X-Bat skal kunne
gjøre det meste et
femte generasjons
kampfly kan, men til
langt lavere pris.
Flerbruksevnene er
blant dronens
fremste egenskaper.

JAGERFLY: Fremdriften besørges av en motor i jagerfly-klassen.

overlevelsessevne, og det kjøper diplomatiet en dag til, sa Tseng.

Ifølge Shield AI kan X-Bat potensielt endre måten amerikanske og allierte luftforsvar fører luftkrig på samt redusere behovet for kostbare og bemannede kampfly. Ifølge Armor Harris, som er ansvarlig for luftvåpenprogrammet i Shield AI, så har Kina hoppet av kappløpet om utviklingen av avanserte stealth-fly og sjette generasjons kampfly. Strategien er i stedet å slå ut amerikanske fly før de får tatt av. X-Bat er svar på denne strategien, ifølge Harris.

X-Bat kan angripe fra skip, øyer eller avsidesliggende steder som ikke har rullebane. Den kan utføre angrep eller luftforsvarsoperasjoner, elektronisk krigføring eller etterretnings-, overvåkings- og rekognoseringsoppdrag. Ifølge Shield AI kan tre X-Bat-droner passe inn på dekksplassen til ett eldre jagerfly eller helikopter, noe som utvider handlingsrommet radikalt både når det gjelder antall tokt og tempo. Den cirka åtte meter lange dronen skal ha en rekkevidde rundt 3200 kilometer fullt bevæpnet, og kunne fly i høyder på 50 000 fot.

Shield AI har ikke spesifisert hva slags motor som driver X-Bat, annet enn at dronen er designet rundt en velprøvd motor i jagerfly-klassen. Ifølge Aviation Week dreier det seg trolig om en F-16-motor, enten GE Aerospace F110, eller Pratt & Whitney F100 som satt i de norske F-16-flyene.

Hjernen i X-Bat er Shield AIs Hivemind, en AI-aktivert programvare for autonomi. Hivemind gjør X-Bat i stand til autonomt å trenge inn i fiendtlig territorium i løpende kontakt og samarbeid med bemannede fly, men det kan også utføre oppdrag ▸

BEVÆPNET: Flerbruksevnen gjør at X-Bat kan utstyrs med missiler.

samt endre taktikk underveis uten behov for konstant kontakt med en kommandosentral. Denne autonomien gjør at X-Bat kan fungere både som en vingman-drone eller som en selvstendig enhet.

– X-Bat er en revolusjon innen luftdominans fordi den kombinerer fire ting: VTOL, rekkevidde, flerbruksevne og autonomi, sier Armor Harris. □

VTOL: Shield AI omtaler X-bat som en UAV – et ubemannet luftfartøy. Det trenger ikke rullebane, men kan lande og ta av vertikalt.

EVENTYRLIG SUKSESS I NORGE

SEALION 7 4X4

BYD

byd.no

Den perfekte norske familiebil fra verdens største elbilprodusent

502km WLTP rekkevidde • 1500kg hengervekt
75kg takvekt • Høyt utstyrsnivå
578 l bagasjerom

**MÅ SES OG
PRØVES!**

**KJØP FØR
AVGIFTSØKNING**

Pris fra **3.990,-***
pr mnd. Komplett bil ferdig levert.

469.900,-
Begrenset antall

Excellence-utstyrs pakke inkludert – spar 129.000,-

91,3 kWh Blade batteri • Firehjulstrekk • Panoramatak med elektrisk solskjerm • 20 tommer Michelin Pilot Sport • Fjernlysassistent
Apple Carplay og Android Auto • Dynaudio lydsystem med 12 høyttalere • 360 panorama kamera • Flerfarget atmosfærellys
Vehicle-to-Load (V2L) funksjon + V2L kabel • Stemmestyring • 15,6 tommer roterbar skjerm • Cloud Service BYD App
Trådløs mobillading med kjøling • Sportsseter med oppvarming og ventilering • Head-Up Display med navi. Les mer på byd.no

* Flytende nom. rente f.t. 5,90 % - 3 990 kr per mnd. Startleie/etabl. geb. 107 500 kr/5 001 kr, Månedssleie 3 990 kr og totalpris 256 141 kr vil variere med rentenivået. 3-års bindingsfrist, kjørelengde 30 000 km. Månedssleien kan endres ved utbetalingstidspunktet, hvis det har vært endringer i rente, pris, avgifter mellom søknadstidspunktet og utbetalingstidspunktet. Leien er beregnet med fastrente og følger normal renteutvikling i hele leieperioden, og renten vil aldri bli lavere enn 0,05 %. Leiekontrakt fra DNB Bank ASA som eier bilen.

Har du ris, ros eller henvendelser til Sløseriombudsmannen? Skriv til redaktør Alexander Øysta: alexander.oysta@egmont.com

EU-galskapen rammer norsk skog

Nytt fra EU: Norsk skog er hogstmoden, derfor må vi ut med 40 milliarder skatte kroner til Danmark.

DEN SKATTEFINANSIERTE, byråkratiske kolossen EU har det med å pålegge sine medlemsland (og Norge gjennom EØS-avtalen) en rekke forskrifter og direktiver av den surrealistiske sorten. Nå har EU kokt sammen et regelverk som tar for seg skog og CO₂-opptak, og som innebærer at Norge – som har svært mye skog – muligens må overføre 40 milliarder skatte kroner til «skoglandet» Danmark. Nei, vi ser heller ikke logikken. Senterpartiet reagerer forståelig nok sterkt i Nettavisen, som først omtalte saken.

EUs regelverk for skog og CO₂-opptak har det fengende navnet LULUCF. Ikke vet jeg hvilke glupe hoder som mottok lønn for å komme opp med EUs kanskje mest ubegripelige forkortelse. Det står for «Land Use, Land-Use Change and Forestry» – altså «arealbruk, endret arealbruk og skogbruk». På et litt mer forståelig språk handler det om hvordan skog og jord lagrer eller slipper ut karbon, samt hvordan dette skal regnes med i klimagass-regnskapet.

REGELVERKET SKAL SIKRE at opptak og utslipp av CO₂ fra såkalt «arealbruk» skal håndteres. Dette dekker skog, dyrket mark,

beite, våtmark, bebygde områder og annen arealbruk. Tanken bak det byråkratiske opplegget er at areal både kan slippe ut CO₂ og oppta CO₂. Når man hugger skog, slippes CO₂ ut. Når man planter skog, blir gassen bundet opp i skogen. EU ønsker altså at medlemslandene – og EØS-landene – skal føre et såkalt karbonregnskap for alle slike endringer, slik at alt kan måles og kontrolleres av glupingene i Brussel.

SIDEN NORGE HAR mye skog i såkalt «hogstmoden alder», hvilket skyldes at det ble plantet mye skog på 50- og 60-tallet, slår systemet svært hardt ut for Norge. Gammel skog – la oss kalle den Elvis- og Beatles-skogen – tar opp mindre CO₂ enn yngre skog. Senterpartiets Geir Pollestad reagerer veldig sterkt på tankegangen. Til Nettavisen påpeker han at den norske skogen binder enorme mengder CO₂, noe som tilsvarer omtrent en tredjedel av alle norske utslipp hvert år.

– Likevel sier EU-reglene at vi har enorme utslipp, fordi mye av skogen som ble plantet etter krigen nå er gammel og hogstmoden. Vi blir altså straffet for at trærne vokser og følger naturens eget livsløp.

SVERIGE OG FINLAND SIER STOPP

– Selv om vi ikke hadde bygd ned en eneste skogflekk ville vi havnet i kraftig minus. Det viser hvor absurd hele systemet er, sier Pollestad.

Hvis Norge ikke får kjøpt nok kvoter, kan alternativet bli dramatiske kutt hjemme.

– Da må vi i praksis stanse hele veitrafikken, landbruket og nærskipsfarten et par år før 2030. Det sier seg selv at det ikke går, sier han.

Likevel har regjeringen varslet at Norge skal forplikte seg til et oppdatert klimaregelverk for neste periode, 2026–2030.

– Arbeiderpartiet kjører på, selv om dette er et frivillig regelverk å gå videre med. Sverige og Finland har allerede meldt til EU at de ikke klarer målene. Vi burde stå skulder ved skulder i Norden og si stopp, sier Pollestad.

(nettavisen.no 7. oktober 2025)

CORNELIUS POPPE/NTB

BERT KEILEN/NTB

NORGE PÅ DANSK: Et dansk forsøk på norske tilstander. Deres versjon av fjell og skog er ikke imponerende, men sannelig belønnes de med norske skogmilliarder.

EMILIE HOLTET/NTB

MENINGSLØST: Geir Pollestad (Sp): «Norge fortsetter å binde enorme mengder CO₂. Likevel kan Norge ende opp med å subsidiere Danmark med milliarder. Det er helt meningsløst.»

ELG I SKOGNEDGANG: Norsk skog er rampete og svelger ikke nok CO₂, i hvert fall kunne den gjort det bedre. Derfor må vi betale 40 milliarder til danskene. Innlysende EU-logikk.

I henhold til det sindige EU-regelverket står Norge igjen med et CO₂-underskudd for perioden 2021-2025. Derfor pålegges vi enten å kjøpe store utslippskvoter eller gjennomføre svært dramatiske kutt på hjemmebane. Regjeringen håper å kjøpe kvoter fra blant annet Danmark. Dermed er galskapen komplett. Norge har åpenbart ekstremt mye mer skog enn danskene, og det er ikke tvil om at vår skog binder enorme mengder CO₂. Det bryr ikke EU-regelverket seg om. De ser ikke på vårt fantastiske CO₂-opp-

tak, men måler nåværende total mot en referanseperiode fra noen år tilbake. Da var skogene litt yngre, og tok opp litt mer. Vi snakker marginale forskjeller.

OM MAN BRUKTE sunn fornuft, burde jo Danmark, som omtrent ikke har skog som binder opp CO₂, betale ekstra til land med skog. Men slik er det altså ikke. Danmark belønnes. Norge straffes. Så håpløst er systemet.

– Har du vært i Danmark? Det er ikke skogen som slår deg der. Historisk har Danmarks skog og

arealbruk stått for store utslipp, mens vi i Norge fortsetter å binde enorme mengder CO₂. Likevel kan Norge ende opp med å subsidiere Danmark med milliarder. Det er helt meningsløst, sier Pollestad.

VI RISIKERER å måtte punge ut med omtrent 10 000 skatte kroner pr. innbygger for ingenting, for ikke-eksisterende utslipp. Norge har samtidig forpliktet seg til enda større utslippskutt, så dette er bare starten. Dette kan bli riktig festlig.

Saken illustrerer et viktig moment med hele det skattefinansierte grønne skiftet: Det viktigste er at det ser fint ut på et regneark som de breiale byråkratene i Brussel forstår. Om det bidrar til å begrense reelle utslipp eller ikke, er underordnet. Skogeiere og skogforvaltere i Norge blir sett på som et problem av EU. Enten vi hugger skogen, eller lar skogen bli værende, vil vil komme skjevt ut i Brussel. Alt fordi skogen i Norge oppfører seg normalt og nå er såkalt «hogstmoden».

VANN OVER HODET: I en strategisk missilubåt av Ohio-klassen, utstyrt med miniubåter av typen SEAL Delivery Vehicle på ryggen, ble SEAL-agentene i dypeste hemmelighet fraktet inn til kysten av Nord-Korea. I løpet av få timer ble en kløktig og dristig plan snudd til en dødelig fiasko.

A submarine is visible on the surface of the ocean, with its conning tower and various antennas and sensors protruding. The scene is set against a dramatic sky with orange and blue hues, suggesting a sunset or sunrise. The water is dark and choppy.

TRE SMÅ DØDELIGE FEIL

Desperate etter å forstå hvordan Nord-Koreas diktator Kim Jong-un tenker, iverksatte amerikanske hemmelige tjenester en dristig operasjon. Agentene fra Navy Seal Team 6 mislyktes spektakulært, og la grunnen for Donald Trumps første store utenrikspolitiske fiasko, ifølge en avsløring i New York Times. ►

Tekst: **Lars-Erik Nygaard**

ly av nattemørket svømte de amerikanske spesialsoldatene så stille de kunne inn mot den steinete nordkoreanske kysten. Målet for den topphemmelige operasjonen var av å skaffe president Donald Trump best mulig kort på hånden før toppmøtet med den nordkoreanske diktatoren Kim Jong-un. Risikoen var skyhøy, oppgaven på grensen til uløselig. Gikk operasjonen feil, truet voldsomme konsekvenser.

Ingen ting måtte gå galt.

Og så gikk alt skikkelig på tverke da en liten båt dukket opp i det grønne bildet i spesialsoldatenes nattekikere.

De amerikanske spesialsoldatene fra Navy Seal Team 6 begikk tre små feil som til sammen gjorde verden til et mye mer utrygt sted.

Fiasko skjult

Avsløringen av fiaskoen til den amerikanske spesialstyrken best

kjent for likvidasjonen av Osama Bin-Laden, er gjort av to gravejournalister i velrenommerte New York Times. Operasjonen i 2019 var så hemmelig at utvalgte medlemmer av den amerikanske kongressen som skal holde oppsyn med de hemmelige tjenestene, ikke fikk vite noe før aksjonen var over.

Mens historien om de hemmelige tjenestene og spesialstyrkenes suksesser ofte lekker ut eller til og med offentliggjøres med fynd og klem, sendes fiaskoene inn i historiens mørke. Fiaskoen i Nord-Korea er intet unntak. Operasjonen og utfallet av den er ikke omtalt noe sted før New York Times tidligere i høst kunne fortelle om den etter lang tids graving og et utall intervjuer med

kilder langt inn i de hemmelige tjenestene og Forsvarets spesialavdelinger.

Der er den feilslåtte operasjonen oppgitt som mulig forklaring på hvorfor forholdet mellom USA og dets allierte på den ene siden, og Nord-Korea på den andre gikk fra håp om avspenning i 2018 til iskaldt og truende i 2019.

Stort problem

Opptakten til dramaet var det oppsiktsvekkende møte mellom Nord-Koreas leder Kim Jong-un og Donald Trump i Singapore, 12. juni 2018. Forventningene var lave. Topplederne fra de to landene hadde aldri møttes. – Historiens første toppmøte mellom de to lands ledere. Kim Jong-un hadde fremstått som uforutsig-

OVERVÅKET: Fra spion-satellitter i verdensrommet dannet USAs militære etterretning seg et bilde av aktiviteten blant fiskebåter og militære skip i farvannet utenfor Nord-Korea. Kartleggingen tilsa at kysten ville være klar for amerikanske kommandosoldater i de første ukene av 2019.

bar, farlig og truende. Donald Trumps utsagn i sosiale medier om lederen for den autoritære, lukkede staten, fremsto mer provoserende enn imøtekomende, som da han i oktober 2017 omtalte Kim Jong-un som «Little Rocket Man». Og plutselig snakket de to sammen i noe som minnet om en vennlig atmosfære.

Fra Nord-Korea kom signaler om avspenning, ønske om fred

«Tilgang til informasjon og etterretning om den man skal forhandle med, er en kjempefordel.

MCC ANDREW MCKASKLE, U.S. NAVY

SKYSS: Med åpne miniubåter som ble spesialsoldatene fraktet inn på grunt vann, utstyrt med usporbare våpen, usporbar ammunisjon og høyt avansert avlyttingsutstyr.

BYUN YEONG-WOOK/AFP/NTB

DRILLET: Ilandsetting av styrker på fiendtlig grunn er noe av det Navy SEALs har trent mye på. Men én ting er å gå i land i dagslys som her, noe helt annet er å snike seg i land i mørke.

VLADIMIR LYSENKO/WIKIMEDIA COMMONS

STEINETE KYST: Nord-Koreas kyst der de amerikanske spesialsoldatene gikk i land er steinete og ulendt, men full av gjemmersteder når man først kommer i land.

og vilje til å stoppe testingen av raketter og atomvåpen. Høsten 2018 startet planleggingen av et nytt toppmøte mellom Trump og Kim Jong-un i Hanoi i Vietnam i slutten av februar 2019. Kim Jong-un hadde store forhåpninger om å kunne få til en avtale med USA under møtet i Hanoi. Donald Trump ante muligheten for et prestisjeseier av historiske dimensjoner.

Men amerikanerne hadde ett altoverskyggende problem:

De visste veldig lite om hvordan Kim Jong-un og hans nærmeste krets tenker.

– Tilgang til informasjon og etterretning om den man skal forhandle med, er en kjempefordel, sier seniorforsker Stein D. Tønnesson ved institutt for fredsforskning Prio.

Donald Trump lå an til å måtte

gå i forhandlingene med en strategi basert på gjetninger og forutsetninger man ikke visste om holdt.

Banebrytende utstyr

Amerikanerne hadde hverken ører eller øyne inne i Nord-Korea. Å verve spioner nær Nord-Koreas ledere hadde vist seg nærmest umulig. Topografi og avstander gjorde at amerikanerne heller ikke kunne avlytte telefoner eller trådløst samband i det lukkede landet utenfra. Amerikanerne hadde nettopp utviklet elektronisk utstyr som kunne tappe nordkoreansk samband, og avlytte kommunikasjon til og fra Kim Jong-un. Utfordringen var ►

BERYKTET OG BERØMT

USAs Navy SEAL team 6 har stått bak en rekke spektakulære, vanskelige og farlige oppdrag gjennom årene – og har feiret en rekke suksesser. Den største er trolig oppsporingen og likvideringen av terroristlederen Osama bin Laden i 2011. Aksjoner i Panama, Afghanistan, Somalia og Jemen har bidratt til styrkens renommé.

Men eliteenheten etablert i 1983 har også mislyktes med dristige operasjoner, med både sivile liv og tap av egne soldater.

UNITED STATES NAVAL SPECIAL WARFARE (SEAL)

SISTE ETAPPE: Mens mini-ubåtene ventet, svømte åtte-ti spesial-soldater under vannet inn mot fjæra i Nord-Korea. Stadig var de oppe i overflaten for å sjekke, men ingen oppdaget fiskebåten som nærmest seg.

at de følsomme elektroniske sensorene måtte anbringes inne i Nord-Korea. Og der var amerikanske hemmelige tjenester ikke særlig velkomne.

For å få avlyttingsutstyret inn, måtte amerikanske kommandosoldater komme seg ubemerket inn på nordkoreansk jord – og ut igjen. Operasjonen kunne sikre USA en strøm av høyst verdifulle etterretningsopplysninger i forkant av toppmøtet om atomnederstning mellom Nord-Korea og USA.

Risikoen var så høy at opera-

sjonen fordret presidentens direkte godkjenning, skriver New York Times.

Fellesoperativt kommandosoldatene fikk president Trumps godkjenning til å starte forberedelsene. Kommandosoldatene i Navy SEAL Team 6s røde skvadron, fikk oppgaven høsten 2018, og gikk i gang med grundige forberedelser og trening på de ytterste spesielle forholdene de måtte operere under.

– Planlegging av slike spesialoperasjoner tar gjerne for seg

alle deler av operasjonen, og tar høyde for alle utfall mellom full suksess og full skjæring, sier oberstløytnant Palle Ydstebø, hovedlærer ved Krigsskolen, på generelt grunnlag.

– Grunnlaget for planene er forhold spesialsoldatene kan styre selv, som eget materiell, utstyr og støttesystemer. Men uforutsette ting kan skje, derfor legges avbruddskekanismer inn hele veien.

Fallhøyden var stor: Dersom de amerikanske operatørene ble oppdaget truet uoversiktlige politiske konsekvenser, havarte atomforhandlinger, en høyprofilert gisselkrise og i verste fall en oppskalering av konflikten med Nord-Korea. Tanken på en hevnaksjon fra en aktør med tusenvis av artillerigranater rettet mot de snaut 30 000 amerikanske soldatene i Sør-Korea, og med raketter som muligens kunne frakte atomsprengninger til den amerikanske vestkysten, var ikke til å holde ut.

På den annen side; US Navy SEAL team 6 var verdens beste på slike spesialoperasjoner.

Enheten var allerede berømt for å ha tatt livet av Osama Bin-Laden i Abbottabad i Pakistan i 2011. Styrken var vant til kjappe operasjoner i Irak og Afghanistan. Men operasjonen i Nord-Korea ville bli mer krevende enn det meste.

Opererte i blinde

Vanligvis har kommandosoldatene i Navy SEAL tett kommunikasjon med operasjonsledelsen og for utveksling av ordre og bilder under hele operasjonen. Dro-ner og annet utstyr brukes for å sondere terreng, oppdage fiendtlige styrker eller annen fare og holde målet for aksjonen under oppsikt. Operatørene var også vant til å kunne avlytte fiendens kommunikasjon underveis. Dermed får spesialsoldatene muligheten til å justere planer eller tilpasse fremrykking fortløpende og eventuelt avbryte operasjonen før risikoen ble for høy.

– Denne typen soldater er fabelaktig gode til å improvisere, sier Palle Ydstebø.

Men den nattlige operasjonen utenfor kysten av Nord-Korea tidlig i 2019, måtte foregå nærmest i blinde for ikke å bli oppdaget.

KILDENE

New York Times oppgir at avisen har valgt å ikke offentliggjøre deler av informasjonen de har, av hensyn til fremtidige spesialoperasjoner.

De to journalistene som står bak avsløringen, har i mange år jobbet opp mot USAs militærstyrker. De oppgir å ha snakket med to dusin kilder, blant annet sivile tjenestemenn i regjeringen, medlemmer av den første Trump-administrasjonen, samt tidligere og nåværende militært personell med kunnskap om aksjonen. Alle kildene er anonyme, ettersom operasjonen og opplysningene fortsatt er gradert.

Kilders motivasjon for å fortelle anonymt har vært at spesialstyrkenes mislykkede aksjoner gjerne blir skjult og hemmeligstempelt. Dersom bare suksesser som likvideringen av Osama Bin-Laden blir kjent, risikerer man at politiske og andre beslutningstakere undervurderer risikoen for at slike aksjoner kan slå feil og risikoen amerikanske styrker løper. Men også frykt for hva Trump ser for seg å gjøre med USAs hemmelige tjenester kan forklare lekkasjene.

Joint Special Operations Command har ikke villet kommentere saken eller aksjonen overfor New York Times.

Heller ikke administrasjonen i Det hvite hus har villet kommentere.

Etter det Vi Menn kjenner til, har ingen bestridt innholdet i avsløringen offentlig.

Kilde: New York Times: «How a top secret SEAL 6 Mission into North Korea fell apart».

TORBJØRN KJOSVOLD / FORSVARET

PLANLEGGER I DETALJ: Oberstløytnant Palle Ydstebø forteller at spesialstyrker som Navy SEALs planlegger for både full suksess og full skjæring når de forbereder aksjoner.

PETE SOUZA/OFFICIAL WHITE HOUSE PHOTO

I 2005 hadde SEAL-soldater brukt en miniubåt til å komme seg i land i Nord-Korea og ut igjen ubemerket, ifølge New York Times» kilder.

For å redusere risikoen mest mulig og kompensere for tapet av den vanlige teknologiske støtten, hadde eksperter fingransket satellittbilder av aktiviteten utenfor kysten av Nord-Korea. Slik hadde amerikanerne gjort seg opp en mening om når fiskebåter og andre fartøy kom og gikk, og når aktiviteten var lavest.

Konklusjon: Dersom operatørene slo til i mørket, musestille på rett sted midt på vinteren,

ville de trolig ikke møte noen.

Konklusjonen skulle vise seg fullstendig feil.

Fatale feil

Planen for aksjonen i 2019 fremsto imponerende:

En atomubåt av Ohio-klassen skulle snike seg inn til kysten av Nord-Korea. Derfra skulle to mini-ubåter, såkalte «SEAL Delivery Vehicles» hver på størrelse av en spekkhugger, gå med lyd-løse elektriske motorer inn mot land. De åtte-ti spesialsoldatene skulle sitte i oppvarmet dykkerutstyr i to timer på vei inn mot den steinete stranden.

Rundt 100 meter fra land skulle spesialsoldatene svømme for egen maskin gjennom grunt og klart vann.

Lenge fungerte planen.

Men så begikk soldatene den første av tre tilsynelatende små feil:

Ifølge planen, skulle de to miniubåtene parkeres med front samme vei. Men i mørket stoppet bare den ene miniubåten der den skulle. Den andre fløt forbi det avtalte punktet, og måtte ta en U-sving tilbake. Dermed pekte farkostene i hver sin retning da kommandosoldatene i svarte våtdrakter åpnet lukene og svømte under vann mot land med nattkikkerter, ikke-sporbare våpen og ikke-sporbar ammunisjon i tilfelle fiender skulle dukke opp. Den ene miniubåten måtte snus mens spesialsoldatene var i gang med operasjonen i land.

Neste feil ble begått minutter senere.

Soldatene hadde stadig svømt opp til overflaten for sjekke om kysten var klar. Hver gang virket alt fredelig.

HØY TILLIT: Navy SEALs team 6 fikk jobben med å finne og likvidere Osama bin Laden, mens president Barack Obama, visepresident Joe Biden og utenriksminister Hillary Clinton fulgte begivenhetene direkte i Det hvite hus. Men da samme spesialavdeling skulle plassere avlyttingsutstyr i Nord-Korea åtte år senere, kunne ingen følge med.

– Noe man ikke har forutsett kan alltid dukke opp og kreve handling. En båt, for eksempel, sier Palle Ydstebø.

I mørket utenfor den steinete kysten tøffet en liten båt. Grunnen til at amerikanerne først ikke oppdaget den, var trolig at soldatenes nattkikkerter var konstruert for å oppdage varmestråling. Nordkoreanerne i den lille båten var iført våtdrakter av neopren som var nedkjølt av det kalde sjøvannet.

SEAL-soldatene kom til stranden og begynte å ta av dykkerutstyret for å gjennomføre neste del av operasjonen bare noen hundre meter inne i landet.

«... Alt tyder på at Kim Jong-un trodde han ville få en avtale med USA.

« ... soldatene punkterte lungene til fiskerne for å sørge for at kroppene sank i havet.

Samtidig begikk piloten på den feilsendte miniubåten den tredje feilen:

Med åpne dører startet piloten elmotoren for å snu miniubåten.

Samtidig, inne fra land, oppdaget kommandosoldatene båten, en lykt som sveipet over vannet og lyden av et plask.

Ifølge New York Times, vurderte kommandosoldatene om folkene på den nordkoreanske båten hadde hørt lyden av miniubåten og snudd seg mot der plasket kom fra. I så fall ville de sett lys fra miniubåten åpne cockpit gløde i det mørke vannet.

For spesialsoldatene på stranden fremsto med ett alle planer og trening plutselig irrelevant.

– Uten droner og med kommunikasjons black-out, strippet for

mange av de teknologiske fordelene som SEAL vanligvis støtter seg på, sto en håndfull menn i våt neopren, usikre på hva de skulle foreta seg, skriver New York Times.

Døde fiskere

SEAL-soldatene hadde ingen mulighet til å avgjøre om båten var en militær på patrulje på jakt etter avhoppere, flyktninger eller inntrengere.

– Når slike «svarte svaner» dukker opp, må soldatene improvisere. Denne typen folk er fabelaktig gode til å improvisere, sier oberstløytnant Palle Ydstebø.

Den høyest rangerte SEAL-soldaten tok en beslutning: Uten et ord hevet han riflen og skjøt mot den lille båten. De andre

SEAL-operatørene gjorde instinktivt det samme.

Om kommandosoldatene hadde vært usikre på hvorvidt de var avslørt før skuddene ble avfyrt, var de ikke lenger i tvil. Planen tilsa at operasjonen skulle avbrytes tvert om soldatene støtte på noen. Tid til å plante avlyttingsutstyret hadde de ikke. Om ikke lenge ville nordkoreanske sikkerhetsstyrker være over og rundt dem.

De amerikanske soldatene svømte ut til den lille båten for å forsikre seg om at alle ombord var døde. Ombord fant de ingen uniformer og ingen våpen. Alt tydet på at de to-tre personene ombord var sivile fiskere som dykket etter skjell og muslinger – og nå var døde.

HANDLET KONTANT: I frykt for å ha blitt avslørt og i frykt for at de ventende miniubåtene skulle bli angrepet, fyrte spesialsoldatene av skudd mot en nordkoreansk båt. Først etter skytingen oppdaget spesialsoldatene at de hadde likvidert tre skjelldykkere uten våpen.

En amerikansk offentlig tjenestemann fortalte New York Times-reporterne at soldatene punkterte lungene til fiskerne for å sørge for at kroppene sank i havet.

Deretter svømte kommandosoldatene i all hast tilbake til miniubåtene og sendte av gårde et varsel til moderskipet om trøbbel. I den tro at operatørene var i umiddelbar fare, satt den ventende atomubåten kursen inn mot land for å plukke opp de flyktende soldatene – en operasjon som i høy grad var risikabel.

Med alle amerikanske soldater tilbake uskadet ombord, satt atomubåten opp farten. Umiddelbart etter registrerte amerikanske spionatsatellitter en krafta økning i nordkoreansk militær aktivitet i

FALT I FISK

Toppmøtet mellom presidentene Donald Trump og Kim Jong-un endte resultatløst, ca. en måned etter den famøse amerikanske operasjonen.

Nord-Korea kom aldri med noen offentlig uttalelse eller protest etter drapene på de tre fiskerne som tilfeldigvis dumpet oppi amerikanernes topphemmelige operasjon. Forklaringen på tilbakeholdenheten kan ha vært forventningene til det forestående atom-toppmøtet mellom Kim Jong-un og Donald Trump noen uker senere.

Paradoksalt nok kan den mislykkede operasjonen ha gitt Nord-Korea svært verdifull etterretningsinformasjon: Aksjonen demonstrerte med tydelighet USAs desperate mangel på kunnskap om sin nordkoreanske motpart.

Forventningene om en avtale om avspenning og atomnedrustning under toppmøtet i Vietnam, ble grundig gjort til skamme. Samtalene mellom Kim Jong-un og Trump ble kortvarige og avsluttet uten avtale.

– Alt tyder på at Kim Jong-un trodde han ville få en avtale med USA i Vietnam, og at han reiste enormt skuffet hjem, sier seniorforsker Stein D. Tønnesson, Asia-ekspert ved fredsforskningsinstituttet.

I mai 2019 gjenopptok Nord-Korea sine missiltester.

I juni 2019 møttes Kim Jong-un og Donald Trump enda en gang, men begrenset treffet til en håndhilsning i på grensen mellom Nord- og Sør-Korea.

Ifølge New York Times avfyrte Nord-Korea utover i 2019 flere missiler enn i noe tidligere år, blant disse; ballistiske missiler som antas å kunne nå USA. Også produksjonen av atomstridshoder er blitt forsert etter de resultatløse toppmøtene mellom USAs og Nord-Koreas ledere.

SHEALAH CRAIGHEAD/OFFICIAL WHITE HOUSE PHOTO

MISLYKKET: En drøy måned etter den amerikanske etterretningsfiaskoen i Nord-Korea, møttes president Donald Trump og Nord-Koreas hersker Kim Jong-un i Vietnam. Toppmøtet ble en like stor fiasko.

API/GAMMA-RAPHO/GETTY IMAGES

TILBAKE TIL RAKETTENE: Etter det ubedde besøket av amerikanske kommandosoldater og drapet på tre nordkoreanske fiskere, beordret Nord-Koreas leder Kim Jong-un missilforsøkene gjenopptatt. Aldri før hadde Nord-Korea testet flere missiler som potensielt kunne nå USA enn etter fiasko-aksjonen.

OFFICIAL WHITE HOUSE PHOTO BY SHEALAH CRAIGHEAD

SISTE MØTE: Siden Kim Jong-un og Donald Trump håndhilste i den demilitariserte sonen mellom Nord- og Sør-Korea, har kontakten mellom de to lederne vært ytterst lunken. Kanskje skyldes isfronten USAs forsøk på å montere avlyttingsutstyr i Nord-Korea.

området. Men da var den svære amerikanske atomubåten for lengst på vei ut på åpent hav.

Holdt skjult

I flere militære evalueringer av operasjonen kom ekspertene til at drapene på de sivile fiskerne var berettiget ut ifra reglene for strid. Ifølge New York Times, underrettet den første Trump-administrasjonen aldri ledende folkevalgte i kongressen som skal overvåke militære- og etterretningsaktiviteter, hverken om operasjonen eller resultatet av granskningen etterpå.

– Dette er eksakt slike forhold som normalt skulle bli fortalt til overvåkningskomiteene, og som komiteene forventer å bli underrettet om, sier jussprofessor Matthew Waxman ved Colombia-universitetet til New York Times.

Først i 2021, etter at Joe Biden overtok som president og beordret ny granskning av Nord-Korea-operasjonen, ble ledende medlemmer av Kongressen brifet om funnene i den etterfølgende granskningen. Disse funnene er fortsatt gradert informasjon, ifølge New York Times. □

10 PÅ TOPP

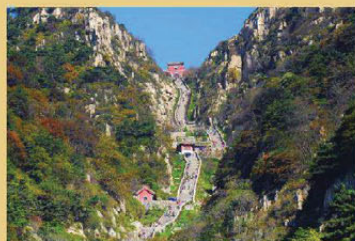
Verdens lengste trapper

Listen for alle som elsker å svette, slite med pusten og nyte serievulkanutbrudd av melkesyre: Trappene fra (eller til) helvete.

1. Niesenbahn service-trapp, Spiez, Sveits - 11 674 trinn

En avstengt servicevei langs tannbanen. Den brukes kun under det årlige Niesen-Stairway Run og stiger hele 1669 meter i høyde.

2. Taishan, Shandong, Kina - ca. 6660 trinn

Fjellstien er Kinas mest berømte hellige rute og har vært besteget av keisere i over to tusen år. UNESCO beskriver den som et kontinuerlig tempel- og trappesystem.

3. Adam's Peak / Sri Pada, Sri Lanka - ca. 5500 trinn

Pilgrimsruten bestiges tradisjonelt om natten for å se soloppgangen fra toppen, der et hellig fotavtrykk ifølge troen markerer Buddhas eller Adams fot.

4. Ha'ikū Stairs ("Stairway to Heaven"), Oahu, Hawaii, USA - 3922 trinn

Bygd under andre verdenskrig som vedlikeholdsroute til radio-master. Offisielt stengt i flere tiår, og er under demontering etter vedtak i 2024.

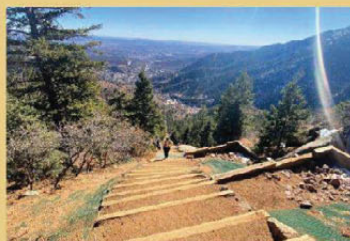
5. Shanghai Tower Vertical Marathon-trasé, Shanghai, Kina - 3398 trinn

Brukes til internasjonale tower running-løp, stigning 552 meter vertikal høyde. Deltakere fullfører vanligvis på under 20 minutter.

6. Burj Khalifa, Dubai, De forente arabiske emirater - 2909 trinn (160. etasje)

Øverste nivå nås kun via vedlikeholdsstiger. Med sine 828 meter er bygget verdens høyeste og et referansepunkt for ekstreme vertikalklatringer.

7. Manitou Incline, Colorado, USA - 2768 trinn

Tidligere taubanelinje ombygget til treningsbakke (fjellanlegg/trappetrasé) med ekstrem stigning, opptil 68%. En halv million personer bestiger den hvert år.

8. CN Tower, Toronto, Canada - 2579 trinn til SkyPod

Vanligvis stengt, men åpnes for veldighetsløp vår og høst. Hele trappen går inne i betongskaftet og har 447 meters høydeforskjell.

9. Willis Tower (Skydeck), Chicago, USA - 2109 trinn

Trappeløpet SkyRise Chicago arrangeres årlig til inntekt for rehabiliteringssenteret SRALab. Deltakerne når 103. etasje på under 15 minutter.

10. Taipei 101, Taipei, Taiwan - 2046 trinn

Run-up bane til 91. etasje. Et av verdens mest prestisjetunge tower runs. Den totale høydeforskjellen er 390 meter, og rekorden ligger på rundt 10 minutter.

Har det vart i 3 uker?

Ta en tur til legen.

Ukule kuler? Klumper og kuler i muskler og fettvev har ofte en naturlig forklaring. Det er heller ikke uvanlig å kjenne hovne lymfeknuter når du har en infeksjon eller betennelse i kroppen. Men noe skal du reagere på:

- Nye kuler i muskler, fettvev eller skjelett
- En lymfeknute som er hoven over tid uten at det er en åpenbar årsak til det (vær særlig oppmerksom på lymfeknuter på halsen, i armhulene og lysken)
- Forstørrede brystkjertler, ømhet eller smerte i brystene

Har det ikke gått over etter tre uker, er det på tide å ta en tur til legen.

Se hvilke vanlige kreftsymptomer mange overser på kreftforeningen.no/menn

KREFTFORENINGEN
Menn gjør noe med det

MYSTERIET «MYTILUS II» FORTSATT ULØST ETTER 25 ÅR

FORSVANT: Her er den store tomastede seilbåten på 46 fot fotografert i Horten havn. Det er et mysterium at det aldri ble funnet en eneste pinne vrakgods etter den.

FORSVANT SPOR

LØST

Hvordan er det mulig at en ytterst seilvant og veltrent sikkerhetsfreak forsvinner sporløst med en stor seilbåt som er utstyrt med all verdens sikkerhetsutstyr? ►

Blant mer enn 100 handelsfartøyer og noen militære farkoster, i tross alt oversiktlige Skagerrak, forsvant seilbåten «Mytilus II» – fullstendig sporløst – i oktober 2000.

Om bord var den velbemidlede og teknisk begavede bærumsmannen Dag Fredrik Caspary de Poppe (64). Elektroingeniøren hadde jobbet i flere av Norges største bedrifter og hadde gjort seg bemerket for sine ideer og store kunnskaper. Han sto bak utviklingen av et militært radiopeilesystem som senere ble patentert. Poppe var også sentral i utviklingen av mobiltelefonsystemet som gjorde det mulig for togpassasjerer å bruke telefonen gjennom den Romeriksporten mellom Oslo og Lillestrøm – et teknisk fremskritt som ble regnet som stort for snart 20 år siden.

Dag Poppe tok ut patenter i skipsnavigasjon, fiberoptikk, telefoni og miljømålinger. På grunn av sin kreativitet var han ettertraktet, og ble ofte benyttet på større prosjekter til både sivile og ikke minst militære formål.

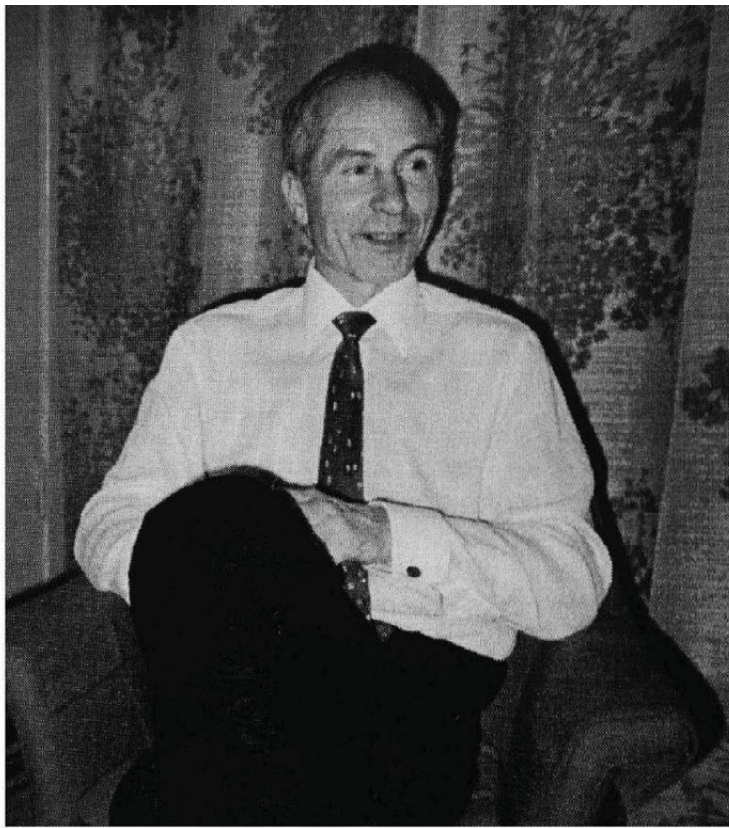
Privat dyrket 64-åringen sin lidenskap for friluftsliv og fysisk fostring. Poppe hadde flere ganger gjennomført sykkelrittet Trondheim-Oslo. Han drev også med paragliding og dykking. Og seiling, særlig med den 46 fot store seilyachten «Mytilus II». Det var i den forbindelse han sist ble observert i Strømstad gjestehavn lørdag 21. oktober 2000.

Et ektepar på tur i en seilbåt fra Larvik var blant de siste som med sikkerhet så den sjøvante mannen i live.

Proppfull av sikkerhet

Poppes plan var å seile «Mytilus II» til Valderøy utenfor Ålesund der den skulle ligge i vinteropplag hos sønnen Kjetil Poppe. Larvik-ekteparet så «Mytilus II» legge fra kai mellom klokken 12 og 14 denne lørdagen.

64-åringen hadde avtalt med sin bror Per Poppe at han hver dag skulle ta kontakt på telefon. Han holdt sitt løfte de første dagene. Men etter at han kastet loss i Strømstad, ble det taust fra

SAVNET: Den forsvunne Dag Fredrik Caspary de Poppe (64) ble sist sett i Strømstad i 2000. Den spreke og særdeles sjøvante mannen seilte av sted med en 46 fots båt, proppfull av alt tenkelig sikkerhetsutstyr.

Dag Poppe. Først antok familien at stillheten fra den 46 fot lange, 20 tonn store tomasteren skyldtes tilfældigheter, og at Poppe var mannen til å klare seg. Men så overtok frykten. Til slutt meldte familien 64-åringen savnet.

En kjempemessig redningsaksjon ble satt i gang. Men letingen var som etter nåla i høystakken. Helikoptre, Orion-fly og en rekke fartøyer saumfarte hele Skagerrak og deler av Nordsjøen. Langs land sørget politi- og lensmannsetaten for leting etter vrakgods i tilfelle noe dukket opp. Båtforeninger langs hele kysten ble bedt om å holde skarp utkikk.

Etter fire dagers intens leting kom frustrasjonen over manglende funn til syne i loggen til den svenske sjøredningstjenesten: «Redningssentralen på

Sola ringer. De synes hele saken er merkelig. Båten kan jo ikke forsvinne. Finnes ingen tegn på at mannen skulle ha forsvunnet frivillig.»

Ikke en eneste gjenstand som med sikkerhet stammer fra den 46 fots tomastede seilbåten er noensinne blitt lokalisert. Om bord var både nødraketter, GPS, radar, mobiltelefon, sikkerhetslinjer, redningsflåte, hestekolivbøyer, nødpeilesender, VHF, flytedress og flere redningsvester. I tillegg til en kajakk og en 10 fots slepejolle.

Den siste kvelden

For politiet fremsto forsvinningen som en gåte. Til rors sto jo tross alt en nylig pensjonert elektroingeniør som hadde både kystskippereksamen og var særdeles

SISTE OBSERVASJON: Natt til lørdag 21. oktober 2000 lå Dag Poppe fortøyd med sin 46 fots store seilbåt «Mytilus II» i gjestehavnen i Strømstad. Båten lå langs trebryggen. Fredag kveld spiste Poppe middag i restauranten på Laholmen Hotell som ligger på høyden like over havnen.

sjøvant etter 30–40 års seilererfaring.

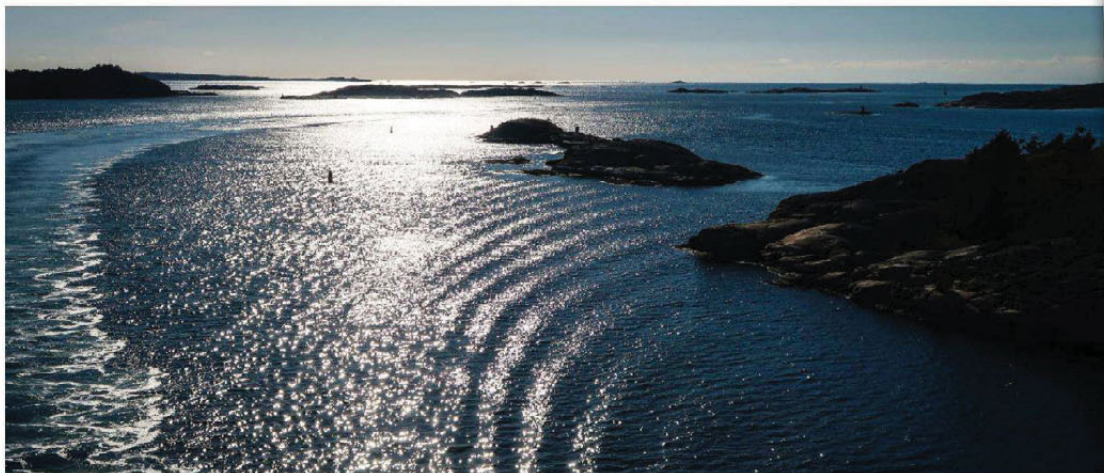
Seksjonsleder Tom Søreide ved Asker og Bærum politikammer fortalte Dagbladet at etterforskerne vurderte flere teorier:

- Havari eller grunnstøting.
- Kollisjon med et handelsskip.
- Fall over bord etter uhell eller akutt sykdom.
- Kidnapping eller frivillig forsvinning.

Gjennomgang av Poppes telefoner og bankkonti viste null aktivitet. Han hadde heller ikke tatt ut noen større kontantsum.

Ingen bruk av bank- eller kredittkort var registrert, selv om han under Strømstad-oppholdet brukte penger. Han var innom både matvarebutikk og Systembolaget. Kvelden før han dro, spiste han middag i restauranten på daværende Rica Laholmen. Servitrisen husket godt at han spiste alene – og var i godt

«Jeg likte ikke navigeringen. Det gikk i sikksakk.»

SISTE REIS: Ut dette sundet fra Strømstad havn seilte Bærums-mannen Dag Poppe lørdag 21. oktober 2000. Siden er det ikke funnet noe spor etter hverken mannen eller hans store seilbåt.

humør. Poppe forlot hotellet ved 22-tiden.

Etter avgang fra Strømstad skjedde imidlertid noen underlige ting.

Merkelig navigasjon

Poppe hadde vært i området flere ganger og burde være lokalkjent. Likevel ble «Mytilus II» observert i et forholdsvis smalt sund mellom Nord-Koster og Saltholmen, altså utenfor den vanlige leia.

Losformann Mats Holm ved

Kustverkets stasjon på Nord-Koster gjorde observasjonen. Holm hadde frivakt og var ute i sjarken for å trekke hummerteiner, men været ble så dårlig at han valgte å gå hjem igjen.

Spørsmålet er hvorfor Poppe valgte å stikke til havs med vær-melding på opptil stiv kuling langs norskekysten, selv om vindstyrken ikke ville være kritisk for en så stor seilbåt.

En grunn kan ha vært at Poppe ni dager etter avgang fra Bærum var frustrert over at han ikke hadde kommet seg lenger enn til Strømstad. Til sin brors venninne hadde han kvelden i forveien fortalt at været så langt på turen hadde vært vindstille, og at han

for det meste hadde brukt seilbåtenes motor.

Likevel ble Poppes oppførsel lagt merke til.

Da han ankom Strømstad, ble han observert av Mats Holms far, Stig Holm, også han tidligere losformann og mangeårig fisker i Skagerrak.

– Jeg lå vest for skjæret Drammen da den store seilbåten kom innover for motor og med forseil oppe. Båten hadde kurs rett mot meg. Etter hvert ble jeg urolig for at den skulle kjøre på meg eller grunnstøte. Båten passerte så nær at jeg tydelig så mannen som sto bak roret. Jeg likte ikke navigeringen. Det gikk i sikksakk, fortalte Holm.

FORSVINNINGSSAKEN

23.10.2000 ble Dag Fredrik Caspary de Poppe (64) fra Bærum meldt savnet. Han skulle seile fra Bærum til Ålesund.

Siste observasjon:

Gjestebyrghen i Strømstad om formiddagen 21. oktober/utseiling via sundet mellom Saltholmen og Nord-Koster.

Savnede båt:

En hvitmalt Venus 46 fots med to master, kalt «Mytilus II», men skipsnavnet var ikke påført skuta. Han hadde med seg slepejolle og kajakk.

Leteaksjonen ble avsluttet 30. oktober uten ett eneste funn.

Den savnede ble erklært død 25. juni 2001.

Politiet henla saken 8. november 2001.

ETTERLYSNING AV BÅT – ØNSKE OM TIPS

Mandag den 23.10.00 ble en mann i 60-årene meldt savnet, dette til politiet i Asker og Bærum politidistrikt, hvor han bodde. Sjøredningsentralene i Sverige og Norge var allerede orientert om saken, og det var foretatt flere søk i aktuelt område.

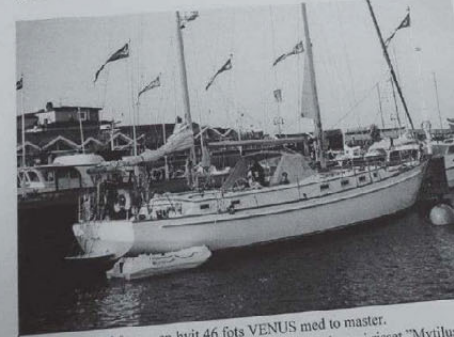
Savnede skulle seile fra Oslo til Ålesund, dette med en VENUS 46, en 46 fots seilbåt med to master. Båten navn er MYTILUS II (men navnet var ikke påført båten), og seilet har lisenmerke N-7063.

Savnede hadde en avtale om at han skulle snakke med familien hver dag kl 2130. Dette overholdt på fredag den 20.10.00, men senere har man ikke oppnådd kontakt med savnede.

Man antar at savnede har forlatt Strømstad på lørdag den 21.10.00 mellom kl 1000 og 1300, og da satt kursen via Nord Koster mot Norge. Muligens mot Arcadial/E. i Ålesund.

Vi ønsker nå at alle som har sett båten (se bilde) i tiden fra og med 20.10.00 og etter, eller har andre opplysninger de tror kan være av interesse i saken, tar kontakt med politiet i Asker og Bærum politidistrikt, tlf. 67576000.

På / med båten var det en hvit Steady jolle (se bilde), og en hvit Seidler kajakk. Vi ønsker derfor også informasjon om eventuelle observasjoner av slike båter, i tiden mellom 20.10.00 og fremover.

Den savnede båten – en hvit 46 fots VENUS med to master. Jollen – en hvit Steady med teakfarget plate bak, denne i risset «Mytilus II».

Eventuelle opplysninger om båt, jolle og/eller kajakk m.m. ønskes med på Asker og Bærum politidistrikt, tlf. 67576000.

ETTERLYST: Denne etterlysningen sendte politiet hjemme i Asker og Bærum ut.

Dømt død

Den kristne dagsavisen Dagen betegnet senere forsvinningen som et mysterium som hadde et anstrøk av myten om den flyvende hollender.

FANT SEIL: I dette området, rett ut for Dynekilen på grensen mellom Sverige og Norge ble seilriggen funnet, fire måneder etter forsvinningen. Senere forsøk på lokalisering var resultatløs.

– Våren 2001 seilte vi til Strømstad og kastet krans på sjøen og hadde en stille stund for Dag. Deretter ble Tanum kirke fylt til minnestund, forteller sønnen Kjetil Poppe.

Først 25. juni året etter forsvinningen fikk mysteriet en slags slutt. Da ble Dag Poppe formelt betraktet som «død» gjennom en avgjørelse i tinghuset i Sandvika utenfor Oslo.

«Retten finner etter dette at Dag Fredrik Caspary Poppe er forsvunnet under slike omstendigheter at det ikke er rimelig grunn til å tvile på at han er død», heter det i kjennelsen der Asker og Bærum skifterett fastslår at Poppe «antas å være død 21. oktober 2000.»

Fikk rigg i trålen

I januar 2003 gjorde en lokal, liten reketråler et funn som svensk politi og kystvakt mente kunne settes i forbindelse med «Mytilus II»: Fiskeren hadde trålet på ca. 100 meters dyp syd for Nord-Hellesø ved utløpet av Dynekilen, altså like nord for Strømstad.

Plutselig registrerte han et rykk i trålen. Da han halte trålen, fulgte det med deler av en rigg fra en seilbåt. Den nå avdøde fiskeren kunne ikke gi noen opplysninger om hvorvidt riggen var blitt dradd av en seilbåt eller om den lå løs på bunnen.

Fiskeren måtte kutte løs riggen

SEIL I TRÅLEN: Fire måneder etter at «Mytilus II» la ut fra Strømstad, fikk en lokal liten reketråler en seilrigg i trålen. Fiskeren var redd for at båten skulle gå rundt og skar løs riggen, uten at han gjorde noen observasjoner av farge eller seilnummer.

og denne gikk tilbake i sjøen. Han registrerte hverken seilnummer eller andre detaljer.

Svenske myndigheter la sammen to og to, og ville undersøke om man var på sporet etter «Mytilus II». Kustbevakningen satte ganske umiddelbart i gang et resultatløst søk med miniubåt for å gjenfinne riggen. Det eneste man klarte å lokalisere var kystvaktskipets egen ankerkjetting.

Observasjonen kunne vært interessant, men det foreligger også opplysninger om at en seilbåt-rigg ble mistet i samme område for mange år siden.

Dermed er «Mytilus II»-forsvinningen fortsatt et stort mysterium.

Bare teorier

– Han var en real fyr, sier Dag Poppes sønn Kjetil i dag.

Poppe pleide stor omsorg for Kjetil og hans to andre søsken. Forsvinningen var selvsagt en stor tragedie for hans familie.

– Vi har aldri fått et sikkert svar, sier Kjetil Poppe

ping til at han stakk av. Faren var en sosial og utadvendt person.

– På det sosiale planet var han litt naiv, så han kunne nok blitt lurt, dersom det var snakk om den slags form for kriminalitet. Men tankegangen er helt unaturlig, ikke minst fordi det dreide seg om en seilbåt som var ute på den tiden av året. Jeg tror sannsynligheten er lik null for at dette er en kriminalsak. Det har heller aldri gått noen rykter om slikt. Min far var ingen impulsiv type. Jeg tror ikke han stakk av fra noe, sier Poppe.

Seilte i åpent farvann

Han minner om at det i forsvinningssaker alltid dreier seg om tre muligheter; ulykke, frivillig eller ufrivillig forsvinning.

– Jeg har aldri tenkt tanken på at han plutselig dukker opp igjen. Han som alltid levde et rimelig ordentlig liv, minnes sønnen.

– Slik jeg kjente ham, så var hans form for sikkerhet å fritt farvann var sikrere enn vanskelig navigerbart farvann. Hans kjenning var ikke å stryke langs land. Jeg vil tro at han har seilt tre-fire sjømil uti havet. Han har nok seilt med seks til åtte knops fart.

– Vinden var gunstig, han slapp å krysse og kunne i stedet balansere på vinden. Kanskje gjorde valget at han var mindre obser-

Han har på mange måter fulgt i kjølvannet til sin far. Den værbitte 65-åringen er produksjonsleder i Hareid Elektriske Teknisk A/S og har i årevis vært en pioner i distriktets seilmiljø. 25 år etter at faren forsvant, er saken fortsatt levende hos de etterlatte:

– Vi søsknene har slått oss til ro. Etter så mange år har vi lagt den følelsesmessige delen bak oss. Den praktiske delen spinner likevel videre, men jeg kommer ikke lenger enn at vi ikke har fått noe sikkert svar, sier Kjetil Poppe.

Spekulasjoner

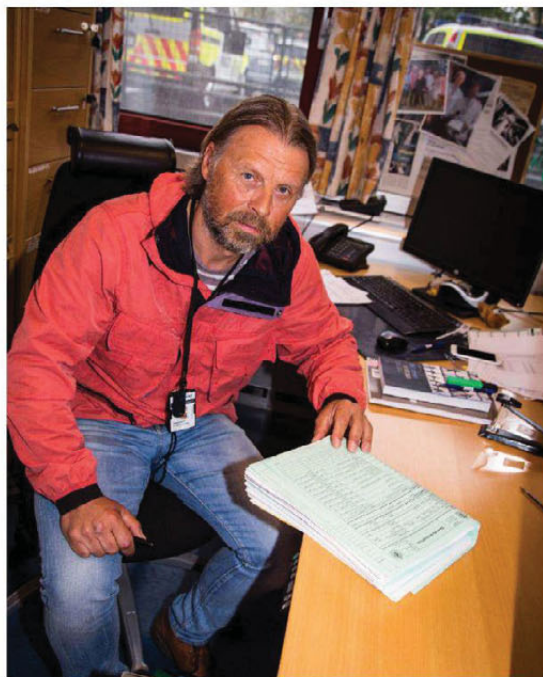
– Det finnes bare teorier om hva som skjedde med ham, sier han.

Teoriene spenner fra kidnap-

«Jeg lurar på om noen kan ha funnet noe vrakgods.»

FANT RIGG: Denne kartskissen viser hvor den svenske Kustbevakningen lette etter en seilrigg som dukket opp i en reketrål.

LETER ETTER MANGE: Anders Lunnan Oksvold leder gruppen av etterforskere ved Oslo politidistrikts savnet-gruppe.

vant på flytende gjenstander. Min teori har hele tiden vært at han traff en tyngre, hard gjenstand. Når du seiler en 20 tonnns seilbåt, kan en tømmerstokk slå hull i båten.

Fant noen vrakgods?

– Jeg lurer på om noen kan ha funnet noe vrakgods, sier Kjetil Poppe.

Kanskje henger noe på en hytte langs kysten, noe som er blitt funnet og tatt vare på, men uten å ha blitt satt i forbindelse med «Mytilus II»-havariet. En redningsbøye eller andre flytende gjenstander for eksempel. Saken ble jo ikke spesielt mye omtalt i mediene.

– Vi kjente ham også som en litt Petter Smart-type. Han gjorde

MISTET PAPPA: Den savnede Dag Poppe var på vei fra Strømstad til Ålesund der han skulle ha sin 46 fots seilbåt i vinteropplag hos sønnen Kjetil Poppe (59). – Kanskje noen har tatt vare på vrakgods som kan gi oss et svar? spør han.

POLITIET TROR «MYTILUS II» FORLISTE

Politiets hovedhypotese er fortsatt at Dag Poppes seilbåt forliste så raskt at han ikke rakk å varsle noen.

Ifølge Oslo-politiets savnet-gruppe forsvinner personer enten frivillig, begår selvmord eller blir utsatt for ulykke/kriminelle handlinger. Savnede politiet eller andre ikke kan gjøre rede for, kan i utgangspunktet ha vært utsatt for hva som helst.

Politiet har mange eldre saker uten noe utgangspunkt å gå ut ifra i letingen. I forsvinningsaker på sjø og hav har politiet en lav oppklaringsprosent. Det skyldes rett og slett at «havet tar», sier politiet.

Selv om en sak er henlagt, vil de som sitter igjen ha de samme spørsmålene etter 2, 10 eller kanskje 25 år. Man sørger ikke lenger i det daglige, men man spør seg stadig vekk; hva skjedde?

To Orion-fly, ett fra basen på Andøya og ett fra Holland, samt et tysk overvåkingsfly, dekket hele Skagerrak og store deler av Nord-sjøen på jakt etter Dag Poppe og Mytilus II. Redningshelikoptre fra Rygge og Sola deltok også. Søkt med fly fra flyklubbene på Kjevik og Grenland ble også gjennomført.

Kripos fører registeret over savnede personer i Norge. Et tusentall personer er formelt meldt savnet. Den eldste saken er fra 1948. Registeret inneholder også for eksempel personer som ikke er funnet etter Partnair-ulykken og tsunamien i Asia, samt uidentifiserte ofre i brannen på «Scandinavian Star».

stadige oppfinnelser; automatisk værvarslingsstasjon, kontrollsystemer eller ting innen skipsnavigasjon. Han var også innom militær radiokommunikasjon og oppfant en type utbrettbar antenne for både VHF og UHF-samband.

Han var også tidlig ute i utviklingen av mobiltelefoni og var i et team som jobbet med forløperen

til GSM-systemet. Internt fikk han flere priser og utmerkelser for sine oppfinnelser.

– Jeg håper inderlig at det meldes fra, dersom noen for eksempel har tatt hånd om en livbøye eller et markeringslys, er sønnen Kjetil Poppes oppfordring. 25 år etter farens forsvinning er mysteriet det samme og svarene like fraværende. □

Hurtigtog i to etasjer

Stadig flere foretrekker tog fremfor fly, og togselskapene må utvide. Eurostar øker i høyden.

Tekst: Mats Schjølberg Ulshagen

Foto: NTB Grafikk: Graphic News

Eurostar planlegger for en ny æra i europeisk togtrafikk. For første gang skal de ikoniske hurtigtogene, som binder Storbritannia til kontinentet, kjøre med to etasjer gjennom kanaltunnelen.

Milliardsatsing

Det fransk-belgiske togselskapet har bestilt 30 splitter nye Avelia Horizon-togsett fra produsenten Alstom. Avtalen er verdt rundt to milliarder euro, mer enn 25 milliarder kroner, og det ligger inne en opsjon på ytterligere 20 togsett. De nye dobbeltdekker-togene skal gi både høyere komfort og større

CHRISTIAN HARTMANN/NTB

RASKE: Eurostar tilbyr i dag de eneste hurtigtogene gjennom Kanaltunnelen.

Eurostar bestiller sine første dobbeltdekker-tog

Eurostar, operatøren av høyhastighetstogene gjennom kanaltunnelen, har lagt inn en bestilling verdt 2 milliarder euro hos produsenten Alstom. Nå skal selskapet kjøre tog med to etasjer under Den engelske kanal.

Illustrasjon av Eurostar "Celestia"

Bestilling: 30 tog, med opsjon på 20 til – en økning av Eurostars flåte på nær en tredjedel

CELESTIA

- Familie:** Avelia Horizon
- Lengde:** 200 m
- Toppfart:** 320 km/h
- Kapasitet:** 540 seter – eller 1080 i tospann – 20% mer enn dagens største eksisterende tog
- Første ruteavgang:** 2031

Høyde: 4,33 meter – bare 16 cm høyere enn dagens E320 - modell

EUROSTAR-RUTER

Eurostar planlegger ekspansjon med nye direkteforbindelser fra London til Gjeneve og Frankfurt

KONKURRANSE

Blant de nye utfordrerne på høyhastighetsruter over Kanalen er spanske Evolyn, Richard Bransons Virgin Group og et nytt samarbeid mellom Gemini Trains og Uber.

KILDER: EUROSTAR, ALSTOM, RAILWAY GAZETTE, BBC

FOTO: EUROSTAR

GRAFIKK: GRAPHIC NEWS ©

TO ETASJER: Med disse togene planlegger Eurostar å frakte flere passasjerer i hurtigfart mellom England og resten av Europa. Bildet viser et Avelia Horizon under tidligere testing i Praha.

KONKURRANSE: Det er ventet at flere vil hive seg på konkurransen om hurtigtog under kanalen.

ANDREW WINNINGNTS

kapasitet: 540 seter per tog, eller hele 1080 når to kobles sammen. Det er omtrent 20 prosent mer enn kapasiteten på dagens største Eurostar-tog.

Satsingen er et viktig steg i Eurostars ambisjon om å utvide nettverket sitt på tvers av Europa. De nye togene skal ikke bare

frakte flere passasjerer mellom London, Paris og Brussel, men også åpne for direkte ruter til byer som Genève og Frankfurt.

Konkurranse

Bak satsingen ligger en tydelig trend: stadig flere velger tog fremfor fly når de skal reise. Det

gir Eurostar et grønt fortrinn – men også nye konkurrenter. Blant utfordrerne finner man spanske Evolyn, Richard Bransons Virgin Group og et nytt samarbeid mellom Gemini Trains og Uber, som alle planlegger høyhastighetsforbindelser mellom Storbritannia og kontinentet.

For Eurostar handler det nå om mer enn å komme raskest frem. Det handler om å beholde posisjonen som selve symbolet på moderne, bærekraftig reiseforbindelse mellom øy og fastland, fra nå av i to etasjer. □

Jobben er hard, men noen må gjøre den. Vi Menn har smakt seg gjennom 39 av årets juleakevitter, og gir deg tipsene du trenger for å velge rett. Nivået er høyt i år; juryen rullet åtte seksere!

A photograph of a bar counter with several bottles of alcohol. The bottles are of various shapes and sizes, some with labels, others without. The liquid inside the bottles ranges from clear to dark brown. The counter is a light-colored, speckled material. The background is slightly blurred, showing more bottles and the interior of the bar.

Akevitt for enhver anledning

Norge tar vi jul på alvor. Det samme gjelder juleakevitten. Når tallerkenene fylles med ribbefett, surkål, juletorsk eller et saueøye stirrer opp på deg, så er det nasjonaldrammen som skal levere varme, krydder og karakter. Og ifølge akevitteskper Lasse Lukacs er nivået på årets juleakevitter skyhøyt.

– Jevnt over er det meget høy kvalitet på våre akevitter. Juleakevittene er ganske unike i lagringstid, som gir en mykere, rundere og mørkere farge fra fatlagringen, sier han.

Fatene er tradisjonelt fra Oloroso-sherry, men også her skjer det mye.

– Det er også en utvikling der man bruker andre typer fat, som rom, bourbon eller vinfat, som gir ekstra smak, dybde og farge til juleakevittene, sier Lukacs.

– Man ser også at det er litt mer trend å lage akevitter mer rettet mot distinkte juleretter, men også et oppsving i akevitter som er lagret lengre og derfor mer tenkt som koseakevitter og avec, enn nødvendigvis til maten, sier han.

Hva som havner i glasset handler like mye om tradisjon som smak.

– Det er en smakssak hva man spiser til julen og hvilke akevitter

LUKTEN AV JUL: Det er noe eget når den første juleakevitten når nesen. Ekspert Lasse, og Vi Menns Tore lukter julen inn.

man vil ha til de forskjellige matrettene. Noen går for klassikerne både på fat og i glass, mens noen liker å eksperimentere og forsøker seg på litt nytt, kanskje ledet av nettopp slike tester vi gjør her i Vi Menn, sier han med et smil.

Likevel har juleakevitten et soleklart oppdrag: å stå støtt mot julefettet.

– Juleakevittene, spesielt de klassiske, er laget med tanke på maten. Gjerne sødmefulle som komplementerer svinekjøttet og i kontrast med tiltygget, men som også har en krydderprofil som stemmer godt til de fete og kan-

skje røkte rettene, forklarer han.

Hans siste råd? Hold på tradisjonen – men tør å ta en avstikker.

– Ta gjerne med klassikeren og favoritten, men prøv også noe nytt. Unn deg en riktig god vel-lagret akevitt ved siden av kaffen, i stedet for ting som konjakk, rom eller bourbon.

Så er det bare å finne frem pinnekjøttet, ta plass ved bordet – og la drammen kjempe om julens edleste ære: karingen av årets juleakevitt.

I juryen: Mats, Tore og Adrian fra Vi Menn, samt ekspert Lasse Lukacs.

39 POTETER: Hele 39 varianter av potetsprit med karve eller dill var med i testen.

JÆRAKEVITT JUL 2025

Vi Menn mener: Smak av lakris og karve, lang ettersmak. Smaker godteri, familievennlig.

Eksperten: Karve, sitrus, anis og salmiakk, lett fatpreg og hint av vanilje. Litt kjedelig, litt tynn

Passer til: Spekemat.

JUL PÅ HADELAND

Vi Menn mener: Litt skarp og medisinsk med alkoholsting.

Eksperten sier: Den lukter selleri, og karve og fennikel er dominerende på smak. Noe tørr.

Passer til: Fet og salt mat.

EIDSIVA JULEAQUAVIT

Vi Menn mener: Denne er veldig lett og ukomplisert, som folk fra innlandet, si. Faller ørlite grann i smak på slutten.

Eksperten sier: Litt søtlig, mandarinsmak, samt anis, fennikel, karve og vanilje. Hint av sherry.

Passer til: Tradisjonell julemat

EGGE GÅRD NORSK JULEAKEVITT

Vi menn mener: Også denne har fennikel og anis, men er litt annerledes enn de andre.

Eksperten sier: Kongen av Danmark! Karve og sitrus, med lette toner av vanilje og sherry i bak-kant.

Passer til: Al av av sau og svin.

PERFEKT GAVE: Med en akevitt under treet kan du ikke trå feil. Adrian gleder seg til en forsmak på julekvelden.

LØITEN JULEAQUAVIT

Vi Menn mener: Kommer i liter-flaske, det trekker opp. Deilig alkoholvarme, litt fløteaktig, svært god.

Eksperten sier: Vanilje, sjokolade og dessertkaffe i bunn, med et krydderpreg over.

Passer til: Tradisjonell julemat, eller som en avec.

ATLUNGSTAD JULEAQUAVIT

Vi Menn mener: Veldig mild, akevitt for nybegynnere. Akevitt for barnebordet.

Eksperten sier: Den føltes nesten litt flat, med et sammensurium av krydder.

Passer til: Fisk

FLÅKLIPA SPESIAL ADVENTSAKEVITT

Vi Menn mener: Splitter juryen noe, toppkarakter om du liker sjokolade og klementin, mindre om du ikke er så glad i sitrus.

Eksperten sier: Mye sitrus, sherry, sjokolade, men også en del fusel.

Passer til: Adventstid med sjokolade og mandariner

FLÅKLIPA SPESIAL JULEAKEVITT

Vi Menn mener: Litt mye krydderier, litt kanel, minner om Fireball.

Eksperten sier: Allehånde, langpepper, fennikel og paradiskorn. Altfor mye krydder.

Passer til: Om favorittspriten din er Fireball.

OSLO HÅNDVERKSDESTILLERI JULEAQUAVIT

Vi Menn mener: Denne var litt annerledes, fin flaske og etikett, og veldig god på smak og lukt.

Eksperten sier: Floral på nesen, smak av vanilje, varm appelsin, bourbon og te med et lett og fint krydderpreg.

Passer til: Alt.

ATTAT JULEAKEVITT

Vi Menn mener: God, litt anis, godt krydder. God sylighet. Fin.

Eksperten sier: Karve med toner av einebær, nellik og anis. Godt fatpreg.

Passer til: Svinekjøtt, lam og sau.

PRODUSENTEN

FUSEL: Her har'n Reodor stilt fusel'n på max. Vi foretrakk Advents-versjonen til Flåklipa.

BERENTSEN JULEAQUAVIT

Vi Menn mener: Enkel, lettdrikkelig og god. Søt og fin. Treffer rent på planken.

Eksperten sier: Lukter litt haribo gummibjørner. Dominerende krydderpreg på smak. Velbalansert.

Passer til: Klassisk julemat.

LYSHOLM LINIE CHRISTMAS EDITION

Vi Menn mener: Denne har krysset ekvator to ganger, og ligget lagret i tre år. Helt nydelig.

Eksperten sier: Klassiske akevitt-toner, men med en mer sødme-full base. Velbalansert.

Passer til: Klassisk julemat, desserten og foran peisen på slutten av kvelden.

LYSHOLMS HØYTID JULEAQUAVIT

Vi Menn mener: God smak av sjokolade, rund og fin, men smaken forsvinner litt lett.

Eksperten sier: Sødmefull smak og aroma. Fin balanse. Sitrus, sjokolade og salmiakk-lakris, noe floral på smak.

Passer til: Pinnekjøtt.

NISSENS RESERVE

Vi Menn mener: God, enkel og fin. Også en for barnebordet og nybegynnere.

Eksperten sier: Litt stikkende floralt av fennikel og anis som dominerer. Lette toner av karve, anis, vanilje og karamell.

Passer til: Ribbe og svinestek.

GILDE JULEAQUAVIT NO 38

Vi Menn mener: Gullstandarden. Godt balansert på alle fronter, ikke for mye av noe. Utrolig fin farge.

Eksperten sier: Dette er en klassiker. Fint balansert krydderpreg.

Passer til: Både mat og avec.

PRODUSENTEN

VINNER: Gilde gikk til topps med sin 38. utgave av den klassiske juleakevitten. Gilde har som kjent alltid en del av fjorårets juleakevitt i seg, så strengt tatt er det 38 generasjoner i én flaske.

MATS ULSHAGEN

STRAND JUL

Vi Menn mener: Mørk farge, på grunn av multer, nydelig flaske. Litt skarp, men veldig god. Smaken blir bare bedre og bedre.
Eksperten sier: Varme toner av multer, vanilje, sherry og hint mot mynte.
Passer til: Kraftige kjøttretter, men også fisk og ost.

HELLSTRØMS JULEAQUAVIT

Vi Menn mener: Velbalansert, rund og god i munn. Ikke for sterk.
Eksperten sier: God sødme, lette, balanserte kryddertoner med et fint etterspill med gode toner fra sherryfat.
Passer til: Med julemat eller bare til kos.

GAMMEL OPLAND JULEAQUAVIT

Vi Menn mener: Klassiker, denne sto faktisk på barnebordet da vi vokste opp. Helt nydelig akevitt.
Eksperten sier: Sødmefull krydderbase hvor fatlagringen har gitt en god sherrystruktur.
Passer til: Alle typer julemat.

SIMERS & CO. BOHEMENS JUL

Vi Menn mener: Veldig fin akevitt som ville bli satt pris på både på VIF-puben Bohemen og blant Kristiania-Bohemen.
Eksperten sier: Varm citrus, fint karvepreg med vanilje, anis, kaffe og hint mot røde frukter liggende under.
Passer til: Peiskos og i sofaen.

FEDDIE GOD JUL

Vi Menn mener: Litt mye parfyme og litt floral. Denne får plass på damebordet, eller kjøkkenet om du vil.
Eksperten sier: Lett søtlig og floralt krydderspill med anis, vanilje, pepper og karve.
Passer til: Kalkun og nøttestek, eller som en liten snaps.

ARVESØLVET JULEAKEVITT

Vi Menn mener: Behagelig, god og rund. Ikke for sterk, ikke for svak, godt balansert.
Eksperten sier: God sødme og velbalansert krydderbilde. Varm citrus, karve, vanilje, sjokolade, dessertkaffe og fine toner fra eikefatene.

FIN FARGE: Med unntak av Aalborg var nesten alle juleakevittene fine og gyldne på farge, konstaterer Lasse, begeistret ekspert.

Passer til: All slags julemat, eller for seg selv.

NISSEDAM

Vi Menn mener: Litt skarp og alkoholtung, føles litt hjemmelaget.
Eksperten sier: Veldig parfymert. Fennikel og pepper med noe floralt bakteppe.
Passer til: I en gløgg eller akevitt-drink.

AALBORG JULEAKVAVIT

Vi Menn mener: Lukter ikke spesielt godt, er blank og bommer veldig på smak. Dette er ikke juleakevitt.
Eksperten sier: God sommer. Karve, dill, fennikel, pepper, mynte og citrus.
Passer til: En annen tid på året.

HUFF: Blank sprit, ingen smak av jul ... her har danskene bommet på norske ganer.

BIVFROST JOLABLOT

Vi Menn mener: Mye smak, nesten mot whisky. Blir litt for mye av det gode.
Eksperten sier: Røyksmak. Annerledes sammenlignet med den klassiske juleakevitten, men fin.
Passer til: Pavlova, med frukt og bær.

FANDENS JULEKVELD

Vi Menn mener: Denne er også for barnebordet, søt og kakeaktig.
Eksperten sier: Smaker veldig søtlig hvetebackst. Kanel og kardemomme, vanilje og hint av sherry.
Passer til: Julekakeverksted.

MEIR JUL

Vi Menn mener: Den er ganske god, og så kommer smaken meir og meir etter hvert.
Eksperten sier: Ganske søt, men allikevel velbalansert. Fint krydderbilde over sherrytonene. Hint av kamfer.
Passer til: Julas kjøttretter.

DESTILLATØRENE'S JULEAKEVITT

Vi Menn mener: Litt medisinsk og mye sprit, men uten at det blir for skarpt.
Eksperten sier: Sødmefull og godt balansert. Ørliten følelse av medisinsk i ettersmaken.
Passer til: Ribbe, pinnekjøtt.

PRODUSENTEN

MATS ULSHAGEN

GILDE VELLAGRET

Vi Menn mener: Veldig god, sødmefull og lettdrukket. Fin karaffel-flaske.

Eksperten sier: Fløyelsmyk og velbalansert. Runde, fyldige toner med sjokolade, dessertkaffe, vanilje, sherry og røde bær.

Passer til: Hiv ut juledesserten og erstatt den med dette.

KJELLERMESTERENS VELLAGREDE JULEAQUAVIT

Vi Menn mener: Veldig munnrund, fruktig, deilig aroma og gode kryddersmaker.

Eksperten: Smaken og aroma er myk og fin. Velbalanserte kryddertoner, fløtekarameller, melkesjokolade, nougat og vanilje.

Passer til: God til all slags mat, og fin alene.

AKEVITT TIL RAKFISK

Vi Menn mener: Helt god akevitt, som kan drikkes enten du liker rakfisk eller ikke.

Eksperten sier: Sødmefull med litt sting fra fennikel og anis. Lette peppertoner.

Passer til: Rakfisk åpenbart.

SMALAHOVE AKEVITT

Vi Menn mener: Den smaker litt som om den er laget på et laboratorium, eller fusel som eksperten sikkert kommer til å si.

Eksperten: Dette er fusel, ja. Mye fuseltoner bak en veldig søt akevittbase, hvor karve og anis er fremtredende.

Passer til: Smalahove.

MEIR ORIGINAL

Vi Menn mener: Litt parfymert, mørk, gir ingen umiddelbar julefølelse.

Eksperten: Ganske søtlig anispreg. De andre krydderne er godt balanserte over en søtlig base.

Passer til: Hele vintersesongen.

TRULS SVENDSEN AQUAVIT

Vi Menn mener: Fint balansert og rund, akkurat som Truls Svendsen. Føles trygg og god, og ikke veldig utfordrende.

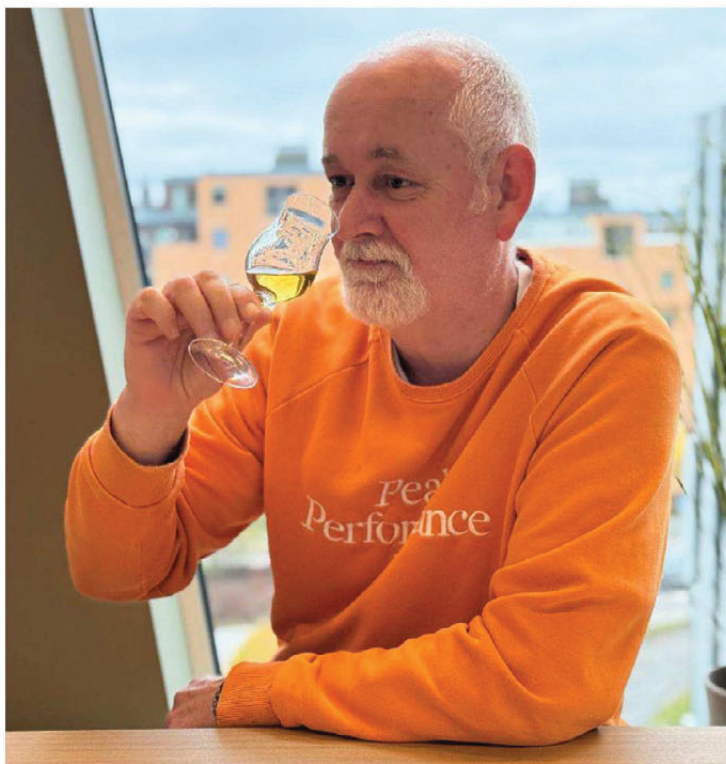
Eksperten: God sødme, fint krydderspill i smaken også. Velbalansert, god og rund.

Passer til: Mer avec enn julemat.

MEIR SNAVVEL

Vi Menn mener: Kraftig, god og mørk akevitt, som ikke nødvendigvis er laget for julen.

MATS ULSHAGEN

NÅ ER DET JUL: Det er en hard jobb å arbeide seg gjennom nesten 40 akevitter, men noen må gjøre den.

Eksperten sier: Sødmefull og godt balansert. Fint krydderdestillat som gir god aroma og smak.

Passer til: Heller sitte og nippe til denne, enn at den skal være til julemiddagen.

MEIR SAISON STOUT CASK FINISH

Vi Menn mener: Veldig mye spennende smaker i denne. Fin, god og passe søt.

Eksperten sier: Myk og sødmefull. Fløtekarameller, vanilje, mørke bær, vanilje.

Passer til: God som en avec.

GARDSAKEVITT

Vi Menn mener: Meget frisk og god. Fruktig. Litt eple, sitrus, karve og vanilje.

Eksperten sier: Sval aroma preget av fersk karve, litt sitrongress, anis, koriander og fat. Hint av rabarbra.

Passer til: Denne er veldig god til drinker.

INDERØY JULEAQUAVIT

Vi Menn mener: God sødme, nesten som en dessertvin, men ikke fullt så søt.

Eksperten sier: Fint krydderdestillat som er preget av karve, sitrus og fennikel, men det er vanilje og tørket frukt her også.

Passer til: Juledesserten.

INDERØY JULE AQUAVIT EKSTRA MODNET

Vi Menn mener: Slett ikke verst, men kanskje ikke helt for julemiddagen?

Eksperten sier: Rund og middels fyldig. Igjen er det karve, anis og fennikel som spiller hovedrollen. Anisen er mer fremtredende.

Passer til: Når du skal lage en asiatisk vri på restene av ribba.

ROMJULSFREDNING

Vi Menn mener: Her er vi litt på fireball igjen, med den kanelen. Får ikke helt julefølelsen.

Eksperten sier: Ligger et lett krydderbilde bak, med karve, karveblomst og kanel mest tydelig, men det er fennikel og anis som styrer showet her.

PROSTOCK-STUDIO/NTB

Under overflaten

➤ Vi skriver mye om jakten på liv utenfor vår planet og vår solsystem – men det er fortsatt mye ukjent her nede hos oss. Spesielt under havet. I en nylig japansk ekspedisjon under vann, kalt «Ring of Fire», dykket de ned i de såkalte hadale sonene, altså mer enn 6000 meter ned. Der fant de en rekke nye og merkelige dyreformer.

I områdene omkring de japanske dyphavsgropene, kalt Japangropa, Ryukyu-gropa og Izu-Ogasawara-gropa, dokumenterte forskerne nærmere 30 000 organismer. De avslørte at det ikke bare finnes masse liv der, men også komplekse fellesskap og relasjoner knyttet til geologi, dybde, næringstilgang og historiske geologiske hendelser.

Hovedforfatter Denise Swanborn sier: «Dette arbeidet representerer én av de mest detaljerte in situ-undersøkelsene av biodiversitet og habitater i hadalsonen.»

Kilde: IFLScience

Derfor lever de lengst

DU SKAL IKKE scrolle lenge på Instagram før du skjønner hvorfor kvinner lever lenger enn menn. Men i tillegg til at menn gjør dumme og risikable ting, finnes det faktisk genetiske og evolusjonære forklaringer på ubalansen. Det mange av dem har støttet seg på til nå, er at hanner har et Y-kromosom som er fattigere på gener enn X-kromosomet, og som mangler en backup-kopi til å rette opp feil. Ifølge forskere viser det seg nå at det også kan handle om monogami og barneoppdragelse.

En studie publisert i Science Advances av forskere ved Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology i Tyskland kartla over tusen dyrearter, for å finne hvilke trekk som henger sammen med at ett kjønn lever lengre enn det andre.

Utgangspunktet var enkelt: Kvinner lever i snitt

lengre enn menn. Hos mennesker er forskjellen rundt 5,4 år – men dette er ikke bare et menneskelig fenomen. Hos nær 72 prosent av pattedyrene lever hunnen lengre enn hannen.

Forskerne fant at adferd og livsstrategi spiller en stor rolle. Hos arter med hard konkurranse mellom hanner – dueller, muskelfremvisning og jakt på flest mulig partnere – betaler hannene prisen med kortere liv. I arter der kampene er færre og begge foreldre bidrar i omsorgen, svekkes ikke hannens utsikter like dramatisk.

Dersom de samme mekanismene gjelder for mennesker, kan det altså tenkes at menn lever lengre dersom de investerer mindre i seksuell konkurranse, og mer i stabile forhold og barneoppdragelse.

Kilde: Focus Science

VISSTE DU AT...

- ... slovenske menn gjør dobbelt så mye husarbeid som italienske?
- ... verdens største statue er av en visestatsminister i India?
- ... avokado er giftig for hester?
- ... Rio uttales Hio i Brasil?
- ... sist gang alle var på Jorden samtidig var 31. oktober 2000? Etter det har det alltid vært folk på romstasjonen.
- ... flere piloter flyr droner enn fly i US Air Force?
- ... lime er gul når den er moden?

Gjenoppstått

➤ Astronomer ved University of Warwick har registrert et svært sjeldent fenomen: en hvit dvergstjerne som våknet til liv igjen. Stjernen, døpt ZTF J1901+1458, var antatt å være «død», men viste uvanlige utbrudd av energi fanget opp av NASAs TESS-teleskop. Forklaringen ligger i magnetiske sjokkbølger, som får restene av stjernen til å tenne små fusionsreaksjoner på overflaten – en «etterglød» etter livets slutt. Slike utbrudd gir forskerne verdifull innsikt i hvordan stjerner dør og gjenoppstår.

Kilde: Phys.org

Kunstig intelligens på kreftjakt

➤ Et nytt KI-system utviklet av Google DeepMind og Imperial College London greier å oppdage lungekreft opptil ett år tidligere enn tradisjonell screening.

Algoritmen analyserer CT-bilder og oppdager mikroskopiske mønstre i vevet som menneskelige radiologer vanligvis overser. I en studie av 30 000 pasienter oppdaget KI-modellen 12 prosent flere

tilfeller i et tidlig stadium, når behandling har størst effekt. Systemet lærer kontinuerlig av nye bilder og tilpasser seg ulike typer utstyr og pasientdata.

Forskere tror dette kan være starten på en ny æra i medisinsk diagnostikk, der KI fungerer som legenes forlengede arm og kan redde liv.

Kilde: BBC

VISSTE DU AT ...

... nye bygninger i New York må ha dobbelt så mange toa-
letter for kvinner som for menn?
... hummer lytter med beina?
... Jimi Hendrix var fallskjerm-
jeger?
... en musling kan leve i 400 år?
... menneskekjøtt ser ut som
oksekjøtt, men smaker mer
som svin?
... det finnes en hjertebank-
sykdom som har fått navnet
Manchester United-indusert
Addisons sykdom?
... palmetrær er gress?

Dinosaurer på topp

En ny studie publisert i Science skisserer et nytt perspektiv på dinosaurenes plutselige utryddelse for ca. 66 millioner år siden. Forskerne bak artikkelen argumenterer for at dinosaurene ikke var på en langsom nedadgående kurs før katastrofen, men snarere levde svært godt – inntil den voldsomme inngripenen fra verdensrommet.

Forfatteren Andrew Flynn fra New Mexico State University skriver: «Det ser ut til at det ikke finnes noen grunn til at de skulle utryddes, bortsett fra asteroiden».

Denne forskningen utfordrer den lenge rådende hypotesen om at mange dinosaur-arter var i tilbakegang, genetisk svekket eller miljømessig utsatt før katastrofen.

Kilde: The Guardian

ORLANDO

Vitenskapelige fakta

Halens historie begynte med fiskene

Mens dyrene utviklet seg gjennom millioner av år, fikk de fleste – fra duer til elefanter – hale, og historien om halene begynner i devontiden for omtrent 400 millioner år siden.

Alderen begynner

De første fiskene hadde panser og ingen kjeve. Halen var en enkel finne

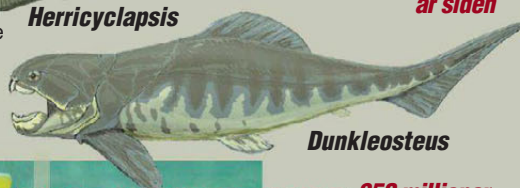

Herricyclaspis

415 millioner år siden

Senere i alderen

Fisker utviklet tykke, muskuløse haler med en tynnere finne under

Dunkleosteus

Senere fikk fiskene nye haler

Aetheretmon hadde en hale med en kjøttfull overdel (1), mens den nedre delen hadde «beinstråler» med en tynn membran mellom (2)

350 millioner år siden

Tidlige **tetrapoder** (firbeinte) hadde tykke, beinete haler

Haler gjennom tidene

Fisk med stråler i haler og finner

Kulefisk (en beinete fisk)

Fisk med tykk, skjellet overhale

Svartstripet hai (en bruskfisk)

Dyr har haler som er en forlenging av ryggraden

Hvit-hale-hjort

Indisk elefant

Grønn anole

Illustrasjoner: Dmitry Bogdanov (Dunkleosteus); John Megahan (Aetheretmon)

© TNS/Bulls
KILDER: Lauren Sallan ved University of Pennsylvania

Dykker i fortiden

Et arkeologisk team har funnet tre skipsvrak med tilhørende last utenfor kysten av Israel. Vrakene gir ny innsikt i jernalderens handel.

De tre vrakene, som ligger i samme havneområde, men er fra ulike perioder av jernalderen, viser at området hadde kontinuerlig maritim aktivitet over lang tid. Gjennom digitale avbildninger, multispektral kartlegging og tradisjonell utgraving har forskerne kartlagt hvordan lasten av blant annet keramikk, amforer og andre varer var en del av en globalisert oldtid. Funnene viser hvor omfattende sjøhandelen var, og gir et bedre bilde av sterkt integrerte kystsamfunn, med internasjonale handelsruter.

Kilde: Popular Mechanics

Mange roboter små

Svermrobotikk er i vinden som aldri før. I stedet for én gigantisk maskin som løfter, sveiser og frakter, sender man nå ut hundrevis av små, billige roboter som samarbeider på mautue- eller bikube-vis. De kommuniserer trådløst, deler oppgaver og finner selv ut hvordan de best løser jobben. Det høres ut som science fiction, men svermene er allerede i bruk i lager og bygg og landbruk.

Ved universitetet i Sheffield har forskere utviklet en robotflokk som kan reparere rørledninger fra innsiden, uten menneskelig inngrep. I Kina brukes lignende teknologi til å frakte varer på fabrikker, mens NASA tester små, flygende roboter som kan utforske Mars-grottene der store rovere ikke kommer til.

Prinsippet er inspirert av naturen. Maur, bier og fiskestimer viser at komplekse oppgaver kan løses uten en leder – så lenge alle følger enkle regler og reagerer på naboenes bevegelser. Når det overføres til roboter, får man systemer som tåler feil, lærer av erfaring og kan skalere i det uendelige. Kombinert med kunstig intelligens kan dette revolusjonere industrien.

Kilde: Innovation newsnetwork

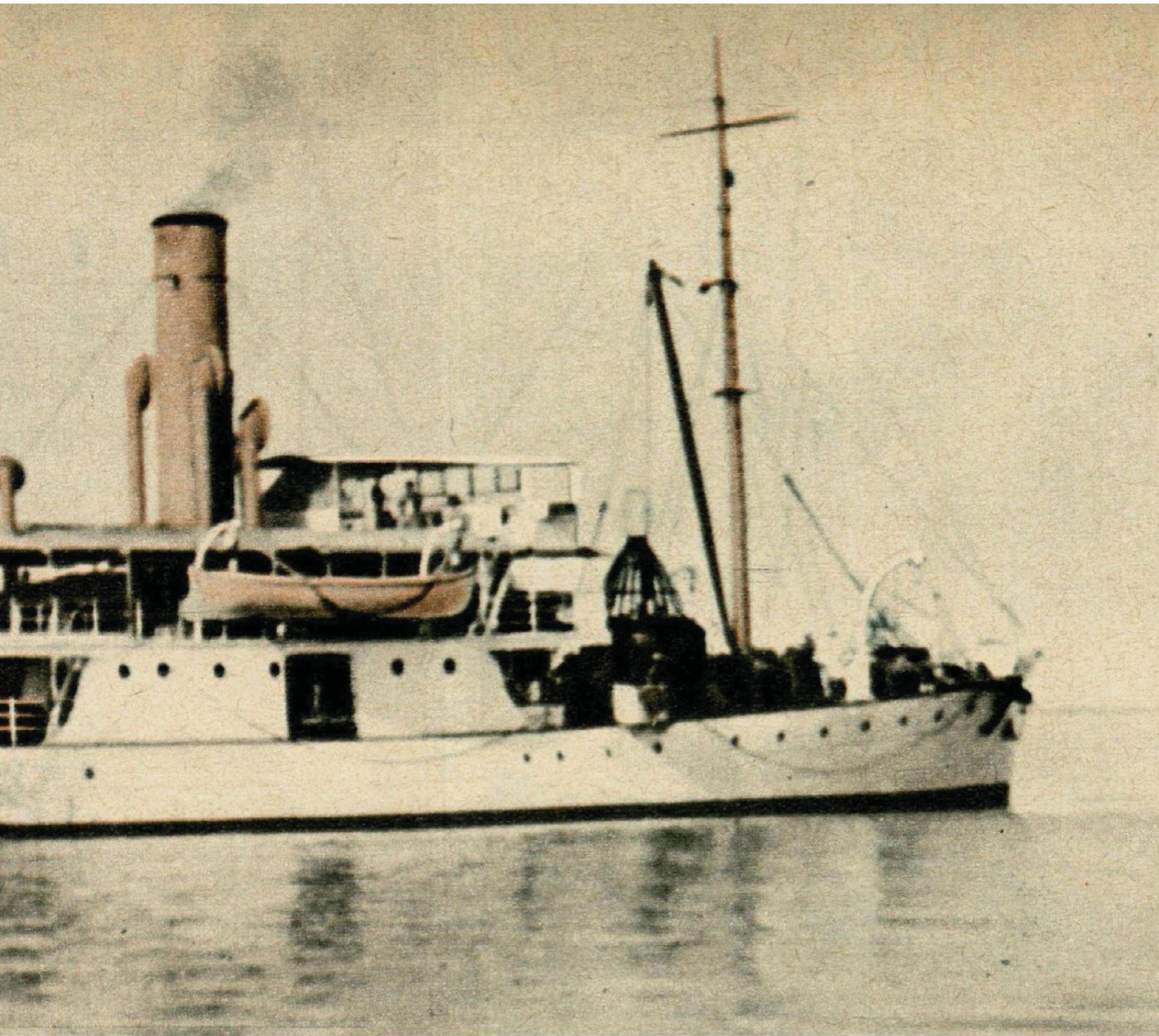
Fra Vi Menn uke 21 1962

FRA VI MENN 1962

OPIUM FOR MILLIONER:

Kanonbåten Liu-Hsing fikk i oppdrag å dumpe beslaglagt opium for millioner av kroner i Østkinahavet. Frithjof Utne var nestkommanderende om bord. Det ble ingen enkel jobb.

DUMPET DOP I KINAHAVET

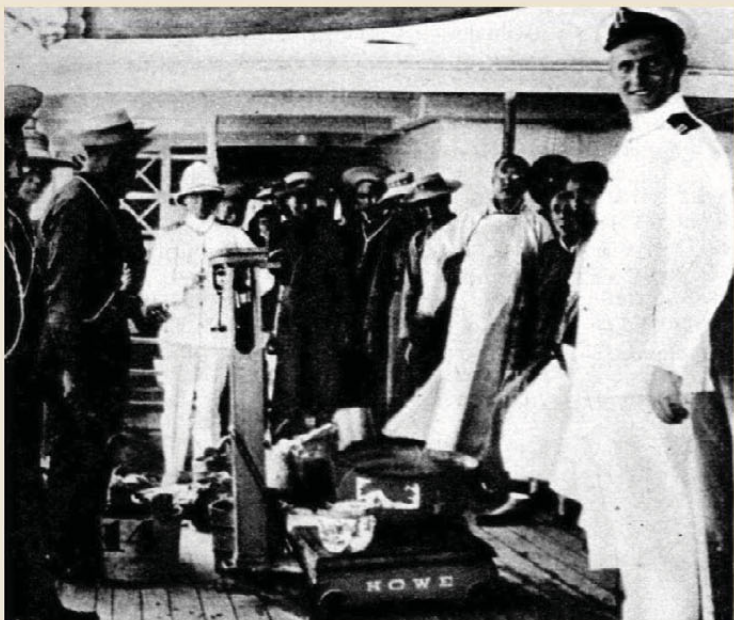

Kaptein Utne (eller Qu Tuo Na, som kineserne kalte ham), var i årene 1913–22 ansatt i tollvesenet i Kina og tjenestegjorde ombord i kanonbåtene som fungerte som tollkryssere. På to av dem var han sjef. I denne artikkelen forteller kaptein Frithjof Utne om en kostelig tildragelse som skjedde i 1916, da de skulle tilintetgjøre tollvesenets narkotikalager.

Tekst: **Frithjof Utne**

Bearbeidet av **Yan Calmeyer Friis**

Da jeg var nestkommanderende på kanonbåten Liu-Hsing («Stjerneskudd»), mottok vi en dag ordre om å holde oss klar til avgang på kort varsel. Oppgavens karakter ble ikke opplyst, men det ble antydning at de beste lugarer ombord skulle forberedes for mottagelsen av høytstående passasjerer. Vår til- ►

FRA VI MENN 1962

LETT SJØGANG: Kontrollveiingen er i full gang før lasten skal dumpes. Det satte inn med lett sjøgang, og statsråden trakk seg tilbake for å unngå tap av ansikt. Utne foran til høyre.

HISTORIA/REX / NTB

MEKTIG FLOD: Slik så verdensbyen Shanghai ut da Utne satte kurs for Østkinahavet for å dumpe opium. Den mektige Huangpu-floden er 400 meter bred og ni meter dyp der den deler byen i to.

værelse besto hovedsakelig av uvanlige oppgaver, og derfor tok vi ikke dette så høytidelig.

Store kvantum av konfiskert narkotika var hopet opp i tollvesenets lager i Shanghai. Daværende sjef for The Chinese Maritime Customs, Sir Francis Aglen, ville forære disse millionverdiene til det britiske Røde Kors på vestfronten i Flandern. Men den tyske minister i Peking nedla en skarp protest til den kinesiske regjering. Han påpekte at en slik ensidig handling var et direkte brudd på Kinas nøytralitet. Kina var fremdeles nøytralt i Den første verdenskrig; det var først året etter at Kina erklærte sentralmaktene krig.

Kontroversen mellom Sir Francis og den tyske minister resulterte i en heftig pressepolemik. De britiske, amerikanske og kinesiske aviser tok livlig del i feiden; alle hadde forskjellige syn på hva som burde skje med narkotikapartiet. Sir Francis, som den autokratiske leder av tollvesenet, tålte ikke denne nærgående innblanding i hans disposisjoner. Med karakteristisk impulsivitet besluttet han å hugge den gordiske knuten over: Hele narkotikapartiet skulle hives på sjøen. Det hørtes jo såre enkelt, men fullt så lett ble det ikke.

Skulle forfølges av tråler
Liu-Hsing ble valgt til å dumpe

stridens eple(r). Men utenom pressens makt kom Sir Francis ikke. Den amerikanske avisen «The China Press» fikk nyss om planen. Avisen kunne med fete typer gi en utførlig beretning om dannelsen av et syndikat som disponerte en sjøgående damptråler. Tråleren skulle følge Liu-Hsing til sjøs og fiske narkotika opp etter hvert som vi lempet det ut. Trålerideen var praktisk ugjennomførbar, men ikke desto mindre ble Sir Francis skremt. Vår avgang ble derfor utsatt.

De respektive departementssjefer både i Peking og i Shanghai ble smittet av Sir Francis' dilemma, og klekket ut de utroligste instruksjoner. Blant annet skulle vi gå 100 nautiske mil til sjøs i varierende sikksakk-kurser uten å notere dem i skipets jour-

nal. Dessuten ble vi beordret til å rigge opp et bord på dekk, hvor opium i fast form skulle skjæres opp i små biter før vi hev det over bord. Oppkutningen ville angivelig påskynde oppløsningen når det kom i vann.

Endelig mottok skipssjefen, Commander Pitcaim, og jeg i streng fortrolighet ordre om avgang. Natten i forveien kom en dyplastet leker med narkotika opp langs siden. En Mr. Roberts fra tollboden fulgte med for å kontrollere innlastingen. Partiet besto av en blanding av opium i fast og flytende form. Tusenvis av glasstuber inneholdt morfin og heroin. Det var rugemaskiner med uthult treverk fylt med persisk opium, og meget annet. En vekt ble satt på dekk for kontrollveing innen alt ble stuert under

OPIUMBULE 1905: Opium var Kinas forbannelse, førte til massiv avhengighet, helseskader og sosial forvitring, tappet landet for ressurser, og holdt døren vidåpen for utenlandsk kontroll og utnyttelse.

Så lenge vi befant oss på floden, hadde reisen nyhetens interesse, og vi ble bombardert av de mest utrolig naive spørsmål. Men da vi kom ut i rom sjø og etter hvert tapte land av syne, ble de urolige. De vimset omkring på dekket og kikket tvilrådig horisonten rundt. Statsråden ble svært bekymret og spurte gjennom tolken sin om det nå var helt sikkert at vi ville finne veien tilbake.

Vi hadde fint vær, og da vi omsider nådde frem til bestemmelsesstedet 100 mil av land, stoppet vi. Kontrollveilingen av narkotika ble foretatt før dumping. Statsrådets mistenksomhet kom riktig til utfoldelse da han spent fulgte med i alt som foregikk. Det stred mot hans medfødte korrupsjonsmentalitet at vi uten tanke på berikelse, pliktskyldigst kvittet oss med slike verdier. Hans spørsmål til Mr. Schmidt om det virkelig var opium vi så nonchalant hev over bord, eller om det var søppel som vi i nattens løp hadde ombyttet, var typisk.

Sjøsyrke funksjonærer

Kontrollveilingen fortsatte, men begynnende svake dønninger satte nesten umerkelig skipet i bevegelse. Statsråden måtte sette seg på lukekarmen; han fikk slike besynderlige fornemmelser. Knærne ble så svake, og en ubehagelig følelse kjentes i maven og hodet. Det var nok best at han i all stillhet lusket ned til lugaren. Hans verdighet tålte ikke å bli utsatt for respektløse blikk fra disse hvite barbarene. Men før han forsvant, påla han sin førstesekretær å holde et skarpt øye med oss. Det stred mot all sunn fornuft at barbarene uten vinning skulle tilintetgjøre slike verdier. Mente han.

Med vaklende skritt subbet statsråden akterover. Hans illebe-
finnende viste seg å være smittsomt. Nå fikk førstesekretæren symptomer som lignet selsomt på statsrådets, og han måtte derfor ▶

dekk og forseglet. Mr. Roberts og hans håndlangere dro deretter i land og overlot ansvaret til meg.

Nattvaktene ble bevæpnet; jeg våget ikke risikere et overraskende overfall fra desperate gangstere. Til tross for hemmeligholdelsen visste jeg av erfaring at vi ble iakttatt av opiumsyndikatets angivere. Det var derfor med letelse jeg hilste dagslyset velkommen; natten hadde forløpt uten angrep.

Mistenksom statsråd

Utpå formiddagen kom en del kinesiske embetsmenn ombord med en statsråd i spissen. Skips-sjefen og den tyske tollinspektøren, Mr. Schmidt, fulgte med. Likeledes redaktøren for den store engelske avisen «The North-China Daily News», Mr. Green, samt en del europeiske tollfunksjonærer. Det kom godt med at Liu-Hsing var rikelig utstyrt med bekvemme lugarer.

Lastet med narkotika forlot Liu-Hsing havn og la ut på eventyrferden.

Den kinesiske statsråden var en mistenksom herre som aldri smilte. Jeg vente meg aldri til å betrakte disse feminint kledde kineserne som mannfolk – de oppførte seg så ubehjelpelig keitet. Statsråden med sekretærer og tjenere utgjorde 21 sjeler. Ingen av dem hadde noensinne vært utenskjørs.

« Alle lå til køys, døde for denne verden i sjøsykens kvaler, og lot opium være opium.

FASTLANDSBRENNING: Man oppga å dumpe opium i havet etter tildragelsene Frithjof Utne var med på. Fra da av valgte man å brenne djevlskapet offentlig i Shanghai. Her er det opiums-piper som går opp i røk.

i hast komme til køys. Han fikk så vidt tid til å overføre sjefens instruks til nestemann.

Mannskapet hadde aldri drømt at de noensinne skulle fått slike verdier mellom hendene. I betraktning av at en pakke persisk opium på størrelse av en fyrstikkeske kostet 500 dollar, er det forståelig at fristelsen var stor. Mannskapene gikk barfoot, og med asiatenes ferdighet til å gripe ting med tærne. Meget beleilig falt det stadig klumper av opium fra bordet ned på dekket. Rett som det var, smatt en og annen forut og ned på mellomdekket for å rense tærne for den verdifulle fangsten.

Listig bruk av søppelbrett

Fra broen så jeg til min forferdelse et søppelbrett stikke ut fra en av ventilene i skipssiden rett nedenfor arbeidsbordet. Villige hender kastet behendig oppkuttet opium ned på søppelbrettet, som derpå forsvant lynhurtig, for i neste øyeblikk å komme til syne igjen, tomt og klar til en ny forsyning. Hvor lenge denne lukrative

trafikken hadde pågått, ante jeg ikke, innen jeg fikk den stoppet. Jeg underrettet straks skipssjefen. Vi ble enige om å holde tett om oppdagelsen. Kom den statsråden for øre, ville han beskyldte oss for delaktighet.

Til slutt var det ikke flere av de kontrollerende herrerne på dekk. Alle lå til køys, døde for denne verden i sjøsykens kvaler, og lot opium være opium. Uten mer sludder lempet vi resten over bord og satte full fart *homeward bound*. Vinden var økt til stiv kuling, og det ble en livlig hjemreise.

Da vi omsider kom inn i Yangtzes smule innløp, våknet statsråden til live. Han betraktet oss med mistenksomt blikk, som om vi sto i ledtog med værgudene, og bedyret høyløst at aldri mer skulle han utsette sin verdige person for lignende forsedelser. Man besluttet derfor at i fremtiden skulle all konfiskert narkotika brennes. På land. Vi fikk i oppdrag å bygge to svære ovner til dette formålet.

Farlige beskyttere

Ovnene ble bygget på Pudongsidan av floden vis-à-vis den internasjonale byen Shanghai. Men da Pudong var kinesisk territorium, måtte det utvises særlig årvåkenhet mot overfall. Fyrbøterne våre hadde aldri fyrt med slikt verdifullt brensel; hver skuffe med narkotika kostet omtrent 5000 kroner.

Den kommanderende general i Pudong-distriktet ble beordret til å stille en bataljon soldater til vår beskyttelse. Generalen var en forhatt og grusom utsuger. Befolkningen led under hans griske plyndringer. Med slike beskyttere følte vi oss ikke trygge.

Narkotika fra andre tollstasjoner i Kina ble fraktet til Shanghai for å brennes av oss. Brenningene ble en hyppig foreteelse som tiltrakk tallrike tilskuere.

En dag betrodde båtsmannen meg at rykter var i omløp om et planlagt overfall. Det var den fryktede generalen som ville plyndre oss, og benytte sivilkledde soldater til overfallet. Neste gang

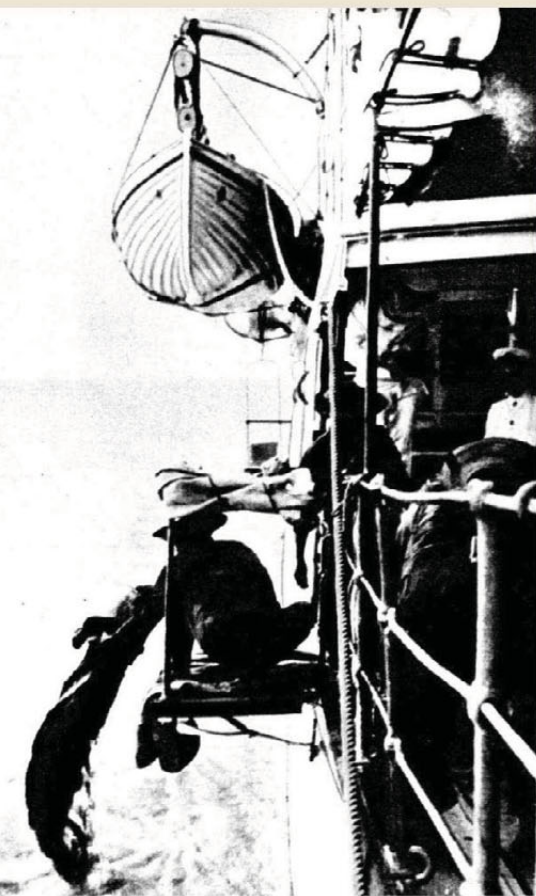
vi forberedte oss til brenningsseremonien, lot jeg bære i land krukker og pakker som inneholdt verdiløst skrot, men som tilskuerne gjettest at var narkotika. Jeg gjenkjente mange soldater i folkehavet. Men nå sto de kledd i filler og fulgte spent med.

Generalen går i fella

Båtsmannen utførte nøyaktig hva vi på forhånd hadde planlagt. Han tok seg god tid og lot «lokkematten» plasseres lett tilgjengelig for tilskuerne. Jeg merket hvorledes de forkledde soldatene albuert seg nærmere og nærmere mot det fristende byttet. Idet fyrbøterne begynte å hive små pakker med det falske innhold inn i ovnene, greide røverne ikke å stagge sin utålmodighet. En av dem bykset frem og nappet en mindre krukke til seg. Han la på sprang innover land og forsvant i de snevre smugene. De uniformerte, oppstilte soldatene satte etter «tyven». Derved fikk de sivilkledde soldatene fri adgang til å bemektige seg hele partier rett for nesene på oss.

VI MENN 1962

VI MENN 1962

FØR SJØSYKEN KOM: Ombord i Liu-Hsing under den minnerike ferden. Nummer to fra høyre i bakre rekke er nest-kommanderende ombord, Frithjof Utne. Den skjegg-prydede kineseren foran ham er statsråden.

FLYTENDE OPIUM: Pøs for pøs med flytende opium blir helt over bord fra Liu-Hsing.

Vi uttrykte liksom indignert forfordelse over det frekke ranet. At vaktbataljonen sprang etter tyven var planlagt på forhånd. Generalen kunne derfor ikke bebreides at banditter utnyttet anledningen til å røve hele partiet. En sann luring. Men han visste ikke at en av hans misfor-nøyde soldater var i slekt med vår båtsmann og hadde tystet.

– *The General go Ningpoo more far*, forklarte båtsmannen senere

på Pidgin-engelsk. Det skulle betyr at generalen hadde rømt. Ilden fra eksekusjonspelotongen ville ellers blitt hans siste salutt.

Denne episoden satte punktum for videre sløseri. I løpet av tre måneder hadde jeg deltatt i til-intetgjørelse av narkotika til en verdi av fem millioner pund sterling*.

*I 2025 tilsvarer det 4 milliarder norske kroner.

DET MYSTISKE MANNSKAPSFOTOET

To skip, to blad Utne, og full forvirring.

Det fantes to norske Utne i Chinese Maritime Customs. Yngvar Theodor Johan Utne (f. 1880) var Third Officer 1904–05 og gikk senere til Whangpoo Conservancy. Frithjof Utne (f. 1889) tjenestegjorde 1913–22 (bl.a. på Likin og Chuentiao) og skrev senere sine erindringer. Det er Frithjof som i Vi Menn forteller om aksjonen på Liu-Hsing.

I en tidligere fortelling fra hans år i tollvesenet (publisert i Vi Menn nr 15, 2025), skildrer han dramatikken ved juletider i 1918 da både han og sjefen for tollvesenet, Sir Francis Aglen, feilaktig ble både mistenkt og anklaget for narkotikasmugling. De seilte da med skipet Ping Ching, og Utnes artikkel inneholdt et foto av mannskapet og offiserene på akterdekket, angivelig tatt på Ping Ching under dette oppdraget.

Det viser seg imidlertid at fotoet er fra Liu-Hsing (som det står på livbøyen), og er tatt fire år tidligere. Man ser tydelig at det er en slankere utgave av Utne som sitter til venstre for kapteinen (som er plassert midt i rekken av hvite uniformer).

Da Utne skrev artikkelen i 1962, var han 73 år gammel, og må kunne tilgis for sammenblandinger av både tidsrommet og to ganske like skip. Det er i hvert fall klinkende klart at Utne seilte med Liu-Hsing ved to forskjellige anledninger, den første rundt 4 år tidligere enn den siste. Juledramaet i 1918 foregikk imidlertid på Ping Ching, men hverken gruppefotoet (som altså beviselig er fra Liu-Hsing) eller portrettet av Utne kan være tatt da.

Mysteriet løst, på sett og vis.

Den eldre Utne som tjenestegjorde i tollvesenet i 1904–05, er overhodet ikke involvert.

Og for dem som ikke forstår hvorfor disse tollskipene ble kalt kanonbåter: Båtene var i praksis lett bevæpnede tollkryssere: gjerne med en liten QF-kanon på fordekket (lavt bak skansen) og/eller maskingevær ved broen. I havn, ved inspeksjoner eller representasjon, var våpenet gjerne tildekket eller delvis demontert. Man skal altså å et trenet øye for å oppdage dem.

VI MENN 1962

DET MYSTISKE FOTOET: Frithjof Utne (merket med rød sirkel) fotografert på Liu-Hsing – antagelig i 1913, men oppgitt av Utne selv som et foto fra hans dramatiske ferd med Ping Ching i 1918.

For deg med vett
under issen

1. Vi er verdensmestere i kaffedrikking, men hva heter Norges største kaffebarkjede?

2. Hva heter standard automatvåpen i det norske Forsvaret?

3. I en full engelsk frokost hører det ofte med en svart pølse. Hva er hovedingredien- sen i den?

4. Hva heter det super- soniske passasjerflyet som i en årrekke var i flåten til British Airways og Air France?

5. Hvem var den første nordmannen som vant OL-gull i langrenn etter krigen?

6. Hvor gammel må en bil være for å klassifiseres som veteranbil?

7. Det er amerikansk, og har besøkt Oslo forholdsvis nylig – hva er navnet på verdens største krigsskip?

8. Hvilket kjent brasserie og restaurant ligger i første etasje på Hotel Continental i Oslo?

9. Hva heter realityprofilen og artisten (bildet) som nylig måtte erfare at realityserien hun var programleder for, Love Island Norge, ble lagt ned?

10. Hva heter den amerikanske tidligere vise- presidenten som døde 4. november i år?

11. Som følge av at land- skapet lå under is, er Norge et av landene i Europa som ble befolket sist. Hvor lenge har det vært mennesker i Norge?

12. Hva heter den leng- ste av de norske fjordene?

Svar: 1: Espresso House 2: HK 416 3: Blod 4: Concorde 5: Hallgeir Brenden, 18 km, OL i Oslo 1952 6: 30 år (november 1995) 7: USS Gerald R. Ford 8: Theatercaféen 9: Alexandra Joner 10: Dick Cheney 11: Mer enn 11 000 år 12: Sognefjorden

		HULLE- REDSKAP	HEN- TYD- NING	TRIST	HVOR- VIDT	SKANDI- NAVER	PRATET	SKIVE SEKS	GRUPPER
		→			MEGA- HERTZ PREFIX		DREVNE MOTE- RETNING		
		→			→	→			→
		VÆRE STILLE			MYK			TIL- HOLDS- STED SIDEN	
		BESKJED	DAGER	TALL PYTT			BLITT MALE		
		→			LEILIG- HET	CELLE STADION		FOSTRE IDAG	
FAR	BRÅE	↓	SØRAM. BY (FORK)	↓	NEDFOR	ENGSTER	LIDEL- SEN DIREKTE- MELDING	LAND- KODE E.S.	
→					FUGLE- OPPHAV			ASIA- TISK LAND	SKRYT
TOLLE- PINNE					DRES- SERT GAMER- ORD	PASSE	ALDELES	INTE- RESSE PRAT	
ØNSKE- TILVÆR- ELSE				↓	FÅTT JEVNIG			GJØRME KIRSEBÆR- FARGET	
ØKTE		↓	AS TO LIKE			TIDL HUMØR- BLAD MÅLMANN	BÅT TYSK BIL- MERKE		
→			TORSKE- FISK INTIM- PRODUKT		TIDLIG- ERE SELSK. FORK.		START		GJESPE
SÅ				★	ENDELSE FRI- VILLIG	ELV	BALE FINSK INNSJØ	SIKLER	RASLE
FORFALL	VANRY	↓	DALER	DEKKENE			KOM- MUNE I VEST PREG		
→					NARRENE		★	STRAKS PLAGGET	
BRUNGUL VÆRE GOD FOR				SANSE FÅ ENERGI		SPELT- KORN FINSK TV-KANAL			
→				LYS- DIODE		EURO- PEER	UVARIGE TØRKE- HUS	HYL ENTALL	TRÆR RUNDT BRØD
HIST				IGJEN AVIS		MIDDEL- ALDERSK SYSTEM BAND			
LØMMEL	ASIENE	↓	INSEKT- MIDDEL LEGG TIL		NETT- STED EVIGHET		FORE- STILLE ORG.		ADV
→				SMAK- LØS			→	BEVIS IDRETT	
ØRKET ELDRE KOMM- UNER				INTERJ.	FORF.	ALLE BAKVERK		ALVEN GRESSKAR- KJERNE	
→				STATS- BEDRIFT PLANTE		TOTEN- BYGD	★	LIMITED DRIKK	SMUSS
TONE			UTROP TSAR		ØL	KAFFE- MERKE VEMME- LIG	BRÅKE BIL		VANNVEI
NÆRING		→		RIKKET			→		KIOSK KØRE- ANSK BIL
→				GIGANT		KOMM. I SVERIGE FOR- ENING		SKLIS DIS	
FARGE- STOFF	BRIT. BUSS			FRUKT			UNDER- HOLD- NING		
→				STREVE		ANTALL	FØRSAGT		10

SUDOKU

	7			8	4	9		
						2		8
		9			3	4		7
				4	5		9	
	4	5	3		8			
3			9	2	1		5	
		7		5			4	
1				3	2			
4			1	6				2

LETT

							2	4
1			2	4	9		5	3
				1	7	9		6
	9		3	7	8		1	
	6	1				3	7	
	2		6	9	1		4	
9		8	7	6				
2	7		9	5	4			1
6	4							

					9			1
3	6						2	
					3	9		4
		8				4		5
		1	6			2	8	
	5		8	4				
7	3		4					
			7		2	1		
				3				

MIDDELS

	5			2				
	7				9			1
9			4			2		
3					7	4		
	4			6			8	
		6	2					3
		8			2			9
1			7				5	
				8			7	

				2			1	
			6	9	5		8	
2	6				1			
5	1			8		3		
	2						7	
		6		3			5	9
			9				3	2
	9		5	1	8			
	8			6				

VANSKELIG

1								
			5		9	1		
2	8		1	7	4		6	
	7		9	6				
5			4		3			8
				1	7		3	
	1		3	4	6		8	7
		4	7		8			
								4

LØSNINGER: SUDOKU

4	9	8	2	3	2	8	4	9
7	2	3	4	6	5	8	9	1
3	6	5	1	7	4	3	6	5
8	2	1	4	2	3	7	9	8
9	4	9	2	8	1	7	5	3
6	7	8	3	4	6	2	7	8
1	3	6	2	4	7	5	8	9
5	4	9	1	3	6	5	8	2
2	8	7	5	3	4	6	1	9
6	1	5	9	2	8	3	7	4
3	7	4	6	1	8	2	5	9
8	2	9	3	7	5	4	1	6
5	1	6	4	8	3	2	7	9
9	3	8	7	2	1	5	4	6
4	6	2	5	9	8	3	7	1
7	1	5	3	6	4	2	8	9
2	8	3	1	7	9	5	4	6
6	4	9	2	8	1	7	5	3
3	7	4	6	1	8	2	5	9
8	2	9	3	7	5	4	1	6
5	1	6	4	8	3	2	7	9
9	3	8	7	2	1	5	4	6
4	6	2	5	9	8	3	7	1
7	1	5	3	6	4	2	8	9

VANSKELIG

9	3	5	8	2	4	7	1	6
1	4	7	6	9	5	2	8	3
2	6	8	3	7	1	9	4	5
5	1	9	7	8	6	3	2	4
4	2	3	1	5	9	6	7	8
7	8	6	5	1	9	4	7	3
3	9	2	5	1	8	4	6	7
7	8	4	6	3	2	1	5	9

2	7	2
4	9	5
3	8	1
6	1	9
7	9	6
8	5	4
1	2	3
5	4	7
9	6	8
3	7	1
8	1	4
5	3	1
6	2	7
4	7	5
9	3	1
1	4	7
8	5	2
3	9	5
7	2	6
6	5	4
5	4	1
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2
9	3	8
8	6	5
7	4	1
6	2	9
5	1	8
4	9	3
3	8	7
2	1	9
1	7	2

MIDDELS

2	7	4	2
6	1	3	6
9	8	5	9
7	3	2	4
2	5	1	6
3	8	4	1
9	6	9	7
5	1	6	3
6	9	4	7
8	4	5	2
3	7	1	8

7	5	9	8	3	6	1	2	4
1	8	6	2	4	9	7	5	3
4	3	2	5	1	7	9	8	6
5	9	4	3	7	8	6	1	2
8	6	1	4	2	5	3	7	9
3	2	7	6	9	1	5	4	8
9	1	8	7	6	2	4	3	5
2	7	3	9	5	4	8	6	1
6	4	5	1	8	3	2	9	7

LETT

6	7	1	2	8	4	9	3	5
5	3	4	7	9	6	2	1	8
8	2	9	5	1	3	4	6	7
7	1	2	6	4	5	8	9	3
9	4	5	3	7	8	1	2	6
3	8	6	9	2	1	7	5	4
2	6	7	8	5	9	3	4	1
1	5	8	4	3	2	6	7	9
4	9	3	1	6	7	5	8	2

MILLIONX uke 41

[illegible]

Vinner

Bjørn Eiring
Bodø

Navn:

Adresse:

Løsningen sendes i en konvolutt til **Vi Menn, 0441 Oslo** (merkes uke 47) eller legg inn løsningsgatene på nettstedet **kryssord.no/innleveringer**
Svarfrist: 5. desember

MOTSTANDS- NISSENE

NORGE
Kampen
for fred og
julegret
1940

I
BUTIKK OG
BOKHANDEL
NÅ!

Aleksander K. Brown
og Arild Midthun

GLEM GUTTA
PÅ SKAUEN - DET
VAR FJØSNISSENE
PÅ LÅVEN SOM
REDDET NORGE
UNDER ANDRE
VERDENSKRIG!

EGMONT

DEN SPANSKE SOLKYSTEN ER BLITT KRIM-KYSTEN

FULL MAFIA- KRIG I FERIE- PARADISET

Solhungrige nordmenns favorittreisemål, den spanske sydkysten, er på få år blitt slagmark for en lang rekke organiserte kriminelle grupper. Minst 30 organiserte kriminelle grupper utkjemper en blodig krig om penger og territorier. Noen har hatt polititopper med på laget.

Tekst: **Tore Ulabrand Johansen**

Politifolkene visste hva de så etter: En liten, men kraftig motorisert åpen farkost; i dagligtale bare omtalt som «narko-båt», på vei fra Afrika over det 15 kilometer brede Gibraltarstredet med kurs for én av de mange havnene langs den spanske solkysten. Da akkurat en slik båt dukket opp utenfor havnebyen Barbate, tok de spanske politifolkene opp jakten i sin egen gummibåt.

Smuglerne forsto at de ikke kom seg unna, snudde de rib'en og dundret i stedet rett inn i den mye mindre politibåten.

Den voldsomme kollisjonen førte til at politibetjentene Miguel Angel Gonzalez (39) og David Perez Carracedo (43) mistet livet, mens to kolleger ble skadet, én av dem alvorlig. Døds-ofrene i februar i fjor var langt fra de første i jakten på narkotikasmuglere i det travle Gibraltarstredet. Båtføreren ble tatt i september i fjor etter å ha ligget i dekning, blant annet blant turistene på Costa del Sol.

JAVIER FERGO/AP PHOTO/NTB

VANT TIL LIK: Spansk politi er vel vant med å frakte lik i land fra Gibraltarstredet i sine gummibåter. Vanligvis ligger døde migranter i likposene. Men nå har også politifolk blitt drept ute i det smale stredet – av tungt bevæpnede narkotikasmuglere i raske, åpne båter (innfelt).

EUROPA PRESS NEWS/GETTY IMAGES

SØRGENDE I OPPRØR: Paqui Gomez mistet sin sønn politimannen Miguel Angel Gonzalez i et sammenstøt med narkosmuglere i fjor høst. Den marokkanske føreren av smuglerbåten ble senere pågrepet etter å ha ligget i dekning, blant annet blant turister på Costa del Sol.

BERTHOLD WERNER/W KIMEDIA COMMONS

PARADIS OG SKJULESTED: Marbella på sydkysten av Spania har i mange år vært kjent som tilfluktssted for norske kriminelle som gjemmer seg blant turister fra hele Europa. Nå er byen blitt slagmark og base for flere kriminelle grupper.

Siden 2016 har flere enn 20 mennesker mistet livet i trefninger mellom politi og narkotikasmuglere langs solkysten. Ingen ting tyder på at freden igjen skal senke seg over nordmenns ferieparadis, snarere tvert imot.

Ifølge en nylig utgitt rapport fra den spanske riksadvokaten, har kriminelle bander fra Hongkong-baserte triader til motorsykkel banden Hells Angels slått seg til i badedyene sør i Spania. Her utkjemper nådeløse bander fra en rekke land en blodig kamp om penger og territorier.

Rapporten fra Spanias øverste påtalemyndighet beskriver hvordan gjengene utvikler seg, hvor de opererer og hvordan volden intensiveres. I Andalucía er særlig byene Malaga og spesielt Marbella

blitt knutepunkter for gjengers kriminelle virksomhet. I byer som for få år siden var tumleplass for norske spritsmuglere og småkriminelle, er narkotikahandel sammenvevd med komplekse økonomiske operasjoner, med luksusvillaer og skallselskaper som brukes til å hvitvaske milliarder av Euro i narkotikafortjeneste.

Når gjengene føler seg eller virksomheten truet, er flere av dem totalt hensynsløse.

Norsk tilknytning

Spania er i ferd med å bli et av de mest kriminelle i hele Europa, i alle fall når det gjelder narkotikaforbrytelser.

År for år har volden økt i narkotikatrafikken i Sør-Spania, økningen skyldes at gjengene som

styrer handelen i stadig større grad væpner seg, mens spansk politi ikke er i nærheten av å ha nok ressurser til å dempe smuglingen. Drapene på de to politibetjentene har fremhevet Spanias økende sårbarhet som den kanskje viktigste inngangsporten for narkotika til Europa.

En av de mest fryktede gruppene som operer i landet akkurat nå er Mocro Maffia, opprinnelig fra Nederland, men av marokkansk opprinnelse. Også norske statsborgere har tilknytning til denne gjengen.

Marokkanerne har i lang tid vært en dominerende faktor i Benelux-landene. Ifølge den nederlandske etterforskeren Pieter Torps har organisasjonen gjennom mange år hatt enorme inntekter, rundt 20 milliarder Euro – i året!

Midt på 2010-tallet utvidet Mocro-mafiaen sin virksomhet. De gikk inn i de attraktive narkomarkedene på Costa del Sol, trolig med hovedkvarter i eller i nærheten av Marbella. De har tatt et solid grep om Marbella og dreper når de føler seg truet.

« Gruppene skal også være særdeles blodtørstige.

HAREDIN, FEJZULLA

Wanted by Belgium

ALLIAD:

CRIM:

SEX:

EYE COLOR:

DATE OF BIRTH:

NATIONALITY:

STATE OF CASE:

PUBLISHED:

SAMARAS Vasilica

illicit trafficking in narcotic drugs and psychotropic substances

Male

Brown

May 11, 1965 (58 years)

Albanian

Sentenced to 18 years of prison

on September 17, 2022, last modified on September 17, 2023

Svært mye tyder blant annet på at Mocro sto bak attentatet på nederlandsk-marokkanske Ebrahim Buzhu i Chiclana ved Cádiz i 2023.

Mannen som levde under beskyttelse etter å ha vitnet mot en av gjengens sjefen i Nederland, ble funnet ved siden av en utbrent bil, med et skudd gjennom hodet.

Dreper flere og oftere

Gjenger fra Albania har i løpet av kort tid ryddet seg plass og tatt en posisjon som en av Spanias mektigste narko-mafiaer. De omtales som ekstremt brutale, dreper flere og oftere enn de fleste andre.

Den albanske mafiaen består av flere mektige fraksjoner. Ifølge en rapport fra spanske myndig-

heter har albanerne infiltrert blant annet banker og industrivirksomhet, og er svært aktive i Madrid og på Costa Del Sol. Fejzulla Haredin, lederen av en kosovo-albansk gruppe, sto på listen over Europas mest etter-søkte kriminelle frem til han ble arrestert i Madrid i fjor.

Lenger sør – i Malaga – er det blitt dokumentert at albanerne jobber side om side med kinesiske gjenger i store kokain- og hvitvaskingsoperasjoner og andre former for økonomisk kriminalitet.

Da spansk politi gikk til aksjon på Costa del Sol i fjor, arresterte de 30 personer, én av dem en albansk toppfigur. I den samme operasjonen beslagla politiet 3,2 tonn kokain.

I juli i år ble den albanske

BESLAG: Spansk politi samarbeider med kolleger i flere land og Europol for å stanse narkosmuglerne og mafiaorganisasjonene som herjer på Costa del Sol. Innimellom gjør politifolkene beslag av smuglerbåter, svære båtmotorer, våpen og penger – i tillegg til narkotika. Men enn så lenge har de kriminelle syndikatene overtaket, selv om ledende personer som albaneren Fejzulla Haredin (innfelt) er avslørt og arrestert.

mafia-bossen Juxhin Drazhi, en annen av Europas mest etter-søkte narkobaroner, arrestert da han prøvde å flykte fra luksusvillaen sin i Almuñecar, Granada.

Kort vei

Den korte veien til Afrika – og de direkte skipsforbindelsene til Sør-Amerika – gjør Spania til et svært så ettertraktet transitt-punkt for narkotika på vei til

SPANIAS FARLIGSTE OMRÅDER

De kriminelle gjengene har skapt stor utrygghet i en lang rekke områder i flere spanske byer. Mange steder er tilstanden så ille at innenriksdepartementet nå går ut med advarsler mot konkrete områder.

I **Barcelona** advarer myndighetene mot La Mina, Zona Franca, El Raval og Ciudad Meridiana – bydeler preget av sosiale problemer, fattigdom og høy kriminalitet. Omfattende narkotikavirksomhet følges av ran og overfall, som særlig rammer turister.

I **Sevilla** advarer myndighetene særlig mot bydelene Los Pajaritos og Polígono Sur.

Og i **Malaga**, en by hundretusenvis av skandinaviske turister er innom hvert eneste år, bør du holde deg unna bydelene La Palmilla eller Los Asperones. Myndighetene har satt inn store ressurser for å forbedre området uten at innsatsen har hjulpet nevneverdig.

I byen **Granada** skal man se opp for bydelene La Paz og Cartuja. I Alicante-området bør man holde seg unna områdene El Pla del Bon Repos og Carolinas Bajas.

andre land i Europa. I tillegg går en god del av stoffene med til å dekke et voksende innenlands-marked på det spanske fastlandet.

På den globale indeksen for kriminalitet for 2023 lå Spania som nummer fem av 44 europeiske land. Med en score på 5,90 av 10, er det bare Serbia, Italia, Ukraina og Russland som ligger dårligere an. Spesielt ille er situasjonen for Spania når det gjelder den illegale handelen med cannabis og kokain (7,50), som begge har økt kraftig siden forrige statistikk i 2021. Også handelen med syntetiske stoffer har økt betydelig, mens heroinhandelen har holdt seg stabil.

Spania har i årevis vært et av de viktigste strategiske inngangspunktene for narkotika til Europa. Tall fra Det europeiske overvåkingssenteret for narkotika og narkotikaavhengighet, forteller at rekordmengden 303 tonn

kokain ble beslaglagt i EU i 2021. 75 prosent av dette ble tatt i Belgia, Nederland og Spania.

Siden har kvantumet bare økt.

Ifølge politikilder ble beslagene av kokain i Spania doblet fra 2022 til 2023.

Samarbeid

I desember 2023 beslagla spanske myndigheter 11 tonn kokain i Valencia og Vigo, det nest største enkeltbeslaget til nå. 20 personer, mistenkt for å tilhøre en organisert kriminell gruppe fra Vest-Balkan, ble arrestert i forbindelse med beslagene.

Serbiske grupper i Spania jobber ofte sammen med spanske gangstere, og driver sentrale deler av virksomheten fra Barcelona. Også de satser på å importere kokain fra Sør-Amerika, og finansierte tidligere operasjoner gjennom dyrking av marihuana. Gruppene skal også være særdeles blodtørstige.

I oktober i fjor slo det spanske Policía Nacional i samarbeid med Europol og seks andre europeiske lands politistyrker til og arresterte to høytstående medlemmer av den beryktede serbiske «Vračar-klanen.» Begge var etterlyst, anklaget for blant annet drap, drapsforsøk og kidnapping av rivaliserende gjengmedlemmer i Serbia, Østerrike, Tyskland og Spania. Klanlederen Nicola Vusovic ble ansett som en av Europas mest etter søkte og farlige rømlinger.

«Vračar-klanen», en underklan av «Kavač»-klanen, har vært involvert i en voldelig feide med den rivaliserende «Škaljari-klanen» siden 2014, noe som har resultert i over 60 dødsfall. Denne konflikten startet etter beslaget av en stor kokainforsendelse Valencias havn.

I byer som Malaga og Marbella samarbeider serberne med albanere, men driver samtidig med omfattende hvitvasking av utbytte gjennom ulik forretningsvirksomhet. I tillegg tjener de store penger på ulovlig innvandring, prostitusjon og menneskehandel.

Kilder i politiet hevder at serbiske gjenger i flere år har kjempet mot nederlandske og fransk-algeriske grupper om dominans i narkomarkedet, og at den økende voldsbruken delvis er

KORT VEI: 15 kilometer er avstanden mellom Afrika og Europa ved Gibraltar. Her er en av Europas mest ettertraktete innførselskanaler for narkotika.

STEPHEN HERON/WIKIMEDIA COMMONS

EUROPA PRESS NEWS/GETTY IMAGES

ENORME MENGDER: Slike bilder der politiet danderer narkotikabeslag, blir stadig vanligere i Spania. Dette bildet er fra et dobbeltbeslag av til sammen 11 tonn, hvorav 7,5 tonn var skjult blant tunfiskfilet. Andre ganger har stoffet vært stappet på brusbokser eller blitt skjult blant bananer.

EUROPA PRESS NEWS/GETTY IMAGES

KOORDINERT

Europeisk politi samler muskler og slår til mot mafiagrupper simultant over store deler av Europa.

Like før jul i fjor gjennomførte dansk politi razziaer på 14 eiendommer i Barcelona, Madrid og Toledo i Spania, og én eiendom i Zagreb i Kroatia. 30 personer ble arrestert, deriblant lederne av nettverket, melder Europol.

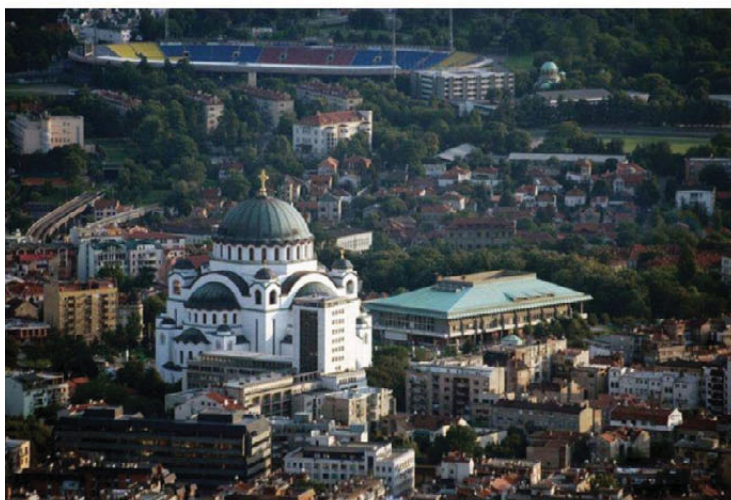
180 000 Euro i kontanter ble beslaglagt, i tillegg til våpen, 70 pass, utstyr for å forfalske pass og visum, narkotika, 10 eksklusive kjøretøyer og 33 mobiltelefoner. Totalt 33 ofre – kinesiske og vietnamesiske statsborgere – ble funnet og tatt hånd om.

FOR RETTEN: 28 tiltalte smuglere tiltalt for smugling av 3,8 tonn kokain via havnebyen Vigo. Dimensjonene på sakene er store og rettssystemet jobber langsomt. Og fortjenestemulighetene er større enn noensinne for organiserte kriminelle som kappes om etableringer i nordmenns ferieparadis.

JORGE GUERRERO/AFP

SENSASJONELT TILSLAG: I november i fjor slo spansk politi til mot en container som angivelig skulle inneholde bananer fra Ecuador i Sør-Amerika, men der lasten besto av 13 tonn kokain. Beslaget ledet til pågrepelse av sjefen for det spansk politis økokrim-enhet, som ble siktet for korrupsjon og hvitvasking av narko-utbytte.

VLADA MARINKOVIC/WIKIMEDIA COMMONS

AVDELINGSKONTOR: Bydelen Vračar i den serbiske hovedstaden Beograd er opprinnelsessted for en av de mest fryktede og voldelige mafiagruppene på Solkysten i Spania. Vračar-klanen» har vært involvert i en voldelig feide med den rivaliserende «Škaljari-klanen» siden 2014, noe som har resultert i over 60 døde. Denne konflikten startet etter beslagleggingen av en stor kokainforsendelse i havnen i Valencia.

et resultat av denne kampen om revir. Nederlandske og litauiske gjenger holder en lavere profil i Spania og holder seg generelt unna nyhetene. De nederlandske aktørene smugler i hovedsak MDMA og amfetamin fra Nederland, og forsyner markedet for syntetiske stoffer.

Den tyrkiske mafiaen er ikke nevnt i rapporten, men er også til stede. Sist sommer var den ansvarlig for en rekke skytinger og drap. Hverken den svenske eller russiske mafiaen er av ulike årsaker omtalt i rapporten.

Avslørte kontant-kaos

I november i fjor ble 13 tonn kokain funnet i en container med bananer. Men narkotika-funnet – det største kokainbeslaget i Spania noen gang og et av de største i verden – var ikke det mest oppsiktsvekkende i saken. Pågrepelsen av den spanske importøren som hadde bestilt bananlasten fra Ecuador, var heller ikke den mest pikante pågrepelsen.

For kokainbeslaget i havnebyen Algeciras førte til at en helt spesiell gruppe betrodd politifolk slo til mot en villa og en mann de hadde fulgt tett i to år.

NORDMENN INVOLVERT

I mars i år ble en 43 år gammel norsk statsborger av marokkansk opprinnelse pågrepet av spansk politi i Barcelona-området. Kort etter ble mannen utlevert til Norge.

43-åringen er en av flere norskmarokkanere som norsk politi i lang tid har hatt på radaren. Han antas ifølge Aftenposten å spille en viktig rolle i et norsk-marokkansk kriminelt nettverk, som samarbeider med den fryktede Mocro-mafiaen.

Mannen med bostedsadresse i Oslo er siktet for omsetning av narkotika i Norge og befatning med et større pengebeløp. Siktelsen gjelder blant annet grov hvitvasking, og er en del av Kripos' operasjon Hubris, en seriøs og langvarig satsing fra norsk politi mot norsk-marokkanske nettverk som smugler narkotika til Norge. Flere av disse skal ha tilknytning til Mocro-mafiaen.

Mannen nekter straffskyld.

43-åringen har i mange år vært koblet til smugling og salg av narkotika. I nesten 20 år har han vært inn og ut av norske rettsaler.

I slutten av juli i fjor ble to norske statsborgere pågrepet i Colombia. Mennene er i 40- og 50-årene, kommer fra Asker og Romerike, og anklages for å være sentrale skikkelser i et av verdens største narkotikanettverk. Begge er straffedømt flere ganger i Norge. Den ene av de to har tilnavnet «Professoren,» og skal angivelig være lederen av nettverket. Den andre er mistenkt for å ha organisert og lagt til rette for smugling av kokain.

Begge nekter straffskyld. Colombiansk politi mener nettverket har 20 seilbåter som de har brukt til å frakte store mengder kokain fra flere havnebyer i Sør-Amerika og ut i internasjonalt farvann. Der har kokainet blitt lastet over i større båter som tar det med til Spania. Hver seilbåt kan frakte opptil ett tonn.

– Huset så ut som Pablo Escobars, fortalte politifolk til avisen El Mundo med referanse til den tidligere toppsjefen for det colombianske Medellinkartellet, kjent for å omgi seg med enorme mengder kontanter til enhver tid.

Åtte millioner Euro ble funnet inne i en vegg. I et rom i kjelleren i villaen fant de ytterligere 12 millioner. Inne på kontoret til familiefaren i huset dukket ytterligere en million Euro opp. Store bunter eurosedler var stappet ned i en pose. Totalt ble beløp tilsvarende 250 millioner norske kroner i kontanter beslaglagt.

Politifolkene lette videre og kom over en flåte med dyre biler og motorsykler.

Mannen i 40-årene som bodde i huset var ingen ringere enn sjefen for spansk Økokrim, Óscar Sánchez Gil. Kona, også hun ansatt i politiet, ble også pågrepet. Polititoppen ble siktet for narkosmugling, hvitvasking og bestikkelser, og skal ifølge myndighetene ha knyttet bånd til det kriminelle nettverket i sin tidli-

gere jobb i narkotikaseksjonen hos det spanske politiet.

For hver last som ble losset vellykket i spanske havner, skal politisjefen ha mottatt over én million Euro, hevder spanske medier. Noe av utbyttet skal ha blitt hvitvasket ved hjelp av kryptovaluta og transportlisenser for private biler, men at det etter hvert ble så mye kontanter å håndtere, at politisjefen nærmest ga opp å plassere betalingen fra narkosmuglerne.

Utad var det lite som tydet på at politisjefen, som er i 40-årene, disponerte hundrevis av millioner – han levde tilsynelatende et kjedelig liv sammen med kone og tre barn. Han hadde også ord på seg for å være forsiktig med penger og var ikke registrert hverken med formue eller store eiendommer. Alt er ikke lenger slik det ser ut på den spanske solkysten. □

Kilder: Globalinitiative.net, The Olive, Ditt Spania, VG, NRK, Aftenposten, Europol.

Drømmemann

– Jeg blir så oppgitt over mannen min, sukket den ene venninna til den andre.

– Vet du hva han sa til meg da han la seg på sofaen for å hvile middag på fredag? «Vekk meg når jeg blir tørst!»

En dårlig spøk

– Kan jeg få ligge på sofaen din en natt eller to, kompis?

– Hva har skjedd, er det dårlig stemning i heimen?

– Det kan du trygt si: I går var kona sliten etter jobb, og spurte meg om hun bare kunne få lage middag i fred og ro. Vel, for å være morsom tok jeg batteriene ut av røykvarsleren ...

Både jug og fanteri

Petter lå i senga med konas beste venninne og hvilte ut etter en hyrdestund, da han så en tekstmelding ikke inn på mobilen.

Etter at Petter hadde lest den, la elskerinna merke til at Petter fikk en betenkt rynke i panna.

– Hvem var den meldingen fra, kjære? spurte hun.

– Den var fra min kone, sa Petter, – hun sa at hun ville komme sent hjem, siden hun tok et glass vin sammen med deg ...

Definisjonen på en ektefelle

En person som er ved din side i tunge stunder du ikke ville opplevd om du hadde vært singel.

OPPGULP

PANOLIS

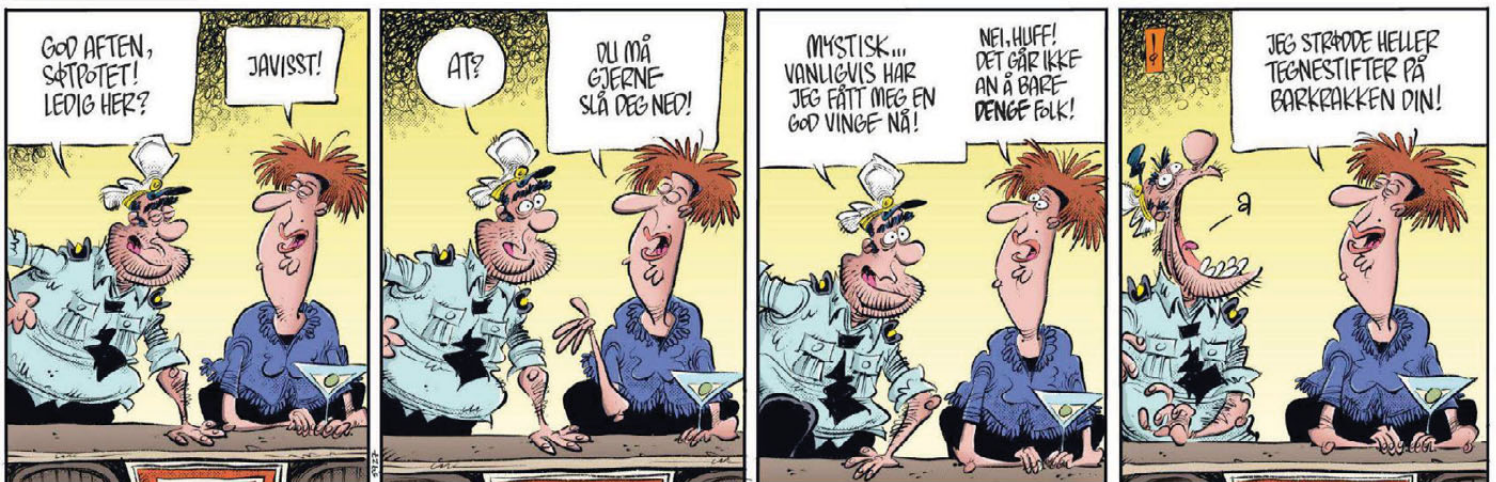
Ingenting er så ille at ikke en Man U-scoring kan gjøre det verre!

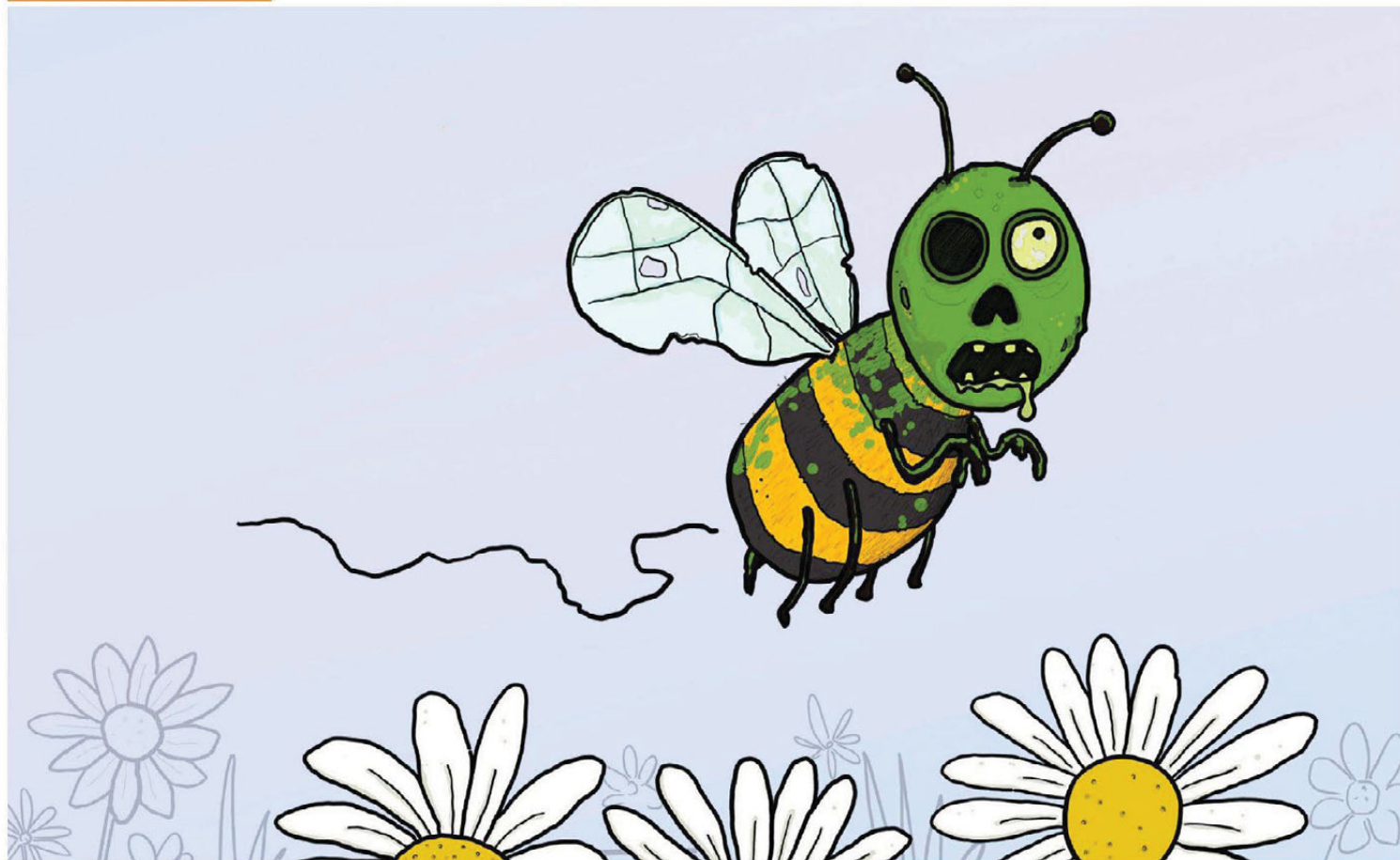
LYKKEN ER SOM EN **KVISE** PÅ RYGGEN! VANSKELIG Å NÅ!

Det er bedre med en ol i hånden...

PANOLIS

Zombie

Kan det være meg?

– Vet du hva som får en mann til å bli veldig god i hoderegning?
– Nei?
– Hvis han ser eksen sin med en barnevogn!

Fast inntekt

– Du og Janne har jo vært sammen siden tidenes morgen, men det tok lang tid før dere giftet dere?
– Ja, vi ville begge gjerne ha fast inntekt først.
– Og det har dere fått nå?
– Ja, nå får vi begge to alderspensjon.

Noen vokser aldri opp

– Vet du hva som er forskjellen på menn og kvinner?
– Nei?
– Når kvinner sier: «lukkt på denne!» – så pleier det å lukte godt...

Løsningsorientert

– Min kone er veganer, og jeg skal lage en grønnsakstuing til henne, en ratatouille. Er disse grønnsakene sprøytet med gift?
– Nei, men det tror jeg du kan kjøpe i jernvarehandelen der borte.

Urettferdig forskjell

Hun: – Hvorfor er verden så urettferdig skrudd sammen, at hvis jeg ligger med fem menn, så blir jeg kalt løs, mens hvis du ligger med ti damer, så er det veldig tøft og maskulint?

Han: – La, meg bruke en lignelse: Tenkt deg en lås som kan la seg åpne av fem forskjellige nøkler. Det er en dårlig lås. Men hvis én nøkkel kan åpne ti forskjellige låser, da er den det man kaller en masternøkkel!

FLISESPIKKER

© Øyvind Sagäsén

HVIS DU IKKE VIL HA PERMANENTE NAKKESKADER BØR DU SAMLE LANDET FADERLIG FORT, HARALD! ELLER DROPPE MAN-BUNEN!

Drittprat

De to kompisene satt på bar, og diskusjonstemaet var forhold.

– Vi hadde en heftig krangel hjemme i går, sa den ene, og jeg er redd jeg må innrømme at kona vant.

– Jaså? Hva var vinnerargumentet?

– Det var da hun sa: «Noen ganger lurar jeg på om ræva di ikke er kraftig misunnelig på alt det som kommer ut av munnen din!»

Mikkel til middag

Takk for maten-talen i bryllupet skulle holdes av en kar som hadde forsynt seg litt kraftig av drikke-varene under middagen.

– Jeg er litt usikker på hva det var vi fikk servert til hovedrett, snøvlet han, – men jeg tror det må ha vært rev, for nå fikk jeg en sånn ubendig lyst på høne!

Utakk er verdens lønn

– Du vet jo at jeg bor i en leiegård med fire etasjer uten heis, og i går hjalp jeg hun single naboen min opp med en haug fulle bærepøser.

– Hva sa hun til det?

– Vel, da vi kom fram til døra hennes, så utbrøt hun: «Du er så grei at jeg kunne giftet meg med deg!» Tenk deg, her gjør jeg noe snilt for noen, og så truer de med å ødelegge livet mitt som takk!

Feil innstilling

Mora var lut lei av tenåringsdatteras urimelige oppførsel.

– Hvis du ikke slutter å ha min innstilling til ting, utbrøt hun ved middagsbordet, – så blir jeg nødt til å flytte ut!

Rute 10

av Børge Lund © B. Lund/distr./strandcomics.no

Endelig sjans

– Hun jeg var dritforelsket i på ungdomsskolen dukket opp på jobben min i dag, og vet du hva? Jeg fikk faktisk gitt henne et kyss!

– Jøss! Hvor er det du arbeider for tiden?

– På likhuset.

Den beste stunden på dagen

– Naboen min har alzheimer. Han spør meg hver eneste dag om jeg har sett kona hans, som døde for minst ti år siden.

– Hva svarer du til det?

– Jeg kunne så klart latt være å svare, eller løyet, men gleden i ansiktet hans hver gang jeg forklarer hvordan konas forsvinning egentlig henger sammen, kan jo ikke kjøpes for penger!

Ikke bare gode nyheter

– Jeg skal bli far om et halvt års tid.

– Gratulerer! Jeg trodde faktisk ikke samboeren din ville ha barn?

– Nei, det har du helt rett i. Og hun vet gudskjelov ikke om det ennå

Trøblete møte i kassa

– Hvor har du fått den praktfulle blåveisen fra?

– Vel, i går klaget min kone over at kassadama på butikken hadde vært ei skikkelig drittkjerring. Det var liksom ikke måte på til hurpe.

– Og?

– Jo, hun ga seg aldri, så til slutt klarte jeg ikke å dy meg, og spurte om hun tilfeldigvis hadde vært i de selvbetjente kassene ...

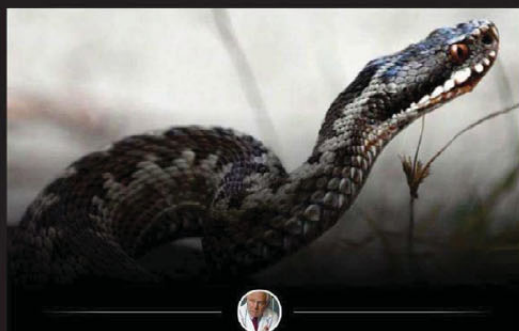

Ved Mats Schjølberg, Ushagen

NYTT FRA NETT

➤ ENDA EN GRUNN TIL AT ALKOHOL ER BRA FOR DEG.

SNAKE IN CROATIA BITES DRUNKEN MAN, THEN DIES OF ALCOHOL POISONING

DRGRAYFANG/INSTAGRAM

Tidene endrer seg

Mye har skjedd siden Kiss sjokkerte foreldre på 1970- og 80-tallet.

For noen handler julen om å overleve

Foto: Jenny Davies, MAF | (19/12/2021)

– Da lille Nyandit ble født i Sør-Sudan, vokste hodet hennes unormalt. Hun hadde «vannhode» – en tilstand som enkelt kan behandles i Norge, men som ofte betyr døden der hun bor. Moren, Monika, så hjelpeløst på mens datteren led. Sykehuset lå 65 mil unna – uten vei dit. Men et lite MAF-fly kom. På få timer ble Nyandit fløyet til sykehus og reddet.

Flere barn kan få den samme sjansen. Vil du gi en julegave til MAF?

Vil du gi
en julegave
til MAF?

Jan Ivar Andresen,
Tidligere Widerøe-kaptein, nå
MAF-pilot på Papua Ny-Guinea.
Møt Jan Ivar og de andre pilotene
i TV-serien Bushpilotene.

En jerrykanne:*
297 kr

* Vi kan fly ca 120 km,
avhengig av flytype.

vipps

Bruk QR-koden
og Vipps til 2474
eller gi til konto
1506.33.32701.

Hvert sjette minutt letter eller lander et MAF-fly et sted i verden – med livsviktig hjelp om bord. Med 125 fly i 27 land når Mission Aviation Fellowship (MAF) frem til isolerte samfunn der veiene tar slutt og nøden er størst. Slik bringes hjelp, håp og liv til mennesker i noen av verdens mest utilgjengelige områder. MAF Norge er godkjent av Innsamlingskontrollen.

BUSHPILOTENE

**SE TV-SERIEN
OM
MAF!**

bushpilotene.maf.no

PROVE-
KJØRT

Citroën C5 Aircross

Med hint av vin

Nye Citroën C5 Aircross kan skryte av deilig komfort og et interiør med innslag av burgundervin.

Tekst: **Martin Jansen**

Det er blitt obligatorisk for bilprodusentene å fremheve bruk av resirkulerte materialer når nye biler presenteres. Det dreier seg som oftest om gjenbruk av produkter som fiskegarn og plastflasker.

I nye Citroën C5 Aircross har man også benyttet gamle vinstokker fra Bourgogne i fremstillingen av plastinteriøret. Rester av vin-

stokkene synes som mørke pigmenter i det lyse plastmaterialet i dørlommene og rommet under senterkonsollen.

Mykere linje

Og like sikkert som at Bourgogne er et av Frankrikes meste kjente vindistrikt, er det at en Citroën har myk komfort. Elektriske C5 Aircross er det nye flaggskipet til den franske produsenten, og prøvekjøringen av bilen demonstre-

rer at Citroën er tro mot tradisjonen. Den er en myk og svært komfortabel kjøreopplevelse.

Så myk at den ikke helt er med på notene når vi setter den i sportsmodus og forsøker å teste grensene på svingete veier på Mallorca, der prøvekjøringen fant sted. Sportsmoduset innebærer noen raskere gassrespons, men heller ikke akselerasjonen, bremsene eller styringen tyder på sportsgener i C5 Aircross. ►

SNART I NORGE: De første versjonene av elektriske Citroën C5 Aircross er snart i Norge. Den kommer i første omgang med 74 kWt batteri (netto-kapasitet) og 520 kilometer rekkevidde (WLTP). Den kan fås med attraktivt utstyr som panoramatak, LED matrix-lys og 360-graders kamera.

ADRIEN CORTESI

MARTIN JANSEN

BRUKERVENNLIG: Den store berøringskjermen har store ikoner og er både fargesterk og rask.

Der konsernslektninger på samme plattform sikter mot noe skarpere kjøreegenskaper, så har Citroën lagt seg på en myk linje. Det synes vi er helt fint. Noen sports-SUV er den altså ikke til tross for at dempingen er avledet av Citroëns rallysatsing og der Mads Østberg har bidratt i utviklingen.

Bremser bevegelsen

Det handler om fjæringssystemet Progressive Hydraulic Cushions, som ble introdusert med første generasjon C5 Aircross i 2017. Der konvensjonelle fjæringssystemer består av en støtdemper, en fjær og en mekanisk endestopper, består Citroën-demperne av to hydrauliske endestopper foran og én bak. Hensikten er å bremse bevegelsen slik at man unngår kantete stopp- og sprettebevegelser.

Dette er et rimeligere og langt mindre avansert dempersystem enn den hydropneumatiske dempingen som Citroën har vært kjent for, men det fungerer etter hensikten.

Ventilasjon og justerbar sidestøtte

Komforten kompletteres av meget bekvemme og godt polstrede forseter, som med rett utstyrsnivå og ekstrapakke kan fås med både varme og ventilasjon samt massasje. Ratt og forsetene med varme er standard. Forsetene kan fås med 10-veis elektrisk justering. Elektrisk justerbare sidevanger er også mulig og øker komfortpotensialet ytterligere.

Vi skulle gjerne hatt muligheten til å forlenge sitteputen. En fordel med manuelt justerbart forsete er at det synes å kunne

ADRIEN CORTESI

DEN MYKE VEI: Citroën har lange tradisjoner i WRC, men det er det ingenting i C5 Aircross som tyder på. Det synes vi er helt fint.

Fortsatt særpreg

Citroën ble i 2021 en del av giganten Stellantis, noe som innebærer at Citroën-modellene bygges på samme plattform som blant annet Opel-er, Jeep-er og Peugeot-er, og at det plukkes deler fra de samme hyllene. Likevel har Citroën lyktes med å holde på et særpreg.

justeres lavere enn det elektriske. Det finnes tross alt de som liker å sitte lavt i SUV-en.

Interiøret kan ikke fås med skinn og setene er trukket i en blanding av stoff og skinnimitasjon. Dørpaneler og deler av dashbordet er kledd i et skumplast-aktig material produsert av resirkulerte materialer. Rattet er tykt og godt og holde i og er kledd med kunstig skinn.

Mye bedre skjermer

Som så mange andre biler er Citroën-en utstyrt med rattknapper i blank plast, men de er store og brukervennlige. Rattet er også utstyrt med like brukervennlige hendler for justering av bremsekraft-regenerering, som har tre trinn.

Foran rattet ligger et 25 centimeter bredt instrumentpanel som kan kompletteres med head up-display. Citroën har fått kritikk for blass og gammelmodig grafikk, men det er ikke tilfelle i C5 Aircross.

Grafikken er skarp og klar, og det gjelder også den ganske store head up-visningen. Pluss for at du kan få kartvisningen fra egen telefon (type Google Maps via Apple CarPlay) i head up-displayet og instrumentpanelet.

Bilens eget navigasjonssystem kan legge opp ruten med lade-punkter underveis og forhånds-varme batteriet ved lave temperaturer. I tillegg kan tempereringen av batteriet aktiveres via berørings-skjermen dersom man ikke vil bruke navigasjonen.

Klar og fargesterk grafikk gjelder også den 33 centimeter brede og vertikale berørings-skjermen, som er den største blant Stellantis-modellene. Ikke bare er grafikken mye klarere og med tydeligere kontraster enn tidligere, den

BEKVEMT: Baksetene leverer super sittekomfort og kan fås med varme.

er også mye raskere takket være en Qualcomm Snapdragon-prosessor.

Skjermen er enkel i bruk og har store ikoner. Rett under skjermen finnes berøringsknapper for klima. En kul detalj er gummi-hjulet med spor for justering av lydvolume.

Chevron-pyntet plast

Berørings-skjermen glir sømløst over i en høy senterkonsoll som er utstyrt med girvelger, bryter for de tre kjøreprogrammene (øko, normal og sport), elektrisk håndbrekk, trådløs ladeplate med sklisikker matte og en koppholder.

To koppholdere finnes også i rommet under konsollen, noe som ikke er verdens mest prak-

CITROËN-STANDARD:

Forsetene leverer komfort av solid Citroën-standard. De kommer standard med varme, men kan også fås med ventilasjon, massasje samt elektrisk justering som også omfatter sidevengene.

KULT HJUL: Hjulet for lydvolume er en fiks detalj.

tiske løsning. Her finnes også to USB-C-kontakter og 12V-uttak.

Overflaten på senterkonsollen er i blank, svart plast, som er svært vanlig i mange biler, også langt dyrere modeller enn C5 Aircross. Vi har ikke sansen for denne type material, men plasten er i det minste pyntet med chevron-symboler som gjør det litt mer tiltalende. Trolig kan ▶

ADRIEN CORTESI

MARTIN JANSEN

MYE Plass: Bagasjerom på 565 liter, som er vesentlig større enn Nissan Ariya med forhjulstrekk, som blir en av C5 Aircross' tøffeste konkurrenter.

HINT AV VIN: Koppholderseksjonen under konsollen har pigmenter fra gamle vinstokker.

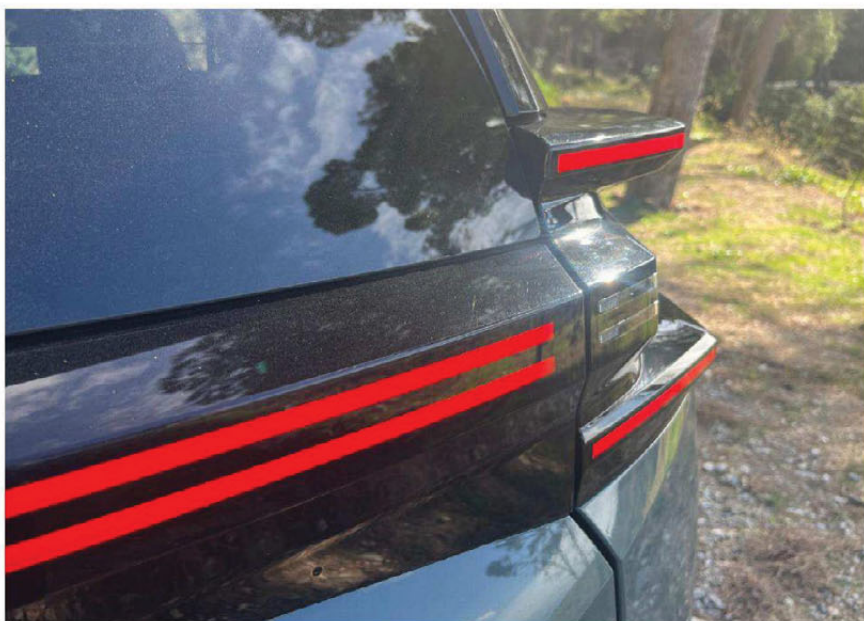
MARTIN JANSEN

MARTIN JANSEN

PYNTET: Den blanke plasten på senterkonsollen er pyntet med chevron-symboler.

VINGER: Delet av baklyktene har vingeform. Kul detalj, som også har en aerodynamisk funksjon.

MARTIN JANSEN

det også bidra til å kamuflere ripemerker som slike plastoverflater er mottagelige for.

Topp baksetekomfort

Blant høydepunktene i C5 Aircross er baksetekomforten. Den har like stor benplass i baksetet som den 481 centimeter lange plug in-hybriden C5 X, som gikk ut av produksjon tidligere i år.

I tillegg er det mulig for en voksen person å få lårene helt nedpå sitteputen, noe som ikke alltid er tilfelle i elbiler på grunn av batteripakkens plassering og påfølgende høyt gulv.

I forrige C5 Aircross kunne baksetene justeres i lengderetning, men det har ikke blitt med videre. Derimot kan vinkelen på

seteryggen reguleres manuelt med et justeringsmonn på 21 til 33 grader.

Stort bagasjerom

Bagasjerommet er på rause 565 liter, som øker til 1668 med bakseteryggen felt ned. Den har 40:20:40-splitt, noe som innebærer at midtdelen kan felles ned individuelt.

Smart dersom man må laste ski og staver innendørs. Gulvplaten i bagasjerommet kan justeres i trinn. Frunk er det ikke gjort plass til, men bilen kan trekke henger på 1250 kilo og laste 80 kilo på taket.

Snart i Norge

Citroën C5 Aircross produseres i

Rennes i Frankrike, og de første bilene er ventet til Norge om noen uker. I første omgang handler det om en Comfort Range-versjon med 73 kWt-batteri (anvendelig kapasitet), 210 hestekrefter og en rekkevidde opptil 524 kilometer. I løpet av første kvartal neste år kommer også en Long Range-versjon med 97 kWt-batteri og 680 kilometer rekkevidde. Den kan trekke litt tyngre henger, totalt 1350 kilo.

Begge modellene tilbyr hurtiglading med opptil 160 kW og potensielt 20 til 80 prosent på 27 minutter. En 11 kW ombordlader er standard, og fra 2026 kan modellen også leveres med en 22 kW trefase-lader for enda raskere hjemmelading. □

DISTINKT DESIGN: Bilen kan fås med barske 20-tommers aluminiumsfelger til å fylle de kraftige hjulbuene.

TEKNISKE DATA

<i>Citroën C5 Aircross Comfort Range</i>	
Motor:	EL
Effekt, hk:	210
Dreiemoment, Nm:	343
Batteri, kW, netto:	74
Rekkevidde, (WLTP), km:	520
Forbruk, WLTP, kWh/mil:	1,76
Maks ladehastighet DC, kW:	160
Ombordlader, kW:	11
Egenvekt, kg:	2109
Lengde/bredde/høyde, cm:	465/190/166
Akselavstand, cm:	278
Bakkeklaring, cm:	19
Bagasjerom, liter:	565–1668
Tilhengervekt, kg:	1250
Takvekt, kg:	80
Standard dekkdimensjon:	235/55 R19
0–100 km/t, fabrikk, sek:	8,9
Toppfart, km/t:	170
Pris fra ca. kr:	350 000
<i>Prisen på bil og utstyr er ikke klare</i>	

Vi Menn Bil mener:

Vi synes Citroën har lyktes godt med designet. Den fine lyssignaturen foran er gjenkjennelige fra de andre, nye familiebilene fra Citroën. Den har fått et distinkt eksteriørdesign, som blant annet inkluderer baklys med vinger og store hjulbuer med kvadratisk preg. Med firehjulsdrift hadde Citroën C5 Aircross truffet blink i Norge, men den kommer kun med trekk på forhjulene. Citroën Norge sikter seg imidlertid inn på en startpris rundt 350 000 kroner, noe som innebærer mye bil for pengene. Trolig vil prisen på en Long Range-utgave med mye utstyr ligge rundt 450 000 kroner.

KÄRCHER

Ca

B03-0

NORGESPREMIERE: Subaru Uncharted hadde norgespremiere på Oslo Motor Show. Bilen er ventet til Norge i mars neste år.

Nyheter fra Subaru

«Norgesbil»-merket

Bilen er et samarbeid med Toyota, men Subaru har satt sitt preg på blant annet understell og firehjulsdrift. Og snart vender selve «norgesbilen» tilbake i elektriske variant.

trapper opp

Tekst: **Martin Jansen**

Få andre merker har hatt høyere status som «norgesbil» enn Subaru, men etter den avgiftsdrivne overgangen til et elektrisk marked, ble det nokså stille rundt Subaru. Det hjalp ikke med selvladende hybrider av Subaru Forester og XV.

Subaru kom på banen igjen med Solterra i 2023, et samarbeidsprosjekt med Toyota og en variant av bZ4X. Subaru har nå lansert nye Subaru Solterra, som blant annet omfatter større batteri – 73,1 kWt – og en rekkevidde på opptil 520 kilometer.

Ny modell

Nå skjer det enda mer. På Oslo Motor Show som gikk av stabelen i slutten av oktober hadde den nye modellen Uncharted norgepremiere. Den er 452 centimeter lang og kommer i tre versjoner, to med trekk på forhjulene og en med firehjulsdrift, alle med 21 centimeter bakkeklaring. De firehjulsdrivne utgavene kommer med 57,7- eller 77 kWt batteri med henholdsvis 445 og 600 kilometer rekkevidde (forventede tall før WLTP). Maks ladehastighet (DC) er 150 kW og hengervekten er begrenset til 750 kilo.

Dreier det seg om Subaru, vil de fleste trolig ha firehjulsdrift, kanskje helst permanent. Uncharted med 4WD kommer med 77 kWt-batteri, 470 kilometer rekkevidde og 338 hestekrefter. Den skal greie 0–100 km/t på fem sekunder og kan trekke henger på 1500 kilo.

Permanent 4WD

Som med Solterra er Uncharted et produkt av samarbeidet med Toyota. I dette tilfelle er den en variant av CH-R+, men Subaru har blant annet foretatt egen chassistuning og Uncharted skal være satt opp noe mer sportslig enn CH-R+. Egen software-programmering skal også sørge for at modellen har firehjulsdrift slik Subaru vil ha det: Altså permanent 4WD.

Den kommer dessuten med såkalt X-Mode som ble introdusert med Outback. Ved å trykke på en knapp endres programmeringen av motor, firehjulsdrift og bremsene for å oppnå bedre kontroll på vanskelig underlag. ▶

PRODUSENTEN

X-Mode og Grip Control

X-Mode har to innstillinger, Snow/Dirt og Deep Snow/Mud. Snow/Dirt brukes eksempelvis på snødekte der det er ønskelig med en kombinasjon av stabilitet og fremkommelighet. Deep Snow/Mud gir elektronikken større spillerom og skal gjøre det enklere å komme frem på løst og vanskelig underlag.

Grip Control er en ny funksjon som holder jevn hastighet fra 2–10 km/t slik at føreren kan konsentrere seg om styringen. Det samme gjelder Downhill Assist Control, der hjulene bremses for å holde konstant hastighet fra 4–30 km/t i unnbakke.

Prisene på Uncharted er ikke klar, men den går i produksjon i desember med levering fra mars 2026.

Outback tilbake

Mai neste år vil den få selskap av en annen godbit, «norgesvennen» Outback i elektrisk variant. 486 centimeter lange E-Outback kommer med 74,7 kWt batteri, over 450 kilometer rekkevidde og 375 hestekrefter. 0–100 km/t skal den greie på 4,4 sekunder.

E-Outback vil ha permanent firehjulsdrift, 21 centimeter bakkeklaring og rundt 1500 kilo hengervekt. Produksjonsstart er februar 2026 med levering fra mai.

LIKE: Innvendig er fellestrekkene mange mellom Uncharted og C-HR+. Forskjellene handler trolig primært om materialvalg. Subaru vil ha mer stoff enn kunstskinn som setetrekk, blant annet.

MARTIN JANSEN

SAMARBEID: Uncharted er et resultat av samarbeidet med Toyota, slik det er med bZ4X og Solterra. Uncharted er bygget over samme lest som C-HR+, men prikk like er bilene ikke.

PRODUSENTEN

SUBARU MOTORSPORTS USA

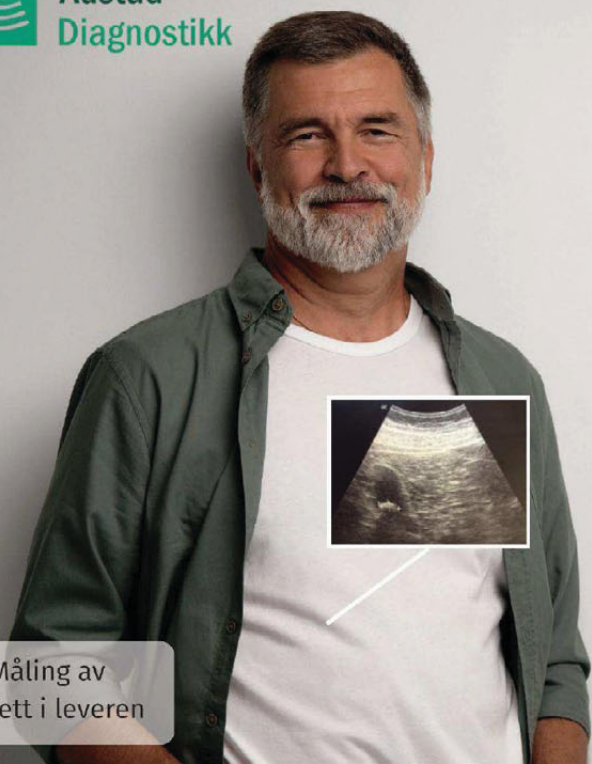
Tester og nyheter finner du på: www.klikk.no/motor

NORGESBIL: Subaru E-Outback vi ha permanent firehjulsdrift og 21 centimeter bakkeklaring. Den er ventet til mai neste år.

MER I VENGE: På bilutstillingen i Japan viste Subaru nylig frem dette heftige konseptet, Performance-E STI.

 **Austad
Diagnostikk**

Måling av
fett i leveren

Medisinsk ansvarlig, Dr. Austad

Kartlegging av
plakk i pulsårene

Helsesjekk med ultralyd

Få undersøkt pulsårer, lever, prostata og en rekke andre organer hos en radiolog ved en av våre 15 klinikker. Prisen er 2.990 kr. Ring oss for en uforpliktende prat med en sykepleier, eller bestill online.

Bestill time eller lær mer:

70 01 16 72

austaddiagnostikk.no

Vinter i høyfjellet

1222 meter over havet ligger Finse, og kanskje finnes det ikke finere sted å befinne seg på vinterstid.

MIDT MELLOM øst og vest, høyt oppe på Bergensbanen, ligger Finse – en stasjon og et landskap som ikke bare byr på vinter, men som nærmest er definert av den. Der legger snøen seg tidlig, og når ikke vinden uler fra Hardangerjøkulen, er stillheten total. Finse er uten bilvei, og den eneste måten å komme dit på, er med tog. Nettopp derfor føles det som å

ankomme en annen tid. Enklere, roligere, men også mer intenst: Finse er nemlig også som et lite laboratorium for naturkrefter. Når værfrontene fra Atlanterhavet møter innlandsklimaet, kan sol og vind stille plutselig gå over i full storm. Stedet har derfor en rik historie som base for polfarere og eventyrere. Roald Amundsen var en av mange som trente ved Finse før ekspedisjonene sine.

Deler av «Star Wars: The Empire Strikes Back» ble spilt inn her, i snøstormen vinteren 1979. I dag tiltrekker imidlertid Finse seg en ny type reisende: de som søker ro, frisk luft og vinteropplevelser uten heisanlegg og køer. På Finse 1222, fjellhotellet som har stått her i over hundre år, samles folk rundt peisen etter turer på ski og truger, i løypene eller over en isbre.

Om vinteren er det få steder i Norge som føles så isolert, men samtidig så tilgjengelig. Du setter deg på toget i Bergen eller Oslo, og noen timer senere står du midt i høyfjellet.

ENESTE VEI: Man kommer bare til Finse via tog.

7,8

m/s i snittvind på Finse

Vær og klima

Rett ved togstasjonen ligger Finse Alpine Research Center, et samarbeid mellom Universitetet i Oslo og Bergen. Forskere har målt temperatur, vind og snø siden 1960-tallet. Nærheten til Hardangerjøkulen gjør området ideelt for studier av isbreer og klimaendringer. Senteret brukes i dag til forskning på isbreer, økologi og atmosfæren.

Dataene brukes blant annet til å forstå hvordan høyfjellet reagerer på global oppvarming. Senteret følger også utviklingen i snødybde og smelting gjennom året.

NTB

OVERNATTING: Siden 1949 har Den Norske Turistforening tilbudt overnatting på Finsehytta, like ved stasjonen og høyfjellshotellet.

NTB

Finnsk nordlysgaranti

Lengst nord i Finland ligger Lappland, et område som er større enn hele Portugal, men har færre innbyggere enn Bergen. Temperaturen kryper ofte under 30 minus, og solen forsvinner helt fra horisonten i flere uker midtvinters. Til gjengjeld kan du se nordlyset opptil 200 netter i året.

Rovaniemi, julenissens offisielle hjemby, er inngangsporten til regionen. Herfra sprer landskapet seg utover i endeløse furuskoger, islagte elver og vidder der reinsdyr vandrer fritt. Reiselivet har vokst raskt de siste årene, og vinteren 2024 passerte Rovaniemi flyplass én million reisende for første gang.

Kortreist dagslys

Når mørketiden kommer over oss, er Malta blant de nærmeste stedene du kan få dagslys, frisk luft og uteservering uten boblejakke. Øygruppen sør for Sicilia har vintertemperaturer som minner om norsk vår, med rundt 17 grader i januar. Her er det få turister, lave priser og plass til å oppleve øya.

I Valletta er smugene fulle av kafeer, barer og håndverksbutikker, mens fiskerlandsbyen Marsaxlokk byr på søndagsmarked med fersk sjømat og dagsfersk vin. Dingli Cliffs og Blue Grotto er perfekt for vandring og fotografering. Vinteren er også høysesong for kultur: med karneval i februar, konserter i steinkatedraler og små festivaler i Mdina og Rabat.

Bildet er fra landsbyen Mellieha, helt nord på øya.

NTB

Trollstigens skjulte topp

Når Trollstigen åpner om våren, er det fortsatt snø på Ringshornet, noe som har gjort det til et populært turmål for skikjørere. Mens mange trekker mot de mer kjente toppene Alnestinden og Finnan, ligger Ringshornet som et roligere, men minst like imponerende alternativ. Utsikten mot Trollstigen og Valldal er storslagen, og snøen ligger ofte helt til juni.

Turen starter ved parkeringsplassen ved brua på Slettvikane, 720 moh. Herfra går du vestover, følger dalen mellom Ringshornet og fjellet rett nord, og sikter mot det lille fjellvannet på rundt 1120 moh. Der dreier du vestover i en slak bue mot breen, vender sørover og følger nordvestryggen til toppen. De siste meterne er så bratte at det kan lønne seg å ta av skiene.

IDA KATHRINE KNUDTZON ERIKSEN/VILLMARKSLIV

HIMMELSKE SKIVER: Den som vil ha skikkelig lunsj, er egentlig på jakt etter frokost: dansk frokost i København. Færgekroen i Nyhavn er et utmerket sted. I tillegg finnes en rekke andre lune steder for lune smørrebrød.

Visste du
Smørrebrød ble
trolig «oppfunnet»
av bønder som la
gårsdagens rester
på brød?

Ingen skivebrems

SKIVEFEST: Dansk frokost er et av landets hovedbidrag til verdenskulturen, både estetisk og kulinarisk.

RASMUS FLINDT PEDERSEN

HAVFRUEN

København har flere moderne restauranter med spennende navn og interiør, mystisk hjemmebrygg og et bredt utvalg planter på menyen. Ingen av dem er med i denne artikkelen. ►

Jeg betrakter måpende snapsglasset. Når du bestiller sprit på restaurant i Norge, så kan mengden du får sammenlignes med det en prostataplaget tordivel klarer å kryste ut før leggetid.

På restaurant Skindbuksen er snapsglasset så fullt at hvis to asteroider glemmer høyreregelen og dulter borti hverandre i Andromedataken 2 537 000 lysår unna, da vil rystelsen utvilsomt få min akevitt til å skvulpe over kanten.

Er jeg i himmelen? Nei, men ikke langt unna. Jeg er i København.

Brunt, brunere, brunest

Kløktigere mennesker enn meg – de finnes utrolig nok, om man ser stort på det – har hevdet at dansk frokost er et av det flate lille landets hovedbidrag til verdenskulturen. Få steder i København kan tilby smørrebrød i en bedre atmosfære enn restaurant Skindbuksen; et sted så brunt at det får nasjonalsosialisme til å virke offwhite.

Restaurantens navn stammer fra skinnovertreksbuksen gamle dagers drosjekusker benyttet den gang fremdriftsmaskineriet slapp ut avfallsproduktene foran og ikke bak kjøretøyet.

Og du tar ikke munnen for full om du snakker om gamle dager i dette etablissementet. Det kan føre sine aner tilbake til 1728. Hvilket vil si at en uekte sønn av Tordenskjold kan ha snøvlet om farsarven han aldri fikk i et mørkt hjørne, eller den ravgale kong Christian VII ha funnet det opportunt å blotte sine bleke skinker mot vinduet under et av sine utsvevende tokt på byen med elskerinnen Støvlett-Cathrine.

Nok dansk historie! Nå er det presens som gjelder; presens og smørrebrød.

Havets sølv

Denne kveldens seremonimester – faktisk den eneste ansatte som åpenbarer seg i løpet av hele måltidet – er en myndig, høyreist dame av totalt ubestemmelig alder. På mange måter ser det ut til at Lill-Babs har teleportert fra 1988 til Skindbuksen, med mer-

SKINDBUKSEN: Ikke alle etablissementer kan si at de startet opp omtrent da Katarina den store ble unnfanget.

kelig kledelig hockeysveis og et blikk som alene kan få en kranglevoren gjest til å stryke på dør og dra tilbake til Vrangstrup. Nettopp dette fullkomne eksemplar av menneskeslekten er det som innledningsvis har spurt om jeg vil ha snaps til smørrebrødet, og om den skal være varm eller kald. Før hun på naturstridig vis fyller glasset mitt til væsken skinnbarlig befinner seg over kanten.

Jeg bestiller et smørrebrød med kryddersild; havets sølv har alltid forrang når man spiser dansk frokost. Her åpenbarer det seg straks et dilemma, for man klarer aldri mer enn ett smørrebrød. Hvis regelen om å begynne med sild skal håndheves drakonisk, vil ingen noensinne få prøvd noe annet. Mitt faderlige råd er derfor at novisene må begynne

KANAL-CAFEEN: Hvis du ser lenge nok på dette bildet, kommer du til å høre noen snakke dansk inni hodet ditt.

med sild, mens de innviede aller nådigst kan få utforske sørsiden av menyen.

Jeg fordeler oppmerksomheten salomonisk mellom øl og dram, mens soul på et behagelig volum

kjærtegner høyttalermembranene. Et piano med tom mikrofonholder fungerer som stumt sannhetsvitne for plakatpåstanden om at det er live-musikk her fra klokka 19.

Kjappe fakta

Skindbuksen

Hvor: Lille Kongensgade 4, rett ved T-banestasjonen Kongens Nytorv.

Hvorfor: Dette er på mange måter alle Københavns kafeers mor, der historien sitter i veggene. Hvis du selv skal få sitte, lønner det seg å bestille på restaurant@skindbuksen.dk, det finnes nemlig bare 23 plasser i lokalet.

Hallernes smørrebrød

Hvor: Inne i TorvehallerneKBH i Frederiksborggade 21, nær T-banestasjonen Nørreport.

Hvorfor: Hvis du vil ha en smørrebrødlunsj litt mer i farta, og kombinere den med høyt priset råvareporno i mathallen, så er dette stedet. Her ramler du bare innom uten å bekymre deg om å reservere. Bekymre deg mer over kronekursen.

Kanal-Caféen

Hvor: Fredriksholms Kanal 18, tar du T-banen til Gammel Strand, så får du sett Christiansborg slott på veien.

Hvorfor: Flott beliggenhet ved kanalene. Restauranten ble grunnlagt i 1852, og hvis du ikke hygger deg i det gamle snurrepiperi-lokalet, så er du følelsesmessig avstumpet på krigsforbryter-nivå.

ELISABETH EIBYE

TORMOD LØKLING

SILDEEVENTYRET: Kryddersilden var blank i levende live. Nå gjør den deg blank i øynene.

BLINGS & BØRST: Lun leverpostei får selv den mest lunefulle i godlune.

TORMOD LØKLING

TORMOD LØKLING

HØNSESALAD: Agurkene er de eneste som klarer å være sure når restaurant Skindbuksen varter opp med hønsesalad på smørrebrødet.

DAVID R. DRIESSEN

På veggene henger nikotin-konserverte portretter av glad-overvektige stamgjestkjendiser som alle heter Poul og Mogens – selv kvinnene. Den erotiske dikteren Jens August Schade holdt hoff på Skindbuksen i sin tid, og vi kan vel alle sitere utenat dikt

fra hans «Til en uartig pige» (1949).

Sildehimmel

Så ankommer kryddersilden min. Milde himmel – eller kanskje jeg heller burde si: sildehimmel! Dette er uten sammenligning den

beste silden jeg noen gang har smakt, med et smaksbilde like komplekst som andregradsligningene jeg ble presentert for på eksamen i niendeklasse.

Jeg tilstår åpenhertig at rugbrød ikke ofte står på menyen min hjemme, men til danske smørrebrød er det obligatorisk; kun med unntak for pålegg som reker og røkt laks.

Kryddersild, rugbrød, crème fraîche, rødløk og dill er en så enkel men likevel genial kombinasjon, at jeg får lyst til å kysse den tannløse åttiåringen som sitter ensom med øl og akevitt ved nabobordet, eller løpe til telefonboksen på veggen, ringe et tilfeldig nummer og si de må skynde seg til Skindbuksen med det samme.

Så kommer jeg på at Lill-Babs kanskje vil misbillige den slags fremfus oppførsel, og bestiller meg en ny øl i stedet. Skål, Poul!

Ferdig pålesset

Smørrebrød er en så integrert del

TRADISJON: Schønnemann har servert servert sild, øl og brennevin siden 1877.

av dansk mattradisjon, at det også finnes en slags fast food-versjon. TorvehallerneKBH – et hipsterpreget navn med sterk knokemagnetisme – er en mat-hall nær Nørreport, slik vi kjenner fenomenet fra Oslo og Bergen. Her skyr man ingen anstrengelser for å kunne ha så gode råvarer og høye priser som overhodet mulig.

Mellom trøffelsalami og sveitsiske oster fra avdaler der man snakker dialekter ingen lingvister har hørt om, finner du Hallernes smørrebrød. I motsetning til Skindbuksen, der smørrebrødene lages på bestilling, ligger de forskjellige variantene her utstilt ferdig smurt. Eller skal vi heller si ferdig pålesset.

Heldigvis finnes det noen stoler langs disken, så jeg slipper å konsumere mitt tartar-smørrebrød stående; en aktivitet som utvilsomt ville forvandlet meg til

DANISH CROWN

PÅLEKKERT: Dyrlægens natmad er smør, leverpostei, salt kjøtt og aspik på rugbrød. Og glem aspiken mamma laget kabaret av!

Visste du at...

Det lille Apotek skal være Københavns eldste restaurant?

CHRISTIANSHAVNS FÆRGEKAFÉ: Den ligger på et hjørne, den er av stein. Med andre ord en hjørnesteinsbedrift for smørrebrød-gourmeter.

MARTIN HEIBERG

en tartar-barbar med mistenkelig og ukledelig eggeplommestripe i skrittet.

Til og med fast food-versjonen av smørrebrød viser seg å være et fullverdig lite gourmetmåltid. Kanskje fordi vi befinner oss i en svindyr hipster-mathall der et rekesmørrebrød koster 170 norske kroner, men likevel. Små, overraskende smaksekspløsjoner viser seg etter nøye analyse å være syltet blomkål og strimlet pepperrot.

Her er det også et rikholdig utvalg snaps å delikatere seg med. Noe som på en fast food-restaurant i Norge selvsagt ville medført livsvarig dødsstraff for alt personalet.

Mathallene i Oslo og Bergen: Skaff et smørrebrød-sted! Hører dere?! Det er ikke engang så nøye om den eneste spriten dere setter på bordet er Antibac.

Lun leverpostei

Kanal-Caféen var et av de siste bevertningsstedene i København der kvinner kun hadde adgang sammen med menn. Og nå snakker vi ikke om på 1700-tallet. Så sent som på 1970-tallet ble stats-

NYHAVNS FÆRGEKRO: Slik matporno blir man uanstendig sulten av.

TORMOD LØKLING

REJEMAD: Disse kom rekende på noe mye bedre enn ei fjøl.

ministerfruen nektet adgang da hun ankom alene.

Heldigvis har tidene endret seg, selv om kelneren spiller kostbar og sier til gruppen som ankommer rett før meg at det nok er en times ventetid. Akkurat idet jeg skal til å snu, betror han meg diskre at familien og jeg nok kan få bord om ti minutters tid. Trolig ser han umiddelbart at jeg er en usikker nordmann, som er livredd for å virke gjerrig og derfor kommer til å tipse som en full sjømann. En feilslutning han bittært skal komme til å angre når Skruie McLøkling betaler regningen halvannen time senere.

På Kanal-Caféen sitter du enten i et sjarmerende gammelt, antikvitetsbutikk-aktig lokale, eller i en slags paviljong nede ved kanalen tvers overfor Christiansborg slott. Kelnerne haster frem og tilbake over brosteinsgaten mellom de to lokalitetene, med livet som innsats.

Vår omfangsrike nye venn holder ord og skaffer oss et bord i kanalpaviljongen ti minutter senere. Her padler folk forbi i fargerike kajaker og turister i kanalbåter gjør dette ubegripelige som turister i all verdens kanalbåter finner maktpåliggende: De vinker til oss vilt fremmede på bredden.

Heller enn å vinke tilbake, konsentrerer jeg meg om menyen. Den viser seg å ha to forbilledlige fortrinn: Du kan sette et myndig og konsist kryss ved det du bestiller og – ikke minst – alle smørrebrødene har en anbefalt snaps ført opp ved siden av.

NYHAVNS FÆRGEKRO

KØBENHAVNER CAFEEN/FACEBOOK

KOLMULE: Dette smørrebrødet seiler under falsk flagg og klarer nesten å gi seg ut for å være en middagsrett. Fisken heter forresten kolmule fordi den er svart i munnen. Du blir glad i munnen av å spise den.

KLASSISK: København Caféen i Badstuestræde har ikke badstue, men en rikholdig meny med smørrebrød.

KØBENHAVNS ELDSTE: Det lille Apotek er trolig noe av det nærmeste man kommer trivselgaranti.

EN SOLSKINNSHISTORIE: En variant av «Sol over Gudhjem» hos Schønnemann. Gudhjem ligger for øvrig på Bornholm.

Selv om Kanal-Caféen har hele fem forskjellige typer sild å tilby, velger jeg – som smørrebrød-stormufti – en annen dansk klassiker: lun, hjemmelaget leverpostei med bacon og sjampinjong.

Hel flaske akevitt

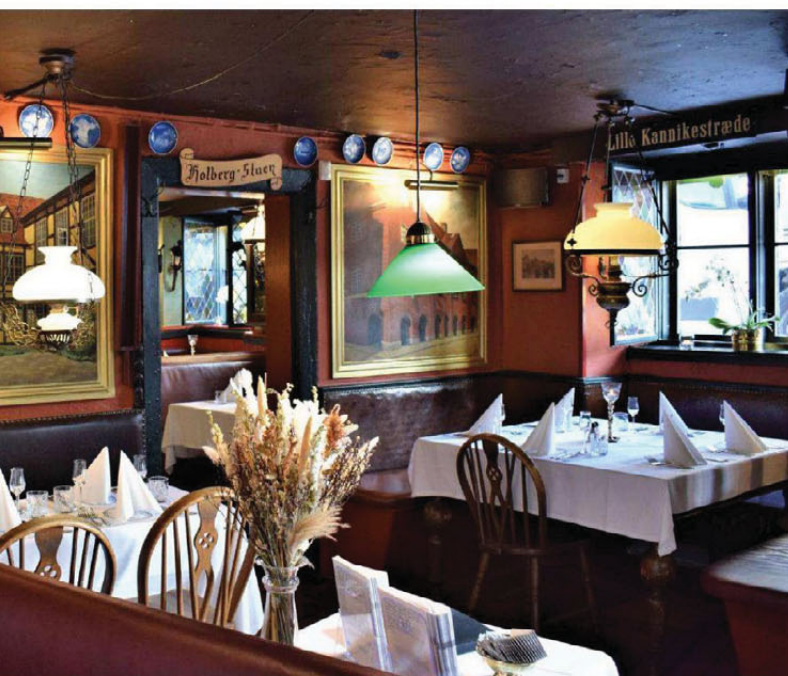
Det viser seg at spisestedet byr på underholdning mens maten tilberedes. Plutselig går en gigantisk tallerkenstabel i gulvet. Når knuselydene dør ut og det blir dørgende stille, sier min kelner venn etter en tre sekunders genial kunstpause: «Det var ikke meg!» Allmenn munterhet.

Leverpostei-smørrebrødet viser seg å serveres på en tredje måte, ulik både Skindbuksens og Hallernes smørrebrøds modus operandi. Her kommer brødet og pålegget hver for seg, slik at spise gjesten selv må kombinere herligheten. Og herlig er det. Lun leverpostei er jo en oppfinnelse

fullt på høyde med YouTube-videoer av folk som skader seg alvorlig hjemme i sin egen hage.

Jeg legger merke til at et voksent par ved siden av oss har en hel flaske akevitt på bordet. Selv i Danmark er det vel ikke vanlig å drikke en halvliter sprit til frokost – eller lunsj, som vi ville kalt det hjemme i Norge. Et hviskende spørsmål til kelneren oppklarer det hele: Paret med helflasken betaler bare for det de drikker. Språk- og diskresjonsutfordringer tåkelegger hvordan dette lar seg måle i ettertids.

Og apropos språkutfordringer, et godt råd helt til sist: Hvis en dansk kelner spør deg om du vil ha «en lille», så kan det være greit å huske at dette ikke er seksuell trakassering fra en mann med dårlig selvtilitt. Det er bare et vennlig tilbud om obligatorisk tilbehør – som selvsagt nytes måteholdent – til en dansk frokost. □

Disse er også verdt å sjekke ut:

Slotskældereren hos Gitte Gik

En institusjon med et stort utvalg av klassiske danske smørrebrød. Og tenk å hete Gitte Gik! Da er man er forvorten pige.

Adresse: Fortunstræde 4

Det lille Apotek

En virkelig klassiker. Stammer helt tilbake til 1720 og skal være Københavns eldste restaurant. Den er delt opp i fire stuer som representerer en reise tilbake i tid. **Adresse:** Store Kannikestræde 15

Peder Oxe

Da den grafiske formgiveren så at denne restauranten ikke var med, truet han med sanksjoner. Dette er nemlig hans danske svogers favoritt. **Adresse:** Gråbrødretorv 11

Nyhavns Færgetro

Mekka for sildeelskere, sentralt i Nyhavn. Og Køben er en liberal by, der du uten blygsel kan stå frem som sildeelsker. **Adresse:** Nyhavn 5

Cafe Sorgenfri

Bare et steinkast unna det travle Strøget ligger Sorgenfri i Brolæggerstræde. Tok du den? Steinkast ... Brolæggerstræde? **Adresse:** Brolæggerstræde 8

Husmanns Vinstue

Deilig smørrebrød og lunsjretter, ligger sentralt i Larsbjørnstræde. Serverer «Herrefrokost» og «Mandefrokost», og har åpenbart ikke fått med seg at dette raskt kan bli oppfattet som uhyre kjønnsdiskriminerende. **Adresse:** Larsbjørnsstræde 2

Christianshavns Færgescafe

Smørrebrød med en moderne tvist og hjemmelaget snaps. Du kan også innta mat og drikke på stedets egen ferge, Christianshavnerfærgen, i Wilders Kanal. **Adresse:** Strandgade 50

Restaurant Kronborg

«Byen beste klassiske smørrebrød», mente avisen Berlingske Tidende i 2019. **Adresse:** Brolæggerstræde 12

København Cafeen

«Vi serverer klassiske danske retter som mormor lavende dem», skriver kafeen på sin hjemmeside. Min mormor hadde aldri engang vært i Danmark, men stedet anbefales likevel. **Adresse:** Badstuesstræde 10

Restaurant Schønnemann

Har servert sild, øl og brennevin siden 1877. De danske skjenkereglene er tydeligvis vesentlig mer liberale enn de norske.

Adresse: Hauser Plads 16

Cafe Gammeltorv

Nei, de har ikke gammel torv på menyen. Navnet tilskrives bevertningsstedets beliggenhet på Gammeltorv, Københavns eldste torg. Her lå byens rådhus fra 1475 til det brant ned i 1795. Restaurantens innredning er nær uendret siden århundreskiftet. **Adresse:** Gammeltorv 20

Ida Davidsen

Dette er stedet for å spise Dyrslægens natmad, oppfunnet av dyrlege Sigurd Keilgaard i 1920-årene. Det skjedde i den gamle Davidsen-restauranten som ble drevet av Oskar Davidsen. Nå har imidlertid fjerde generasjon eier Ida Davidsen overlatt roret til femte generasjon, og etter 47 år i Store Kongensgade 70 har denne smørrebrød-institusjonen bestemt seg for å flytte. Serveringen er dermed stengt inntil videre.

Told & Snaps

Smørbrødene er kanskje ikke de mest innovative, men alltid ferske, godt tilberedt og utrolig gode, ifølge Visit Denmark. Vi søker ikke innovasjon på området, men klassiske smørrebrød, og det har Told & Snaps, som også lager sin egen snaps. **Adresse:** Toldbodgade 2

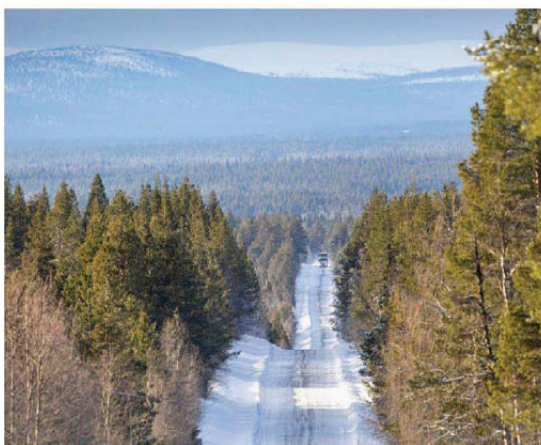

Her endte den flygende belgier

– Vi så med en gang at det ikke var en pilot som satt der, men en kar i kjeledress, uten hjelm. Han jobbet febrilsk med rorene, prøvde å lette, og så plutselig var han i lufta. Han slo på etterbrenneren – og forsvant. I neste utgave forteller øyenvitner om dramaet i 1989, da en 28 år gammel belgisk flytekniker stjal en F-16 på Ørlandet.

V
menn

**Vi gir deg saker
du ikke finner andre
steder – hver uke**

Nordens ødemark

«I løpet av et par timers kjøring ser jeg ikke et eneste annet kjøretøy, før en stor trailer brått kommer mot meg i horisonten». Johnny Haglund har vært på roadtrip – ikke i Canada, men på Vei 955 gjennom finske Lappland.

Legenden som aldri klager

Det humper og skumper, men det kommer ikke en lyd fra understellet. Ingen knirking eller gnissing. Interiøret er muligens gammeldags, men er uten klagelyder. Vi har testet den nye, barskere versjonen av legendariske, uslitelige Toyota Hilux.

FASTE SIDER

Sløseriombudsmannen
TimeOut
Blinkskudd
Yans 10 på topp
Kule sider
Ny viten
Skjenkens historie
Bilmix
Grafikk
Kryssord
Sudoku
Vi Menn quiz
Reisemix

FRA TINGVOLL

GRATIS
BEFARING
-
SE MER HER

Vi gjør
solskinnsdager
enda bedre

Screen isolerer både mot solvarme og mot kulde

NORSOL®

✓ Skann QR koden over og lær alt om gardiner og solskjerming fra Tingvoll.

1

GRATIS BEFARING

Vi gir råd, viser prøvekolleksjon, tar nøyaktige mål, og gir prisoverslag.

2

PRODUKSJON

Vi besørger din bestilling som blir skreddersydd på vår fabrikk.

3

MONTERING

Vi monterer din ferdige bestilling der du ønsker den, raskt og fagmessig.

Returadresse:
ART AS
Postboks 209
2021 Skedsmokorset

Vital Plus+

Sirkulasjonsstimulator

BESTILL I DAG!

Telefon: 69 39 90 40 - www.postshop.no

Medisinsk godkjent apparat som brukes av tusenvis av nordmenn hver dag.

Milde elektriske impulser stimulerer blodsirkulasjonen i ben og føtter.

Resultatet er at føttene og leggmusklene utvider og trekker seg sammen -

på samme måte som å gå en lang tur.

Meget enkel i bruk, i valgfri stilling.

Behandlingen gjøres sittende i 10 - 30 minutter etter behov, mens du leser eller ser på TV.

Helt uten smerte. Passer til alle aldre.

”

- hei, jeg kan ikke få fullrost Vitalplus. Etter å ha brukt den i et par uker - 30 min. hver dag - er leggkrampene mine borte!

- er en svoren bruker av Vitalplus - smertene i bena er borte og ny blodtrykksmåling kunne konstatere at blodtrykket i bena var perfekt!

- jeg kjøpte den for 8 måneder siden. og er veldig fornøyd - kalde føtter er historie - takket være Vitalplus sirkulasjonsstimulator!

Oppgradert bestselger!

Medisinsk godkjent

30 000 solgte i Sverige og Norge

**SPAR
800,-**

Vitalplus 1003

~~2750,-~~
**NÅ KUN
1950,-**

ØK BLODSIRKULASJONEN I BEN OG FØTTER!

NYHET! Sirkulasjon og varme

- Varmefunksjon for kalde føtter
- Øker blodsirkulasjonen, og kan forhindre kalde, urolige og hovne ben
- Vil kunne bidra til å redusere stivhet i muskler og ledd, samt forebygge åreknuter - en effektiv helseinvestering
- Hvis du har pacemaker eller er gravid må lege konsulteres før bruk
- Fjernkontroll og norsk bruksanvisning • Drives på strøm • 30 dagers full returrett

GRATIS! • Verdi kr. 249,-

4 stk. pads inkludert i prisen ved svar innen 14 dager. Muskelstimulasjon og smertebehandling av bl.a. rygg, skuldre, nakke og armer. Helt uten bivirkninger. Kobles til Vitalplus 1003. Styres med fjernkontroll.

Klarna.

TWA-dbytes.org

Frakt etter Postens takster tilkommer Leverandør: HELGESEN ENGROS AS